

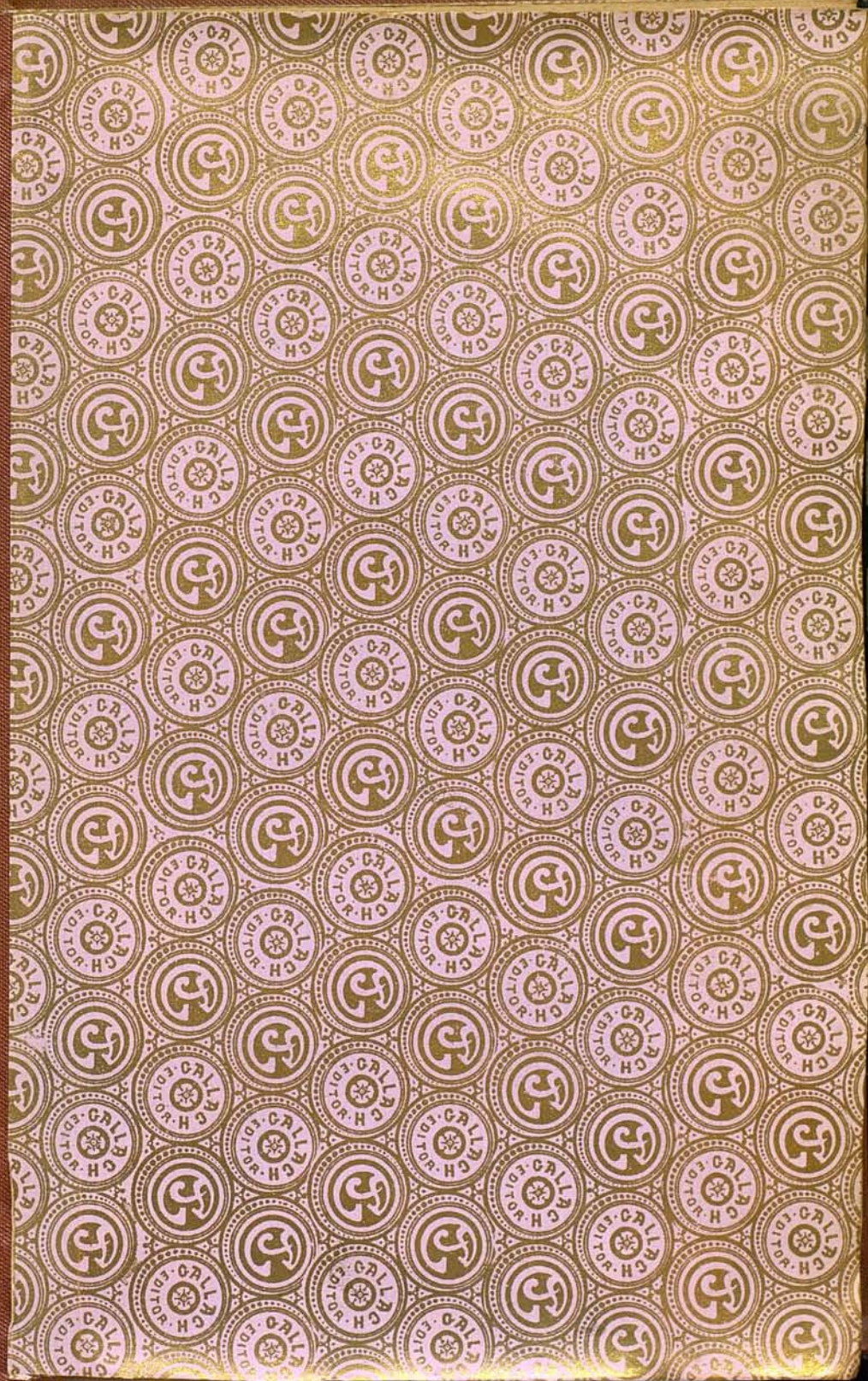
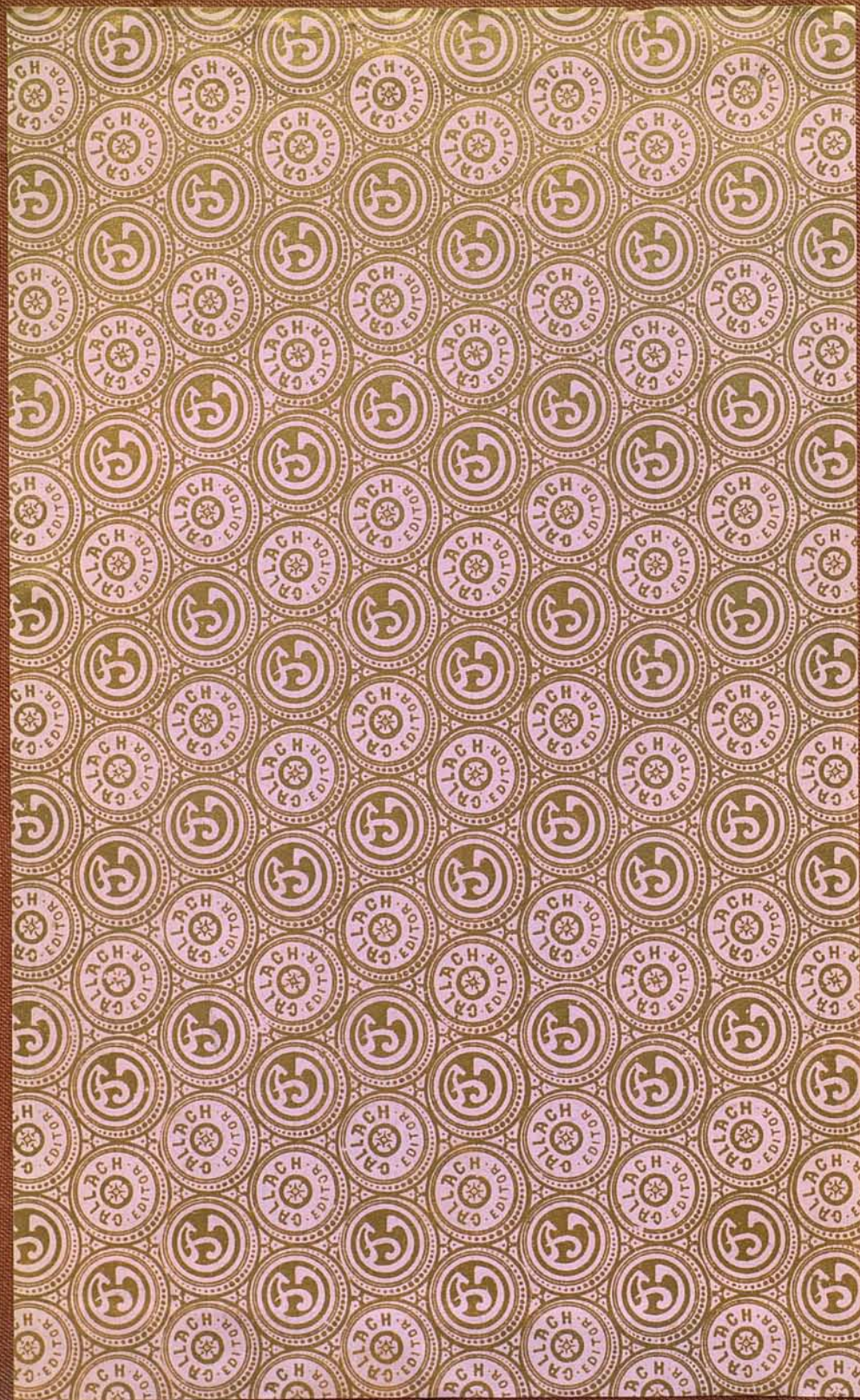
OBRES
COMPLETES

UNIVERSITAT DE LLEIDA
Biblioteca

1600077514

VOLUM I

I-2

OBRES COMPLERTES

DE

MOSSEN JACINTO VERDAGUER

VOLÚM PRIMER

FONS S. GILI I GAY

849.9 VER

1600077514

HOMENATJE

AL

GRAN

POETA

CATALÀ

MOSSEN

JACINTO

JACINTO VERDAGUER

OBRES COMPLETES

AVIS

PER RAHÓ d' especial conveni, la casa editora

SUCESORES DE M. SOLER

s' ha fet carrech de la venda de les OBRES COMPLETES

DE MOSSEN JACINTO VERDAGUER

LES OBRES COMPLETES DEL EMINENT POETA CATALÀ, aplegades en una edició uniforme y ab gran cura ordenades, venen à esser un mes rescut tribut à la mes gran figura literaria del nostre renaixement y es ademés una tasca profitosa sa publicació, puig resulta del tot convenientia pera 'ls amants de la nostra hermosa llenga trovar reunit el valió bagatge literari que ha fet la fama europea de que disfruta el nom den

VERDAGUER

Concessionaris pera la venda SUCESORES DE M. SOLER BARCELONA-Concell de Cent, 418 BUENOS - AIRES - Salta, 470

IMP. M. BERDÓS, MOLAS, 31 Y 33

0075-16360

849.9 VER

1600077514

MOSSEN JACINTO VERDAGUER

OBRES COMPLERTES

AB GRAN CURA ORDENADES Y ANOTADES

VOLÚM PRIMER

Idílís y Cants místíchs. — Carítat. — Llegendari,
Cançons y Odes de Montserrat. — Passió
de Nostre Senyor Jesucrist.

ANY

1905

BARCELONA

LLIBRERÍA CIENTÍFICH-LITERARIA

Toledano, López y Cª

ELISABETS, 4

0075-16360

OPUS COMPLETES

OPUS COMPLETES

OPUS COMPLETES

Imprempta de la Vda. de Joseph Cunill.—Universitat, 7. Barcelona

IDILIS Y CANTS MÍSTICHS

PROLECH

Rebut l'elegant volum de poesies novament estampades per mossen Jacinto Verdaguer ab lo titol de IDILIS Y CANTS MÍSTICHS, y al punt de posar la mà a la ploma per donar compliment a nostre propòsit d'enrahonar breument ab los llegidors de elles, nos acut la pregunta: ¿Què's pot dir de nostre poeta que tothom ja no ho sàpiga? Per tota Espanya y fora d'ella es ara reconegut lo preu de ses obres, y no cal que's faça sentir una nova vdu que públicament lo proclame. Tant sols podrèm afegir, per nostra part, que no es d'enguany ni del temps més pròxim que'ls confidentis de sa pensa endevinaren que aquell que era llavors no gayre més que un noy havia d'arribar a fer quelcòm de bò. En la edat primerenca, en aquella edat en que, com l'aucell que encara no s'ha desampellegat de les brosses de son niu, no ha pogut l'enginy trencar los lligams de la imitació, prou feya de bon conèixer que'l d'en Cinto (axís l'anomenavan y l'anomenan sos companys) correrta més endavant llibert y rumbós. Poch temps passà, y l'aucell donà una llarga volada, y tots nos recordam dels picaments de mans ab que fou saludat lo senzill estudiant de la montanya, y dels merescuts lloers que coronaren son cap encara cubert ab la catalana barretina.

Mes lo coblejador que llavors celebrava les rústegues usances de la terra y cantava aquella colla en que

*lo més sonso...
faria cara a un gegant,*

volgué pujar més amunt, y ab forces comparables a les del hèroe de son novell poema se posa a descriure lo gran cataclisme narrat per una antiga tradició, sens cap dupte molt poètica y a que no mancan, a més a més, certes apariències històriques.

Lo cantor de costums catalanes y de mitològiques llegendes se'ns presenta ara ab un plech de versos d'altra mena, ab una verdadera toya de oloroses flors que han obert llurs fulles en un jardí que'ls Serafins habitan. ¿Què hi ha hagut de nou? ¿per ventura ha cercat un camí divers o ha mudat de gust o de conceptes literaris? ¿ha volgut demostrar que es apte pèl conrèu de diferents genres y que ses mans poden cullir més d'una palma? No es rès d'axò certament, y sense que ningú la diga quiscú podrà descobrirne la causa. No hi ha hagut cap cambi, pus moltes d'aquestes obretes no han sigut fetes suara sinò que venen de lluny; no's tracta d'axampiar la fama literaria, pus ab lleu esforç s'hagueren arplegat obres més diversificades y ja tingudes com a joyes de la renaxença catalana. Lo que s'ha proposat l'autor dels IDILIS Y CANTS MÍSTICHS ha sigut presentar una trta de poestes que fossen fidel espill del fons de la seva ànima, de ses aspiracions més pures y de son més fervent amor: per les quals poestes no ha forçat sa imaginació a crear noves invencions que no sortissen per elles metexes, no ha cercat sorprenents belleses (encara que tot n'està sembrat), no ha volgut donar obres mestres (y algunes n'hi ha); sinò que s'ha contentat d'escriure ab senzillesa lo que son cor li dictava. Ha intentat, per dirho ab una paraula, seguir humilment les

petjades del inspirat poeta dels Cantars y dels angèlichs autors de La llama de amor y de Las moradas.

No'ns toca a nosaltres parlar més, sinò contemplar ab admiració, y si axí's pot dir, ab certa enveja al qui vtu en tant alta esfera, y enviar una nova enhorabona al amable y hò y, encara que jove, verament respectable poeta.

M. MILÁ Y FONTANALS.

Barcelona, 20 de Març de 1879.

Dues paraules nos permetrèm dir en esta nova edició (1) dels IDILIS, no com afegit al pròlech immerescut ab que nostre sabi mestre y estimat amich D. M. Milà s'ha dignat enriquirlos, sinó més aviat per donarli'n les gracies a ell y a quants han contribuït a axecarlos de la pols del seu no rès a una altura hont may haurian pujat ab ses propies ales.

La bona arribada que per tot arrèu se'ls ha feta nos obliga a desmentir als qui diuen, com ho hem sentit cent y una vegades, que en nostres dies no se sent la poesia mística. No solament se sent encara, grat sia a Déu, a pesar del materialisme que puja per cobrirho tot com onades d'una maror crexent, sinó que s'estima com lo recort de les nits serenes de la primavera en les tormentoses vesprades del hivern, com la memoria de la hermosa ignocencia després del pecat.

Y si la poesia del present llibre, que poch més té de mística que'l nom y la bona voluntat del autor, ha sigut aplaudida ab tot l'entusiasme, traduïda, imitada y llegida ab les llàgrimes als ulls, com més d'un nos ho ha confessat, ¿quina acullida tindria la que fós mística de debò, ardenta com la flama del amor diví, pura com la olor del espígol que

(1) La segona, pera la que fou escrit aqueix pròlech, que després se ha reproduït en totes les edicions.

se sembra en lo trespol de les ermites y com l'encens digna de cremar davant lo tabernacle del Altíssim?

Mes (fà tristesa'l pensarho) aguexa branca florida del arbre de la poesta, la més divina de totes, la que porta més or del Cel en les ones armonioses de sos versos, la que naix més amunt y més amunt se'n puja l'ànima, dextrantli saborejar en esta vida alguna gota del càntich nupcial de la gloria, no té cultivadors; es un verger en herba, es una font hont gayre bé ningú va a pouar.

¿Quants idilis dormen amagats, com aucells ab lo cap sota l'ala, en les brancalades dels archs de nostres temples gòtics y en los claustres en ruina de nostres convents y monestirs? ¿Quantes llegendes, que may ningú despertarà, dormen en les pàgines de les Acta Sanctorum, tan plenes de bellesa per dins com de pols per fora en los prestatges de nostres biblioteques, llibre d'or que ha fet dir al meteix Renan exa coneguda frase: «una cel·la ab la colecció dels Bollandistes es lo paradís?» ¿Quants hymnes y cançons d'amor trauen lo cap y baten les ales, per volar a qui'ls cride, entre'ls inspirats conceptes de la Imitació de Jesucrist, los celestials col·loquis del Amich y l'Amat, les angèliques visions de santa Gertrudis y santa Teresa, y sobre tot en lo llibre en que l'Esperit Sant ha axamplat més les seves ales, lo Càntich dels càntichs, plè encara de perfums del Liban y de Siòn, com a etern jardí de les ànimes enamorades? ¿Quins epitalamis tan purs ensenyartan los Serafins, que voltejan a voliors lo sagrat viril, al poeta ditxós que'ls sabés escoltar y apendre?

¡Y si n'endolcirtan de penes y'n donartan d'alegrtes aquelles notes sagrades, volant de mas en mas y de vila en vila, com novelles niarades del Edèm ab lo bech plè de dolçor y de tendresa, parlant y duhent missatges del Amor dels amors a tants ignorants y sabis que no'l conexen! Ab eix

bàlsam del Cel, si se'n curarian de cors que les espines de la terra han ferit y per qui no tenen cap medecina totes les herbes remeyeres del món! ¡si'n reviurtan ab exa rosada suau de cors que la febre del or, la set del plaher y'l gel del dupte van assecant y fent malbé! ¡si n'hi han d'esperits solitaris en mitg de les grans ciutats que fugen del brugit y s'arreconan en la soletat dels seus pensaments, a qui la sop-tada visita de la musa mística podria revelar lo món del Infinit, lo centre de tot amor, la font de tota vida que cercan y anyoran, tal volta sens adonarsen!

Déu trucant a les portes dels cors, vox Dilecti mei pulsantis, desvetlle aviat als que, corrent a la olor de sos perfums, han de despenjar dels pilars del santuari les tant temps hà mudes y polsoses harpes de sant Joan de la Creu y de Ramon Llull, als que hajan de fer baxar lo foch del Cel per reviscolar les literatures que, per falta del oli de la fè, s'apagan, com la llanterna de les vèrgens fatues del Evangeli. (1)

Mentrestant jo dono les gracies als crítichs y lletrats de casa, y especialment als de fora casa, qui han escoltat benè-vols mos assaigs.

Grans mercès a tots y en particular al jove escriptor (a qui'ls vells diuen mestre) y esperança de les lletres patries, Sr. Menéndez Pelayo, de qui, per lo molt que m'honra, copiaré exa nota ab que parlant de la poesta mística de nostra terra, tanca son discurs de recepció en la Real Academia Espanyola:

«Por razones fáciles de comprender, no he hablado de los escasos poetas místicos del siglo presente. Séame lícito, no obstante, hacer, aunque en forma de nota, una excepción, no de amistad, sino de justicia, en favor de la preciosa colec-

(1) En la quarta edició, última feta en vida del autor, lo Pròlech acaba aquí. Lo judici crítich de D. M. Menéndez Pelayo que segueix, fou reproduhit al final d'aquesta quarta edició en forma de nota del editor.

ción de Idilios y cánticos místicos de Mosén Jacinto Verdaguer, alta gloria de la literatura catalana, y superior, en mi concepto, á su tan celebrado poema de la Atlántida. Sin hipérbole puedo decir que no se desdeñaría cualquiera de nuestros poetas del gran siglo de firmar alguna de las composiciones de ese volumen: tal es el fervor cristiano, y la delicadeza de forma y de conceptos que en ellas resplandecen.»

J. VERDAGUER, PVRE.

COR DE JESÚS, hort coronat d'espines,
dèxam fer una toya de tes flors,
y rosada ab tes llàgrimes divines
darla a olorar als místichs amadors.

COR DE JESÚS, oh cítara sagrada
que abeura en rius de música lo Cel,
sias font de mos càntichs regalada,
y rajaràn més dolços que la mel.

COR DE JESÚS, oh llibre de la vida,
breviari a' amor del Serafi,
joh qui pogués d'aqueix amor sens miàa
transcriure algunes pàgines aquí!

Diada del Sagrat Cor de Jesús de 1878.

CANT D'AMOR

Inveni quem diligit anima mea.
(CANT. III.)

DORMIU en la meva harpa, hymnes de guerra;
brollau, hymnes d'amor:
¿com cantaria'ls núvols de la terra
si tinch un cel al cor?

Jesús hi pren posada cada día,
li parla cada nit,
y no batrà ses ales d'alegría
l'aucell d'amor ferit?

Sos braços amorosos me sostenen,
dintre sos ulls me veig,
y místiques paraules van y venen
en celestial festeig.

Barrejan nostres cors sa dolça flayre,
 com flors d'arbre gentil
 breçades a petons pèl meteix ayre,
 l'ayre de Maig y Abril.

Ja l'he trobat a Aquell qui tant volia,
 ja'l tinch lligat y près;
 Ell ab mi s'estarà de nit y dia,
 jo ab Ell per sempre més.

Se'm fonen a sos besos les entranyes,
 com néu al raig del sol,
 quan, cayent son vel d'or a les montanyes,
 axeca al cel lo vol.

Jesús, Jesús, oh sol de ma alegria,
 si'l món vos conegués,
 com girassol amant vos voltaria,
 de vostres ulls sospès.

Jesús, Jesús, oh bàlsam de mes penes,
 mirall del méu encís,
 sían sempre exos braços mes cadenes,
 eix Cor mon paradís.

Qui beu en vostre pit may s'assedega,
 Jesús sempre estimat,
 ¡oh! quan serà que jo a torrents hi bega
 per una eternitat!

Oh hermosura del Cel, des que us he vista
 no trobo rès hermós;
 ja alegra'm semblarà la terra trista,
 Jesús, si hi visch ab Vos.

Dexàume, Serafins, les vostres ales
 per ferli de dossier;
 déxam l'aroma que als matins exhales,
 oh flor del taronger.

Dexàume, rossinyols, per festejarlo,
 la dolça llenga d'or;
 vèrgens y flors del camp, per encensarlo,
 dexàume vostre cor.

Angels que al méu baxàu, com voladuries
 d'abelles al roser,
 endolciu vostra música y canturies,
 perquè hi estiga a plèr.

MÍSTICH DESPOSORI

DE

SANTA CATARINA

QUIN somni tingué exa nit
 la princesa Catarina!
 Somnià veure a Jesús
 en los braços de María,
 com perleta en anell d'or,
 com al test la clavellina.
 Axís que'l veu tan hermós
 a sos braços lo convida;
 al Infantó no li plau,
 ab sa Mareta's mitg gira.
 La Verge se n'ha adonat,
 ja li dñu plorosa y trista:

—¿No la vols veure, Fill méu,
 a la flor d'Alexandria?
 —Mare meva, en mos jardins
 de millors se'n cullirían.
 —¿Què li falta a aquexa flor
 per esserne la regina?
 —Mare meva, una regor
 de les aygues del Baptisme.—
 A aquexos mots de Jesús
 se desvetlla Catarina,
 corre a les aygues del Nil,
 l'esperit hi purifica;
 quan es més blanch que la néu
 a son palau se retira.
 Lo meteix somni li vé
 quan en son llit s'ha dormida.
 Somnià veure a Jesús
 en los braços de María.
 Axís que'l veu tan hermós,
 a sos braços lo convida;
 al bon Jesús ja li plau,
 baxa a sos braços de nina;
 lo primer mot que li dñu:
 —Tu seràs l'esposa mía;
 los àngels tenen lo vel,
 les vergens llums benehides.
 Vetaquí mon anell d'or,
 donam tu'l cor y la vida;
 lo cor lo vull tot seguit,
 la videta un altre día,
 la voldré quan seràs gran,
 gran com los ceps de ma vinya.—
 Lo séu cor enamorat

bat ses ales de alegria,
als batements del séu cor
se desvetlla Catarina.
Al bon Jesús ¡ay! no'l veu,
mes son anell bé'l tenia;
quan se veu ab sols l'anell
molt amargament sospira.
—Vos me dau tan sols l'anell,
y a Vos, Jesús, jo volfa;
per merèxervos a Vos
passaré per flames vives,
per rodes de gavinetes,
fins a donarvos la vida.

 ANYORANÇA

¿A dónde te escondiste,
Amado, y me dejaste con gemido?
¡Como el ciervo huiste,
habiéndome herido!
salí tras ti clamando y eras ido.

(SANT JOAN DE LA CREU.)

DONCHS hont sou, videta mía?
de mon cor enamorat
vos he obert la porta un día;
l'heu ferit y m'heu dexat.

M'heu dexat en l'anyorança,
com verger al caure'l sol,
quan lo vespre que s'atança
l'abriga ab mantell de dol.

Mes, d'amor claríssim astre,
cercaré fins a trobà us,
abans ¡ay! de perdre'l rastre
de vostres olors suaus.

Mostràuvos a qui us anyora,
clavell a punt de florir;
olorarvos puga una hora,
mes que sia per morir.

Ribes, màrgens y boscuries,
si us trepitja mon Amat
¿com no ho diuen les canturies,
la verdor y claretat?

Es com un Maig floridíssim,
ceya-rós, candi y gentil,
bonich de cara y dolcíssim,
com a triat entre mil.

¡Com volarian mos besos
per sos llaviets en flor!
¡tant temps hà que frissan presos
dintre'l nú del méu amor!

¡Oh! si veyèu al qui anyoro
a la llum del jorn naxent,
dihèuli, vèrgens, que'm moro
de mal d'enamorament.

Aucellets que anàu per l'ayre,
dihèuli si'm tornarà,
que si triga gayre, gayre,
glassadeta'm trobarà.

Me trobarà glassadeta,
puix sens lo sol del amor,
rès se'm beu la rosadeta
de les llàgrimes que plor.

¿Per què d'amor m'heu ferida
si no'm volíau gorí?
¿per què'm donavau la vida
per despullarmen axi?

Per Vos mos ulls llagrimen,
per Vos sospira'l cor méu,
sos amors sempre us festejan,
¡trista de mil y no'ls volèu.

¿Hont teníu l'herbatge ombrívol
si volèu darmen un brí
del tendre past y mengívol,
com la flor del romaní?

¿Hont teníu, quan fredoreja,
lo dolç soley del amor?
¿Quina verdiça us ombreja
del mitg día en l'escalfor?

Tornàu, Jesuset, tornàu,
que só encara vostra aymía;
si altra aymía Vos trobàu,
jo aymador no trobaría.

Jo aymador no trobaría
tan bell, afable y hermós,
que si un altre al món n'hi havia,
no'n sería pas com Vos.

Mes rodí plans y montanyes,
 vos cridí per tot arrèu,
 y, Jesús de mes entranyes,
 a mon plor no responèu.

Oh Jesús, flor que voltejan
 recorts y somnis d'amor;
 ¡quan serà que'ls ulls vos vejan!
 ¡quan serà que us tinga al cor!

LA FUGIDA A EGIPTO

Tor fugint Maria a Egipte
 los angelets l'acompanyan;
 uns esbrossan lo camí,
 de verdor altres l'enraman,
 altres lo sembran de flors,
 mes Ella'l rosa de llàgrimes,
 al veure un Déu perseguit
 per lo poble que més ayma.
 Sant Joseph va al séu davant,
 portant la florida vara;
 perquè la Verge repose
 comparteix sa dolça càrrega.
 Los àngels no poden tant;
 ab vels d'or los fan de tàlam,
 perquè'l sol d'aquells deserts
 no emmorenesca sa cara.

Quan arriban vora'l Nil
 n'aparellan una barca,
 sos braços faràn de rem,
 faràn de vela ses ales.
 La flor del loto obre'ls ulls
 per veure a Jesús quan passa;
 l'ibis sagrat ne té pòr,
 pren lo vol vers les Piràmides
 a dirho als déus que han caygut,
 a dirho als déus que han de caure.
 Mentres ells passen lo Nil
 la llum del día s'apaga;
 al posar los peus en terra
 s'asseuen sota una palma,
 que per cobrirlos millor
 sos palmons en terra abaxa
 com una tenda que's clou,
 com una celda que's tanca.
 Per entre'l fullatge vert
 los àngels volan y cantan;
 si l'un toca'l violí,
 l'altre toca la guitarra;
 l'infantó s'es adormit,
 María no dorm encara:
 —Cantàu, angelets, cantàu
 tot volant de branca en branca,
 que'l méu Fill somnia y plora
 adormidet en ma falda;
 somnia veure una Crèu
 dalt al cim d'una Montanya.
 Cantàu, angelets, cantàu
 afins a l'hora de l'alba.
 La Verge breça que breça,

los àngels canta que canta;
 si bonica es la cançó,
 més bonica es la tonada.

—Rossinyolet, no refiles tant d'hora,
 desvetllarías al Déu del amor;
 dorm entre l'herba, fontana sonora;
 dorm en ta platja, lleveig amorós.
Dorm y somnia, Fillet de María;
mes altres somnis que alegren lo cor.

Per Tu guardavan sa flayre les roses,
 per Tu sospiran les vèrgens de Sió,
 que de tes blanques parpelles mitg closes
 veuen sortirne l'estrella del jorn.
Dorm y somnia, Fillet de María;
mes altres somnis que alegren lo cor.

De Babilonia ja l'ídol s'aterra,
 veyent que li robas l'encens olorós;
 ab Tu devallan los cels a la terra,
 ab Tu l'estrella sortí de Jacob.
Dorm y somnia, Fillet de María;
mes altres somnis que alegren lo cor.

Altre Moysès vé del Nil en les ones;
 braços de Verge li fan de breçol;
 als reys de Egipte pendrà les corones,
 als reys de Roma lo ceptre del món.
Dorm y somnia, Fillet de María;
mes altres somnis que alegren lo cor.

L'HERBA DEL AMOR

Verge del mantell blau,
donàumela, si us plau.

DEL bon Jesús al Cor
ha nat l'herba d'amor
que no's mustiga;
flayràula, Maig y Abril,
que herbeta més gentil
no l'heu pas vista.

A qui'n demana un brot,
li dona'l Cor y tot,
font de delícies;
donàumela ¡ay! a mi,
que l'herbeta d'ací
fà sols espines.

Covantla engelosit,
d'ú que'l diví Esperit
li'n dona vida;
ses ales d'or a plèr
servintli de dosser
y capellina.

Angels a voliòrs
l'enrotllan voladors,
ab melodia,
d'abelles com exàm,
que volta, volta un ram
de clavellines.

Papellonets del cel,
que assaborfu sa mel
de nit y día,
dihèu, puix l'oloràu,
flayrada més suàu
si l'heu sentida.

Jo l'he sentida aprop,
y per haverne un glop
tot ho daría;
daría'ls somnis d'or,
ma juvenesa en flor,
mos cants y lira.

Oh tu que sempre viús,
herba d'amors jolús,
vina al cor, vina;
tindràs en ell pitxer,
Jesús per jardiner,
per sanch la mía.

De dia't regaré,
de nit te flayraré
mentres vfu sia;
de quant la mort se'n dú
tan sols m'hi quedas tu,
morir m'es viure.

Mes ¡ay! ja't sento al cor,
herbeta del amor,
flor de ma vida;
ja poncellada un Déu
l'hi trasplantà del séu;
¡quina delicial

Ara podré morir,
que no puch ja obehir
sa olor divina.
Dàume, Jesús, la mà,
que al cel me'n vull pujà,
y al Cor hont poncellà
treurà florida.

LES TRES VOLADES

Entre la vinya el fenollar
amor me pres, fem Deus amar.
(RAMÓN LLULL.)

Lo matí de ma infantesa,
¡quin matí fou tan hermós!
lo cor vessava de càntichs,
lo camp vessava d'olors.
Jo'm sentí unes ales nàxer
y volí de flor en flor,
a quiscuna que'm somreya
li dictava una cançó:
si cançons no li plavían,
li donava un bés o dos.

No veyà de vostra tenda,
 gran Déu, les estrelles d'or.
 Les vegí per entre'ls arbres,
 y adéu, floretes del bosch;
 per la bresca de mos càntichs
 ja no teníu prou dolçor.
 Prou veyà après les estrelles,
 mes no us veyà encara a Vos,
 del cel bellesa increada,
 robadora del amor.
 Ara que us veig y us abraço,
 adéu, estrelles y tot;
 pera aymar a qui tant aymo
 ja no tinch prou gran lo cor.

DOLÇ CATIVERI

In vinculis charitatis.

BON Jesús, ¡que fou pesada
 la cadena del peccat!
 mes ja Vos me l'heu llevada,
 y ab una altra m'heu lligat.

M'heu lligat ab la cadena,
 la cadena del amor,
 que m'ha duyt de pena en pena
 a un abisme de dolçor.

¡M'heu lligat ab flonjos llaços
 a vostra esposa la Crèul
 ¡quí, com Vos, entre sos braços
 pogués dar l'ànima a Déul!

SANTA TERESA DE JESÚS

Et collocavit ante paradisum voluptatis
Cherubin, et flammeum gladium.
(GENES. III.)

DESDE son trono de gloria
lo bon Jesús vos ha vist,
quan per Ell vos en anavau
màrtir d'amor a morir,
y per darvos mort més dolça
vos envía un Serafi:
sa sageta n'es molt fina,
com clau d'or vos obre'l pit.
Lo bon Jesús se n'hi baxa
com un rey a son jardí;
d'enamorat que n'estava
la'n festeja día y nit;
parauletes que li'n deya:

—Dolceta amor, ¿com te dius?
—Lo nom que a mi més me agrada,
Teresa de Jesucrist.
—Jo'm dich *Jesús de Teresa;*
Teresa, ¿què vols de Mi?
—Amarvos, Jesús, amarvos;
penar per Vos o morir.
—*Teresa, si'l cel no hi fora,*
per tu jo'l faria aquí.
—Jesuset, si un Cel teníau,
fèuvosen altre en mon pit.
—Si vols que Jo un cel me'n faça,
una cosa te'n vull dir:
no parlarás més ab hòmens,
sinó ab angelets y ab Mi.—
Del cor hermós de Teresa
se n'ha fet un paradís,
hont riuen fonts oloroses,
roses y lliris florits:
les roses són les cinch llagues,
les fonts ses llagues y pit,
y Ell, que n'es l'arbre de vida,
rumbeja fruyts d'or en mitg.
Tu que hi vetllas a la porta,
Serafi, bon Serafi,
no't cal, no, apuntarli fletxes
al cor que Déu ha ferit.
Si aqueix paradís Ell vetlla,
no hi podrà la serp dormir;
¡la sageta d'or que brandas,
me la clavesses al pit!

MARINA

POESÍA ESCRITA EN LO GOLF DE LAS YEGUAS
 DESPRÉS DE DAR SEPULTURA
 ECLESIAÍSTICA EN LA MAR A UNA NINA D'AQUEIX
 NOM, MORTA NO GAYRES HORES DESPRÉS
 DE NÁXER

Avuy, desvetllador, un toch de salva
 ressona dins la nau.
 ¿Tal volta hi ha caygut l'estel del alba,
 dormint en lo cel blau?

Matinera com ell nasqué una noya
 més rossa que un fil d'or;
 enveja'l sol sa cara bonicoya,
 la lluna sa blancor.

¡Benhaja qui't parí! vina a mos braços,
 colóm del paradís,
 tu guiaràs volant los nostres passos
 vers'l anyorat pahís.

Ta mare cantarà per que no plores
 en son llitet daurat,
 te somriuràn sos ulls per que no anyores
 lo Cel d'hont has baxat.

Farènte un breçolet de mareperla
 que'l pèlach ha brunyit, (1)
 la més gentil que'l bés del sol esberla,
 dins son verger florit.

Estels del mar darènte per joguina,
 y un'harpa de coral
 que done a nostres penes medecina
 y adorma'l temporal.

—Als arbres, mariners, ab les banderes
 del més llampant color
 un iris feu de flàmores lleugeres
 y gallarets en flor.—

Lo navili com cisne bat ses ales
 ab tirs y campaneig,
 y s'omple l'Cel de músiques y gales
 a l'hora del bateig.

(1) En les primeres edicions: *que Tètis ha brunyit.*

L'Occea, mut com un anyell, escolta
del sacerdot la vèu,
y apar que als mots sagrats la blava volta
vol fer de tornavèu.

Al càureli del clot d'una petxina
la celestial regò
lo nom escaygudíssim de Marina
li posa'l vell patró.

.....

En desvari sa mare sent canturies,
y's posa a sospirar.
¿Si serà que angelets a voladuries
li venen a buscar?

Sí, que son ull tot just badat s'enllora,
del Cel com mirall viu,
y en mitg d'un món que l'afalaga y plora
joyosa ella somríu.

Y ab llavis frets encara, sembla dirnos:
—No plorèu, pas ma mort;
¿per què en tan curt viatge despedirnos,
si jo us espero a port?—

Mes ¡ay! ¿ab capellina amortallada
lo teu amor te vol?
¿Y ha de servirte una metexa onada
de fossa y de breçol?

Per àngel séu la terra te volía,
per sirena la mar;
mes Déu ha dit:—Aquexa flor es mfa,
la vull pèl méu altar.—

Y sens veure la terra, ab Déu qui't crida
te'n volas cap al Cel,
¡ay! d'exa mar amarga com la vida,
a mar d'ones de mel.

¡Oh! qui tingués tes blanquinoses ales,
gavina del cel blau,
a mar y terra ab sos tresors y gales
per dir adeusiàu!

SANTA CECILIA

Cantava l'ocell en lo verger del Amat.
(RAMÓN LLULL.)

SOLA cantant y sonant
s'està en sa cambra Cecilia,
ohint respondre a sa vèu
angèliques melodíes.
Son espòs la n'entra a veure:
—Que hermosa ets en tes delícies!
Cecilia, si'm tens de grat,
bé't plaurà ma companyia.
—Vostra companyia'm plau,
però millor la tenia;
tenia un àngel de Déu,
del Déu que'l méu cor estima.

—Si vegés son àngel bell,
jo a ton Déu estimaria.
—Si la fè us obrís los ulls,
de cara a cara'l veuriau.—
Ja confessa a Jesucrist,
a Jesucrist y a María,
y en lo llibre del séu cor
escriu llur santa doctrina.
Lo bateja'l Pare Sant
vora les aygues del Tíber.
Lo bateja sant Urbà,
sant Tiburci l'apadrina.
Quan es ben net de pecat,
se'n torna a veure a Cecilia;
la troba ab son àngel bell,
bell com lo sol de mitg dia;
sos vestits són com la néu,
sa cara un raig de celistia,
y en sa mà dues corones
de roses alexandrines.
—Les corones que veyèu
per vostres fronts són texides,
són texidetes al cel,
sota'ls rosers de María;
no les esfloran los ayres,
ni la calor les mustiga.
Corones de verge són;
jo prou vos les posaria,
però rosades de sanch
se us tornaràn més boniques.

FULCITE ME FLORIBUS

COBRÍUME de flors,
que d'amors me moro;
cobríume de flors,
que'm moro d'amors.

Les flors que ací crexen,
mes jay! no'm gorexen,
que sols ho farian,
si per mi florían,
les de l'estelada
que, en suàu rosada,
demunt sa estimada
fà ploure l'Espòs.

Cobríume de flors,
que d'amors me moro;
cobríume de flors,
que'm moro d'amors.

L'HARPA SAGRADA

Stabat Mater dolorosa
juxta Crucem lacrimosa,
dum pendeat Filius.

AL Arbre diví
penjada n'es l'Harpa,
l'Harpa de Davit,
en Sión aymada.
Son clavier es d'or,
ses cordes de plata,
mes, com algun temps,
ja l'amor no hi canta,
que hi fà set gemechs
de dol y anyorança.
S'obrían los Cels,
l'infern se tancava,

y al Cor de son Déu
 la terra es lligada.
 Al últim gemech
 lo dia s'apaga,
 y's trenca los rochs
 topant l'un ab l'altre.
 També's trenca'l Cor
 d'una Verge Mare
 que, escoltant los sons,
 a l'ombra plorava:
 —Angelets del Cel,
 despenjàume l'Harpa,
 que de tant amunt
 no puch abastarla:
 baxàula, si us plau,
 mes de branca en branca,
 no s'efloren pas
 ses cordes ni caxa.
 Posàula en mon pit,
 que puga tocarla;
 si ha perdut lo sò,
 li tornaré encara;
 si no l'ha perdut,
 moriré abraçantla
 la meva Harpa d'or
 que'l món alegraval

A UNA NINA DE CINCH ANYS

Lo lliri blanch que floría
 vora un riu d'arenes d'or
 pujà al altar de Maria,
 y omplí son càlzer d'olor.

Ovirà la genciana
 son mantell desde l'afrau,
 y per ésser més galana
 li emmanlleua'l color blau.

Los àngels d'amarla viuen,
 y volant a eix món de fanch,
 de Maria'l nom escriuen
 en tot cor que es llibre blanch.

Lo lliri de puresa n'es lo téu cor de nina,
 com flors de genciana badas tos ulls de cel:
 que l'Angel, que a la Gloria tos passos encamina,
 en lo téu cor escriga del nom de sa Regina
 les cinch lletres de mel.

CANTICH DE L'ESPOSA

Entrado se ha la Esposa
en el ameno huerto descado,
y á su sabor reposa,
el cuello reclinado
sobre los dulces brazos del amado.

(SANT JOAN DE LA CREU.)

SOVINT, sovint solo pèrdrem
tot anant a cullir flors,
expressament solo pèrdrem
per que'm trobe l'Aymador.
Al matí m'ha trobadeta
esfullant un galdiró:
—¿Se'n troban gayres, aymía?
¿se'n troban gayres, amor?
—De les que no vull bé'n trobo,
de les que voldría, no.

—Baix a l'horta del méu Pare
florexen roses d'olor,
que de sanch he rosadetes
lo dijous de Passió.—
Tot cantant hi devallavam
com dos aucellets del bosch:
de les branques y verdices
surten càntichs y remors;
de cada petjada seva
clavellines y timons.
Florejant los més vistosos
jo llencí un sospir o dos.
—¿Que estarías cançadeta,
robadora del méu cor?
—Cançadeta o no cançada,
lo que ho fà bé ho sabèu Vos;
no cullím més que floretes,
quelcòm més voldría jo.
—Asseyemnos a l'ombreta,
trenarèm fulles y flors.—
Ell me'n trena una garlanda,
li'n texesch una altra jo
de lligabosch y englantines
y brins de mon cabell ros.
Quan li'n coronava'ls polsos,
ja me'n d'ú tot amorós:
—¿Què't daré jo, dolça aymía?
¿què't daré jo, dolça amor?—
Los gessamins de la seva
ja m'engarlandan lo front.
—Vos me dau tan sols floretes,
quelcòm més voldría jo.—
M'ha dat mística besada,

lo que'l Cel té de millor.
 L'arbre d'encens que'ns abriga
 s'ha tornat més olorós;
 los aucellets que hi cantavan
 han parada sa cançó.
 Celestial ubriaguesa
 nos adormía a tots dos,
 sa cabellera y la mía
 barrejant ses ones d'or.
 Tan bon punt m'he despertada
 als batements del séu cor,
 ab un càntich d'amorettes
 lo n'he fet dormir més dolç:

—Tinch són y no dormo,
 me'n priva l'amor,
*que avuy en mos braços
 reposa l'Espòs.*

Abella que voltas
 sos llavis en flor,
 de música fesli'n,
 de besades no;
 rossinyols dels sàlzers,
 reofilàu més dolç,
*que avuy en mos braços
 reposa l'Espòs.*

Angelets devallan
 a ferli l'amor,
 les ales de plata,
 los psalteris d'or.

Angelets hermosos,
 feumela a mi y tot,
*que avuy en mos braços
 reposa l'Espòs.*

Floridíssim arbre
 n'es l'arbre d'amor,
 si l'ombra n'es bona,
 la fruyta es millor;
 mes ¡ay! flor y fruyta
 li robà'l méu cor;
*que avuy en mos braços
 reposa l'Espòs.*

ALS ESTELS

Heu quam sordet terra,
cum caelum aspicio!
(SANT IGNACI.)

FLORS sempre renadiues, des que us flayro,
lo jardí de la terra es sens olor;
des que a exallum m'enlayro
tot m'es aquí tenebres y foscó.

¡Que hermosos sou, entre l'albor serena
de rossor y celistia coronats!
Lo sol, quan se destrena,
no sembra axí les perles a ruxats.

Sembla'l cel blau immensa catarata
que a pondres arrossega astres y mons;
vosaltres, d'or y plata
lluhenca arena que hi rodau pèl fons.

Tal volta sou los llantions encesos
de l'alta gloria en lo camí florit,
fanals per Déu sospesos
que guiaràn mon vol vers l'infinit.

Llavors, llavors sota mos peus, oh estrelles,
vos miraré com ara hi veig les flors,
y a mi'm veuréu com elles
viure de somnis, música y amors.

Com passarell que s'envellí en la molsa
jamay de refilada mudaré;
pot ferla sols més dolça
l'angèlich sistre d'or que polsaré.

¡Oh! ja hi cantan y riuen ab la mare
mos germanets més rossos y bonichs,
ja se n'hi vé'l méu pare
y aviat d'un a un tots mos amichs.

Mon cor enamorat temps ha que hi nía
prop de Jesús, de mes amors estel;
ja hi es sa mare y mía;
¿què hi faig aquí, si tot ho tinch al Cel?

Quan esboyrarse en nit serena'l miro,
la terrena presó, ¡que trista m'es!
si desde allí l'oviro,
¿què'm semblarà, al pujarhi, son no rès?

Déxam, amor, tes ales per venirhi,
com la coloma al rieró soltu,
dins vostre Cor de lliri,
florit Espòs de l'ànima, a fer nú.

A dojo allí, com en sa font beuria
l'amor, que a gotes m'endolceix lo cor;
llavors prou cantaria,
que ara sols es ma refilada un plor.

Pensaments amorosos, axecàumhi
a navegar en exa mar de llum,
breçàumhi a plèr, breçàumhi
en ones de claror y de perfúm.

Flors del herbatge hont l'Anyell sant pastura,
¿no baixa encara a trasplantarmhi a mi?
¿Angels, no só prou pura
per ésser rossinyol de son jardí?

¿Encara bé les ales no'm rentaren
les llàgrimes que ploro nit y jorn?
¿com tant s'enterrosaren
de esfulladices roses al entorn?

Roses del Cel, adeusiàu; encara
no vinch entre vosaltres a cantar:
¿mos tristos ulls, per ara,
sols poden aguaytarvos y plorar!

ROSALÍA

Fulcite me floribus,
stipate me malis: quia
amore languo.

(CANT. II.)

DEMATÍ se'n baixa al hort
na Rosalía,
a cullir los clavellets
y setelies;
n'ensopega un ros Infant
que ja'n cullía:
—Infantó, bell infantó, (1)
les flors son mies.

(1) En les primeres edicions: *A de fora, l'infantó.*

—¿Què'n fariau de les flors,
na Rosalía?
—Les volfa per Jesús,
que tant m'estima.
—Si les volfau per Ell,
jo per l'aymia.
—Si per l'aymia es lo ram,
dàuli d'ortigues,
que si no me'l dau a mi
jo us lo pendria.—
Tot prenentli'l ramellet
lo veu somriure;
bon Jesús, prou les entén
vostres juguines;
ab les juguines d'amor
vos conexia.
—Donàume les flors, si us plau,
prenèu les mies.
—La flor que volfa Jo,
ton cor de nina.
—Si'm dau lo vostre d'infant,
bé us lo daría.—

Mentre's cambían los cors,
s'es defallida,
que ja no pot obehir
tanta delicia.
Lo traydor del rossinyol
canta y refila,
ab cançons y refilets
tot ho espía.
La mareta, que entra al hort,
plora y sospira

quan la veu entre'ls rosers
tan esllanguida.
—Filleta, ¿quí t'ha fet mal,
ma dolça filla?
—Cullint roses y clavells,
dolceta espina.
—Una agulla tinch d'or fi
que la trauría.
—Ni que fos de diamant
serà prou fina.
—Filleta, ¿què t'gorirà,
ma dolça filla?
—Mare, exes roses y flors
que m'han ferida.—
Tot espargintleshi al pit,
sent que sospira.
—¿Donchs que't tornan a punyir,
ma dolça filla?—
Sa filleta no respòn,
embadalida
ab qui fuig entre'ls clavells
y setelies.
Tot fugintli, riallós
los ulls li gira.
Lo cel se va asserenant,
l'herba floría.

LA CREU

Crux est arbor decorata,
Christi sanguine sacrata,
cunctis plena fructibus.
(SANT BONAVENTURA.)

Aquí dalt al serrat
Jesús n'hi ha plantat
una olivera,
que omple de fruyt lo Cel
y ab sa potenta arrel
sosté la terra.

Perque no tinga exut,
morint hi ha escorregut
totes ses venes,

ses venes y son cor
que vida, sanch y amor
encara hi vessa.

Ab música al entorn
ressona nit y jorn
gran canticela:
a baix jóvens y vells,
a dalt cantan aucells
que l'ayre breça.

Refilan tots un cant,
pujant y devallant
de grella en grella, (1)
y un de blanch que hi fà nfu
ab ayre més jolfu
canta y s'alegra.

No es, no, griva ni gaig,
ni missatger de Maig,
tendra oreneta,
sinó Jesús clavat
que dfu al món ingrati
ses amoretes:

— Un pomeró hi hague;
qui de son fruyt prengué
difunt ja queya;
una Olivera hi hà,
qui fruyt n'abastará
del clot s'axeca.

(1) En altres edicions: *per les branquetes*.

N'es l'arbre del amor,
al hort del Criador
novell hi era;
ell grana tot florint,
com més s'hi va envellint,
més alt y tendre.

Anyells de vora'l riu,
corrèu, veniu, veniu
ací a l'ombreta;
a qui a l'ombra vindrà
lo llop lo dexarà,
si'l féu sa presa.

Pendréli jo, sinó;
per qui's farà xayó
jo'm faré ovella;
daréli'l Cos per pà,
per ví ma Sanch beurà
que engendra vèrgens.

Perque n'hajàu lo fruyt,
n'inclinaré ab descuyt
ses branques verdes;
perque'n cullgàu la mel,
en sa purpúrea arrel
mon cor hi bresca.

Allí, enamoradís,
l'abey del paradís
tot s'examina;

les ànimes dels Sants,
com serafins humans,
hi fan l'aleta.

Veníuhi a viure en pau,
y quan de mort suau
la sòn vos prenga,
somniaerèu ab mi,
breçats ab cant diví
d'àngels y vèrgens.

Y al jorn de Josafat,
al ser lo Cel plegat
com mòvil tenda,
bé prou despertarèu
transportats ab la Crèu
a gloria eterna.

JESÚS INFANT

¡Ah! ¡qui fos en cell temps nuyrit
que Jhesús fo infant petit;
e com tots jorns ab el anàs
ab el estés, ab el jugàs!

(RAMÓN LLULL.)

VORA un riuet de Judea
la Verge se'n va a rentar,
se'n va a rentar la robeta
ab son Fillet a la mà.
Sota'ls peus de l'un y l'altre
va florint l'herba dels prats;
sols per ferlos reverencia
la palmera's va vinclant.
Mentre Ella'n renta la roba,

Ell puja dalt d'un serrat
per veure florir la terra,
ja que arriba'l mes de Maig.
Veu serralades sens arbres,
veu camps verdosos sens blat,
veu lo món sens fè, y les llàgrimes
li rodolan cara avall.
Sa Mare renta que renta
de genolls en lo joncar;
la robeta, que era fosca,
de sos dits pren color blanch;
quan la extén sobre la riba
apar que vaja nevant.
Les clares aygues s'aturan
sols per ferli de mirall;
Ella té la mà a la roba
y'ls ullets ab son Infant.
Les nazarenes que'l veuen
se senten lo cor robat:
—¡Que ditxosa sou, María,
que en vostre pit lo criàu
aqueix Colóm de la gloria,
aqueix Lliri de les valls!
Quan mira'l cel plè de núvols,
la serena hi fà apuntar;
quan mira la terra, sembla
que hi riga l'alba de Maig.
Si tan xich sembla un profeta
¿què serà quan sía gran?
Mentres ora ab mans plegades,
nostres fills rodan pèl prat,
ab ayga, flors y petxines
juga que més jugaràs!—

Quan devalla de la serra
dret a llur pleta se'n va;
los infantons ja li diuen
si ab ells volia jugar.
—Ensenyàume les juguines,
ensenyàumeles, si us plau.
—Sols tenim aucells d'argila.
—Donchs Jo'ls faria volar.—
Dona un pich ab ses manetes,
y se'n volan tot cantant
per aquelles nues serres,
per aquells herbosos camps;
la cançó que fan sentirhi
trista y dolça es d'escoltar:
—Camps hermosos de Judea,
quin Sembrador ha arribat!
del blat que en vosaltres semble
tots los hòmens ne viuràn.
Nua serra del Calvari,
d'un arbre't vol coronar
que ab los peus tanque l'abisme
y òbriga'l cel ab son cap.

L'ARBRE DE LA VIDA

Nulla talem silva profert
fronde, flore, germine.

CERCANT del paradís l'aspra sortida,
girava'ls ulls Adàm hont ab sa esposa
gosaren jayl florint com lliri y rosa,
l'ombra temptant del arbre de la vida.

Del cel una coloma, condolida,
vé a esquexarne la branca més hermosa, (1)
y en dur Calvari, mentre ab sanch la rosa,
canta morint de dolç amor ferida:

(1) En les primeres edicions: *baxa a trauren*, etc.

—Veníu, fills d'una terra que us devora;
qui al arbre redemptor vol acullirse
ab mi vindrà a la Gloria a reflorir.—

Adàm l'abraça, l'univers l'adora
veyent tancarse l'infern, lo Cel obrirse;
mes ¡ay! ¡la mort d'un Déu los fà estremir!

A LA MORT

DE D. JOSEPH COLL Y VEHÍ

ROSSINVOLET que ploras,
tindràs consolació;
mes ¡ay! l'Amor que anyoras
també l'anyoro jo.

Tu miras les estrelles,
puix tens lo cor allí;
també, també en mitg d'elles
mon Adorat vegí.

L'aurora coronava
son front ab místich raig,
al Cel música dava,
gentil florida al Maig.

Veg'l y d'anyorança
lo núvol me l'ha près,
y'l sol de ma esperança
no s'ha mostrat may més.

Mes ¿sents? es sa vèu dolça
que't crida a tu prop séu:
—Dexa ton níu de molsa;
vina, rossinyol méu.—

Les ales d'or desplegas
al vent del paradís,
y Cel amunt navegas
de Sió al port felíç.

De l'alba que esperavas
ja t'ha rigut l'estel,
en terra a Déu buscavas
y l'has trobat al Cel.

¡Oh! puix vers Ell a passos
no puch seguir ton vol,
dígasli, al darte'ls braços,
si a mi també m'hi vol.

SANT FRANCESCH S'HI MORÍA

AL M. R. P. FR. RAMÓN BULDÚ
DIRECTOR DE LA REVISTA FRANCISCANA

Deus meus et omnia.

La plana de Vich
d'ú que'n trau florida
des que sant Francesch
l'amor hi predica,
l'amor de Jesús,
l'amor de María.

Tan dolços amors
 lo cor li ferían;
 sortint de poblat,
 pèls boscos sospira:
Mon Déu y mon tot,
 per aquell que us tinga,
Mon Déu y mon tot,
 ¡que dolça es la vida!
 ¡més dolça es la mort
 si d'amor moría!—
 Cada mot que díu,
 aucells responían:
 —¡Ay dolços amors,
 ay flor sense espina!—
 Tot pregant, pregant,
 d'amor defallía,
 los braços en creu,
 l'ullada esmortida,
 sembla un serafi
 que al Cel tornaría;
 lo troba un pagès
 dessota una alzina;
 duya un cantiret,
 de beure'l convida.
 Quan s'es retornat
 sant Francesch sospira:
 —Pagès, bon pagès,
 digàume, per vida,
 ¿esta ayga d'hont es
 que tant me delita?
 —N'es ayga del pou
 de vora la vía.
 —Si es ayga del pou,

lo pou es de vida,
 que ja'ls meus amors
 l'hauràn benehida.—
 Y'ls aucells del bosch
 ab gran melodia:
 —¡Ay dolços amors,
 ay flor de la vida!—
 Ahont caygué'l Sant
 ara hi ha una ermita,
 la de *Sant Francesch,*
Francesch s'hi moría.
 De tantes que'n té
 n'es la més antiga.
 Un àngel d'amor
 hi canta y refila,
 de l'ermita al pou,
 al pou de la vida:
 n'es àngel de nit,
 rossinyol de día;
 quan canta més dolç
 (pagesos ho diuen)
 n'es la vèu del Sant
 qui encara hi sospira:
 —Vigatans, veníu
 a l'ayga de vida;
 per la set d'amor
 de milló'n tenía,
 que'n són quatre fonts
 mes quatre ferides.—
 Vigatans, anèmi,
 puix s'anyoraría,
 que'ls frares no hi són
 a cantar Matines,

ni hi venen a aplech
 la gent que hi venían.
 ¡Jardí de virtuts,
 dolça patria mía,
 claveller del Cel,
 com t'has desflorida!
 Serafí encarnat,
 ma terra us estima;
 quan del cel estant
 benehú l'ermita,
 benehú los fills
 dels qui l'han bastida,
 la ciutat de Vich,
 sos camps y masies,
 que si'ls benehú
 tot refloriría,
 y ab los rossinyols
 d'aquexes verdices
 cantarèm pèl món
 eix cant de delícies:
 ¡Ay dolços amors,
 Jesús y María,
 qui al cor vos tindrà
 tindrà'l Cel en vida!

* * *

Mon cor es ta casa d'amors.
 (RAMÓN LLULL.)

MON cor es un llibre
 de pàgines d'or,
 en totes les pàgines
 paraules d'amor
 que ab mística ploma
 hi escríu l'Aymador.

Mon cor es una harpa
 de cordes d'argent;
 com l'amor les polsa,
 sols l'amor les sent;
 ¡ay que dolços ayres!
 ¡que amorosament!

Mon cor es un àngel
 desterrat al món,
 al cant de la Gloria
 sospirant respòn
 cada colp que aguayta
 sos amors hont son.

¿QUÍ COM DÉU?

A LA JOVENTUT CATÓLICA DE BARCELONA

Ans que ton Déu, oh Espanya,
t'arrenarán les serres,
que arrels hi té tan fondes
com elles en lo món;
poden tos rius escórrers,
venir al mar les terres,
no l'ull però aclucarshi
del Sol que may se pòn.

(ATLÁNTIDA, CANT X.)

DES que, al rompre del caos la despulla,
la terra, aqueix terròs al cel penjat,
dessota l'ala d'or de l'estrellada
sentí batre y bullir son pit gegant,

li escup a glops, a glops, malagrahida,
les flames de son cor ab mil volcans;
y encara'l Cel ríu pur, com si infantívol
obris al sol del paradís l'ull blau.
D'ençà que es nfu de serps Babel superba,
cada matí la torre dels titans,
amunt, per munts de replegades runes
al crit de «Guerra a Déu», va al Cel muntant;
mes, sens un astre pèndreli, a la tarda
ja a son alè rodola al pedregàm.
Somnía'l grà de pols enderrocarlo,
mes s'esgarría en ses metexes mans,
y atéus, llur segle, y cel y terra passan,
y'l nom de Déu sempre retruny més alt.

¡Déu! ¿quí com Ell? llença al no rès un *Fiat*
y bellugan los mons examenats,
temerosos de fondres y desésseu
com les guspises d'un ruhent fornal.
Los àngels revoltàrense al principi
pèl ceptre arrebasarli, y encenall
los féu d'un gorch de çofre ardent sa ullada,
que'ls volca y arrestella daltabaix.
De l'ayga un jorn solta ab enuig les brides
al torb que arrenca y mitg-parteix ciutats,
y es la terra joguina del diluvi,
mes ¡ay! sos fills pastura de sa fam,
y de regions y continents que traga
sols quedan quatre illots per rosegall.
De arruxadora'ls núvols li servexen
per espargir la pluja ençà y enllà,
los toca y són de pólvora, y Pentàpolis
se n'entra en fum y flama, trons y llamps.

Que es fort son braç com guerrejants exèrcits;
 quan sa arma vibra ja es carbó algun faig;
 la terra es sa peanya, esplèndit trono
 lo cel, e immensa en la buydor no cab;
 tan sols s'encabiria al cor del home,
 de son amor als truchs sempre tancat.
 De niçagues y pobles y centuries
 fà etern flux y refluix debategar,
 que es font y tomba d'infinit possibles,
 sa ullada'l jorn, sos jorns eternitats.
 Serva entre abismes xucladors la terra,
 la entolda d'una esfera de cristall,
 que estels a pluges y celistia enjoyan,
 com gotes de rosada'l lliri blau,
 per que nfu s'hi aparelle qui en eix astre,
 que'ls fills devora, a nàxer vé. 'L compàs
 ab que'l cantor del paradís vegea
 dar rodonesa al univers no nat,
 era son dit que'l vorejava ab fites
 la naxença dels mons empresonant.
 L'aurífera cadena ab que'l de Smirna
 los veyia en somni del Olimp penjats,
 no es d'amatistes presos al empiri,
 de metèors ni sols un enfilall,
 sinó son braç que'l lliga y dú ses rodes,
 perque no s'extravien pèls espays.
 ¿Què es en los atris de la Gloria l'astre
 que abriga ab mantell d'or l'immensitat,
 ab l'aurora per trono, l'hemisferi
 per corona, la llum per rossegall?
 En voliors de sols, volva perduda,
 quiscún amplíssims mons illuminat,
 que's voltan riallosos y s'empenyen,

empesos sempre d'altres mons a exams,
 tots en cada àtom congriantne un altre,
 d'hont nostre orgull no troba pas la clau.
 ¿Y què són tots sinó la pols que axeca
 sa planta per les vies celestials,
 pols que'l torrent dels segles arrossega,
 y engola ab ells y tot l'eternitat?

¡Sols rebutja ¡ay de mil ma gota d'ayga
 que's fón de frissament lluny de sa mar!
 Estols de núvols, albes y celisties,
 bellugadiça d'astres flamejants,
 quí esvahirvos pogués y assoleyarse
 de sa mirada en los puríssims raigs!
 Oh temps, capdella més rebent mes hores,
 puntegen ja mos díes eternals,
 desclòute, oh Cel, del Infinit parpella;
 deserts de llum y d'ombra, fèuse enllà;
 ja que, temple escafit, no puch capirlo,
 pogués desferme a son rihent esguart,
 la blavosa cortina arrebossada,
 y obert lo buyt sens fi de bat a bat.
 ¿Què fà la mort si'm vol? ¿què se me'n dona
 de la vida, Senyor, si sou tan gran?
 ¿Per què, per què mon cor novell posa ales,
 si'l té lligat y près un cos de fanch?
 Menjar de cuchs, ab tos germans rossègat,
 jo, auçell del paradís, ¡adalt! ¡adalt!
 vullch abusarme y pèrdrem dins la flama
 que voltejo, voltejo enamorat.
 Montanyes, boyres, cels, fèume d'escala,
 dels éssers pèls grahons hi vullch pujar;
 l'espay sens vora enrera dexo, 'ls segles

rodolan ab lo món abisme avall;
 ¡que xich me sembla desde ací ¡que immensa
 la grandor de qui tots los ha criat!
 Taca d'un punt es entremitg la terra,
 y al sí de Déu tot l'univers no es tant;
 com mar de foch l'oviro, a rabejarmhi
 vostre alé'm duga, Serafins, si us plau.
 Mes, axeco la boyra del misteri,
 y ¡ay! fón mes ales y'm fà caure un raig
 a escórrê'l fel del càlzer de la vida,
 que en la dalla del temps no puch trencar.
 Mes ¡ay! ¿per què l'anyoro? quan escapsa
 demunt l'ala batent del huracà
 les terres massa altívoles, y udolan
 los negres núvols al fuet del llamp,
 a sa claror feréstega, de flames
 en carro tronador, ¿no'm dona esglay?
 ¿D'estels no'm crida a sos jardins al vespre?
 ¿No'm vé a veure ab lo dfa al clarejar,
 mirantme sol y lluna, riallosos
 com a nines gentils de sos ulls blaus;
 de nit y día oberts sobre la terra,
 breçol hont gronxa'ls adormits infants?
 Se reflecta en cada obra, y ¿no'l veurían
 los ulls que féu de l'univers mirall?
 Si tanco'ls ulls al sol que m'enlluherna,
 ja'l trobo dins de mi que'm fà cantar,
 quan m'omple'l cor que com més té més brama,
 fet a sa mida sense fons, y abat
 al esperit que ab set de maravelles,
 se passeja pèls mons com un gegant.

¡Oh! ¡agenolléms! vèusel allí aparèxer,

ab los cels y sa gloria emmantellat,
 ajup son dors lo firmament, y'ls cingles
 s'inclinan y s'enfonzan a son pas,
 fugen de pò'ls estels, y ab ala trèmola
 l'alt Serafi s'amaga enlluhernat.
 S'enutja, y'l cel se romp, trona y llampega,
 s'estimban les montanyes fumejant,
 tremeix natura y sotragueja, 'l caos
 glatint l'encara no romput rodàm.
 Si riu, ponent y llevantí's junyexen,
 y amanyagan les ones braholants,
 lliga ab l'iris l'oratge y saltironan
 com blanchs anyells les illes de la mar.
 Mes parla aquella vèu que ha de cridarte,
 superba pols humana, a Josafat:
 —No'm vullas veure bé, fill de la terra;
 quan me veja ta mare finirà;
 ¿a una ullada de sol los ulls aclucas,
 y'm vols de cara a cara emmirallar?
 Mentres te'ls vé a descloure, compassiva,
 la mort ab sa besada funeral,
 ja't conta'l cel ma gloria en les altures,
 l'abisme al fons mes obres espletants.—
 Faças, Senyor, vostre voler que acato,
 però en la creació transparentaus,
 que es trist a qui us estima, sempre, sempre
 cercarvos ab dalè y no vèureus may.
 D'eix fill que us crida anyoradiç, oh Pare,
 ¿donchs hont dolcíssim Pare, us amagàu?
 ¿Com dexàu buyt son pit de flor boscana
 Vos que rublíu de gom a gom l'espay?
 Com mel rájeli al menys de gota en gota
 vostre nom tendre als llavis amargants,

endolcès cali'l cor y les entranyes,
 que es dolç assaborir-lo y sospirar.
 Nom que escriuen ací lliris y roses,
 lo llampech en lo núvol allí dalt,
 y en cada plech de la blavosa tenda
 constelacions que no s'esborran may,
 per Déu de sols ab polsinera escrites,
 d'estrelles al sembrarlo com un camp.
 D'acort lo cantan los inferns y esferes
 ab terratrèmols, músiques y brams,
 l'ayre ab sospirs de lires y psalteris,
 y ab vèu de trò zumzades y volcans,
 batentse'l torb ab la congesta y'ls roures
 cruxint a tomballons per l'estimball,
 saltant los aucellets de brosta en brosta,
 de cascada en cascada'l torrenal,
 de cel en cel fantasioses ànimes
 en sa volada'ls astres encaçant,
 hont veus novelles al concert responen,
 com dins les gabies d'or de son palau.
 ¿Sinó per Déu, que tots los peix y cova,
 per quí fora la flayre de sos cants?

Surt com un nuvi l'astre rey del tàlam
 y a córrè's llença a passa de gegant;
 dins sa gloria de llum apar lo càlzer
 que ofereix l' univers al Eternal.
 Lo pren Ell benehintlo, y a sos llavis
 ab mà invisible se'l ne puja en arch,
 escorrentne al baxarlo dolces perles
 que beuen les floretes l'endemà.
 Càntauli, flors, donàuli vostra flayre,
 la flayre de la mel que us ha donat.

Com es lo sol del univers corona,
 es la terra son cor aletejant,
 coberta de verdor, d'ayga cenyida,
 al ull del Criador sospesa (1) bat,
 ab afalachs de nuvia com dihentli:
 —¿Què heu vist en mi per que'm volguesseu tant?
 —Dorm en mos braços, li respòn, y estimam—
 y ella mitg adormintshi'l va estimant.
 Com pomes d'or que en gegantí brancatge
 fà moure suaument l'alè de Maig,
 entre aleteigs de Serafi y canturies
 d'amor en dança armònica gronxats,
 rossos astres entorn li giravoltan
 y mons rublerts de vides, adollant
 pèls soleys de la gloria melodíes
 de que'n degota un rajolí ací baix.
 ¡Ah! l'univers es una lira angèlica
 penjada al soli del tres voltes Sant,
 ses cordes polsa un Querubí, y son càntich
 dolcifica'ls arpegis emmelats
 que's trameten los cels, ab no estroncable
 riu d'estrellades, resplandors y Maigs.
 ¿L'heu sentida en matins de primavera
 per monts d'or y verdura rodolant?
 Apar que'l tendre músich del Altíssim
 vullga a sos peus la cítara trencar:
 apar que per escórrèn l'armonía
 Déu la pose en sos dits enamorat.
 Música a dolls per tot arrèu se vessa,
 hymnes de festa, refilets y plants,
 ones de llum, de música y d'aromes,
 que al fons del cor s'aplegan en un raig.

(1) En altres edicions: *penjada*.

Oh cors, oh lires que'l bon Déu punteja,
 a son alè diví, cantàu, cantàu.
 La natura s'hi adorm y somniosa
 dant lo pit a sos éssers y breçant,
 ab mil concerts de veus y melodíes
 aboca a rius sa música als espays.
 Déu, complagut, se mira en sa gran obra,
 y somríuli de goig l'immensitat.

¡Home! tu sol romps l'armonía eterna,
 tirant als ulls del Criador ton fanch,
 y ell, fet home, ab lo càlzer que li dares
 copsa, quan vola a corsecarte, l' llamp.

Riudeperas, Juny de 1869.

TALIS VITA FINIS ITA

¡Ah! quan gran dan es
 quels homes, comsevulla
 que muyren, muyren sens
 amor.

(RAMÓN LLULL.)

U n penitent del desert
 trobà un home que moría,
 que moría sens l'amor
 de Jesús y de María:
 —¿Per què moríu sens amor?
 —Perque sens amor vivía.

MARÍA IMMACULADA

Del lit cast de la Aurora
isque lo meu Amat en aquest
mon; qui en ella pensa
macula, en lo sol considera
tenebres.

(RAMÓN LLULL.)

QUÍNA amargò'ns has dextat
malehida poma d'Eval
la serpent que t'abastava
ja entortelliga la terra,
cada centuria ab un nus
de llarga cuha feréstega.
Generacions de soldats,

Samsó y Davit li fan guerra,
¿quí matarà la serpent
si als Llims a tots arrossega?
Lo Paradís ¡ay! perdut
sols a la memoria'ls queda,
tan sols ne saben lo nom
del Paradís que'ls espera.
¿Quí salvarà'l món perdut?
Sols respòn una donzella:
—Una dona'l salvarà,
si una altra dona'l va perdre.
¿Ahont es lo monstre, ahont es,
que se'ns engola la terra?
no es ella la poma, no,
ni si ho fos sería seva,
que sería del méu Fill
que en l'arbre d'amor s'axeca.—
A la crèu hont mor Jesús
María la serp hi ferma,
y abans de volar al Cel
li n'ha xafada la testa.

Santíssim Pío, Pastor
enamorat de la Verge,
puix floría en vostres mans
son liri blanch de puresa,
ara que de son verger
gosàu la florida eterna,
digàuli que'l monstre aquell
altre colp lliga la terra,
que per devorar sos fills
té encadenada l'Esglesia.
Ploran los àngels de Déu,

y'ls dimonis fan gran festa;
 tots los ulls cercan claror,
 y en lloch la claror punteja;
 com més va més negra nit,
 per tot cel trona y llampega;
 digàuli que'l món va a fons
 si no'l trau a port sa Estrella.

LO LLIT DE FLORS.

Lectulus noster floridus.
 (CANT. I.)

Si abans guardava ovelles
 ara no'n guardo, no,
 que'm fugen d'una a una
 darrera l'Aymador.
 Darrera mes ovelles
 també hi fugia jo;
 a la primera ullada
 me n'ha ferit lo cor;
 quan m'ha tingut ferida,
 s'ha amagadet pèl bosch.

Ara'l sequesch pèl rastre,
 pèl rastre dels olors,
 lo cerco y no l'encontro,
 lo crido y no'm respòn.
 Si l'oviràu, donzelles,
 al méu Gojat en flor,
 digàuli que ací a l'ombra
 moro de mal d'amor;
 que si no vé a gorirme
 no vulloch pas goridor.
 Sabés hont va als mitgs dies
 a pendre la frescor,
 ab son xayet als braços,
 son xayonet hermós;
 si no gosás lo llavi,
 prou li diria'l cor:
 —¿Vostre xayet als braços,
 y l'aymadeta no?
 Allí al esquey del cingle
 m'he fet un nú de flors,
 de flors y fulles verdes,
 al mitg dolceta amor;
 los aucellets hi cantan
 primavera y tardor:
 jo que soleta hi dormo,
 mes ¡ay! no hi canto, no.
 Ells cantan de alegría,
 jo ploro de tristor;
 prou cantaríalegra
 si m'hi riguesseu Vos.

 LO LLIT DE ESPINES

In lectulo meo per noctes
 quasivi quem diligit anima
 mea: quasivi illum, et non
 inveni.

(CANT. III.)

EN mon llit de flors
 mon llavi l'estima;
 no l'estima, no,
 que sols ho somnia.
Si l'Amor no hi vé
jo m'hi moriria,
si l'Amor no hi vé
jo m'hi moriré.

Lo cercan mos braços,
 mon gemech lo crida:
 L'Aymador hont sou,
 manadet de mirra,
 digàumho, si us plau,
 si volèu que vinga.
 No té sòn mon ull
 quan lo braç no us lliga;
 quan Vos ne fugíu
 ja es lluny l'alegría.
 Sortiré a cercarvos,
 com cerva ferida
 que cerca la font,
 la font d'ayga viva.
 Ja'n troba'ls armats
 que vetllan la vila:
 —¿Me l'heu vist o no,
 l'Amor de ma vida?—
 M'han près lo mantell
 lo mantell de viuda,
 y ab ses mans cruels
 m'han esmortuida; (1)
 mes ¡ay! de sos colps
 jo no me'n sentía,
 que'm lleva'l dolor
 més suàu ferida.
 Un xich més enllà
 gemegar n'ohía.
 Lo veig en la Crèu
 hont, cridantme, expira
 clavats peus y mans,
 lo cap entre espines.

(1) En les primeres edicions: a colps m'han rendida.

Gemegor que fà
 jo prou l'entenía:
Si l'amor no hi vé
jo m'hi moriría,
si l'amor no hi vé
jo m'hi moriré.

Quan lo veig morir
 lo méu cor sospira:
 m'abraço a la Crèu
 com un cep de vinya:
 Jesús, ja no'm plau
 lo llit que'm plavía,
 vos l'he fet de flors,
 y'l volèu d'espines;
 si al vostre'm volèu
 també hi dormiría,
 clavats peus y mans,
 lo cap entre espines,
 y una llança al cor
 que'm lleve la vida.

SOMNI DE LA GLORIA

Satiabor cum apparuerit
gloria tua.

(PSALM XVI.)

LA terra es una nau
que ab brandament suau
al Cel camina:
quan arribàm a port,
amichs de ma dissort,
¡quina delícia!

Dels bons patria felç,
palàu del paradís
que'l cor somnía,

que bell deus ser, que gran,
si es Déu lo sol gegant
que t'illumina.

Es d'or ton fonament,
tos pòrtichs són d'argent
y pedrería;
per pedres jaspis fins,
per portes tens rubins
y margarides.

De transparent safir
ja tos marlets ovir
blanchs de celistia;
¡quan veuré'ls estadans,
los dels vestits rajants
d'encens y mirra?

Si brolla en ton jardí
aqueix concert diví
que m'extasía,
si n'es l'olor que'n vé,
¡que prompte lo veuré
l'arbre de vida!

Arbre d'hont vé l'olor,
bé'l deù sentir millor
qui a tu's reclina,
bé li'n deù ser més dolç
lo cant dels rossinyols
de ta verdiça.

Tal volta al despertar
ja't veuré verdejar
    en plè mitg-día,
o bé en tàlam florit
podré dormirhi anit
    ab qui m'estima.

Axís que allí'l veuré
d'un téu brot penjaré
    la dolça lira,
y al regalat ombríu
de sos amors al nítu
    m'adormiría.

Ja entre'ls rosers l'ovir,
ja ab amorós sospir
    apar que'm crida:
¡llisca, naueta d'or,
arriba al port millor
    d'una embranzida!

En alta mar, a bordo del vapor «Guipúzcoa», 1876.

LO SANT NOM DE JESÚS

Oleum effusum nomen tuum.
(CANT. I.)

Lo Messías noy
plorava, plorava,
l'han circuncidat
y la sanch li raja.
Tonades del Cel
María li canta,
tot cantant, cantant,
lo rosa de llàgrimes.
No plorèu, lo Fill,
no plorèu, la Mare;

per darvos conhort
 los àngels devallan,
 los àngels del Cel
 a fer una dança,
 corones al cap,
 a la mà una palma.
 Tocan violins,
 violins y harpes,
 guitarretes d'or
 y baxons de plata;
 la cançó que fan
 lo món alegrava:

—Oh Jesús, oh nom del Cel, (1)
 arrosa la terra;

oh nom dolç, bresca de mel,
 sa amargor desterra.

Oh Jesús, nom de Jesús
 dels cors alegria,

lo que tu del cel li dús
 si'l món ho sabia!—

Lo càntich diví,
 pèls cors es com manna,
 com manna que plou
 a l' hora de l'alba;
 de goig ja somriu

(1) En les primeres edicions acabava eixa poesia d'aquesta manera:

—No plorèu, lo Fill,
 no plorèu, la Mare;
 que's dirà Jesús
 qui tot lo món salva —
 Lo cant es tan dolç,
 pèls cors es com manna,
 com manna que plou

a l' hora de l'alba;
 ja plora de goig
 qui de dol plorava:
 que'l nom de Jesús
 del amor es bàlsam,
 bàlsam del amor
 que pèl món s'escampa.

qui de dol plorava:
 que'l nom de Jesús
 de l'amor es bàlsam,
 bàlsam de l'amor
 que pèl món s'escampa.
 Mes l'angèlich cant
 no ho diu pas encara,
 que eix nom serà escrit
 en sa carn sagrada,
 les cinch lletres d'or
 seràn les cinch llagues.

SOSPIRS

ROSADA divina,
 ¡quan vos copsaré!
 ¡oh! vina al cor, vina,
 lliri y clavellina,
 rosa sens espina
 del millor rosé.
 Celestial aurora,
 ¡quan t'oviraré!
 lo méu cor t'anyora,
 tórtora que plora,
 cridant a tota hora
 l'Aymador si vé.
 ¡Ayl en vostra cara
 quan m'hi miraré!
 hermosura rara,
 front de l'alba clara,
 si no us veig encara,
 d'amor moriré.

LES CINCH ROSES

Dilectus meus candidus et rubicundus,
 electus ex millibus.

(CANT. V.)

PER entre les branques
 d'un roser florit
 vegí a qui tant aymo;
 ¡que n'es de bonich!
 N'es blanch, ros y candi,
 triat entre mil,
 té'ls ulls de coloma,
 té'ls llavis de llir,
 rialleta d'àngel,
 cor d'serafi.

Me'n tira una rosa,
 la culch agraht;
 li'n demano una altra;
 me'n regala cinch,
 les dels peus y braços,
 dels braços y pit.
 Li'n demano una altra.
 —Vfnala a cullir;
 cúlltela en mos llavis,
 hont l'amor hi riu,
 llaviets y galtes
 a punt de florir.—
 Axis que l'oloro
 mon cor defallí;
 dels llavis als braços
 rossolo esllanguit,
 als braços que'm semblan
 cadenes d'or fí.
 Des que puch cenyirmen
 ja só al paradís,
 ja rès se me'n dona
 de viure o morir.
 Ara us tinch y abraço;
 mes, sent tan gentil,
 ¿què diràn los àngels
 si us veuen ab mi?

AL COR DE JESÚS

PRIMER

QUAN lo sol surt a la serra
 badan son càlzer les flors,
 Vos sou lo sol de la terra,
 les floretes nostres cors.

Los aucells que entre les branques
 sospiran tan dolçament
 són angelets d'ales blanques
 puntejant l'harpa d'argent.

Sol que a l'ànima extasía,
 no us pongàu may per mon pit;
 que la flor que hi bada'l día
 seria morta a la nit.

AL COR DE JESÚS

SEGON

Quis dabit mihi pennas sicut
columbae?

(PSALM LIV).

LES colometes volan,
volan al colomar;
les ànimes que estiman
volan a vostre altar;
¡oh qui tinguéis ses ales!
¡oh qui hi poguéis volar!
que a l'ombra de les vostres
dèu fer de bon estar.

Vigilia dels Reys de 1879

* * *

QUÈ'ls diuen a les roses les abelles
que a sa besada s'esbadellan tant?
¿què'ls dñu lo rossinyol a les estrelles,
puix l'escoltan plorant?

Lo què dihèu a qui ditxós vos ama;
lo què'm dihèu a mi,
Jesús, quan la meva ànima s'inflama
dels àngels del amor en lo festí.

JESÚS Y SANTA GERTRUDIS

In corde Gertrudis invenietis me.
(RÉS DE LA SANTA.)

Jo prou voldria estimarvos,
mes no sé lo què es amor;
digàumho, Jesús, digàumho,
Vos que amàu fins a la mort.
—N'es l'amor fletxa de plata
que's despara ab un arch d'or;
l'aucellet que ab ella's toca
presa n'es del fletxador.
—Si jo tingués exa fletxa,
vos la clavaría al cor.
—Si no la tens, oh Gertrudis,
si no la tens, la tinch Jo,
y en ton pit ja l'he clavada,
que es lo cel dels meus amors:
per la ferida me n'entro,
com en sa cambra l'espòs;
los que'm perdan en la terra
me trobaràn en ton cor.

SORTINT DE CADIZ

PEL molinet ja sento rotllarse la cadena,
y al crit de: Llevar àncores! sotraquejar la nau;
al desplegar les veles sento cruxir l'antena,
y en los vehins navilis y en la apartada arena
lo trist adeusiàu.

Desde'l llit d'agonía per la finestra miro;
d'escalonades ones sols la blavor se vèu;
les ones, sols les ones y'l Cel per qui sospiro,
y a la verdosa terra ni menys los ulls hi giro;
ja rès hi té'l cor méu!

Allà d'allà rihenta l'Amèrica m'espera,
mes clòs al darrer sòn mon ull no la veurà,
que ans d'arribà a sos braços, hont ríu la primavera,
la mar en lo bell fons de sa badanta ossera
mos ossos guardarà.

Oh Cel, oh sant desitg que l'ànima esperona,
¡que es dolç desde exa terra hont som damnats a mort
mirarte com florida y esplèndida corona!
¡que es dolç a cada assalt que la maror nos dona
sempre ovirar ton port!

30 de Desembre de 1876.

LA VERGE DELS DOLORS

U vos omnes qui transitis per viam,
attendite, et videte si est dolor sicut
dolor meus.

(GEREM. THREN. I.)

SOTA l'arbre sant
la Verge sospira (1)
veyent mort lo fruyt,
lo fruyt de la vida:
lo fruyt es Jesús,
Ella bé ho sabía;
que l'arbre es la Crèu,
la Verge es Maria.
Paraules que d'íu
lo cor entristfan:
—Jo'n tenia un Fill,
millor no hi havia;

(1) En les primeres edicions: *plorava una Nina.*

l'han prèu y lligat,
y en Crèu ara expira!
Roseret del Cel
que en mon cor florías,
tes flors ¿què s'han fet,
puix sols trobo espines?
Vosaltres que anàu
camí de la vida,
¿cap pena hi heu vist
semblant a la m'ia?

JESUS ALS PECADORS

Venite ad me omnes qui laboratis,
et onerati estis, et ego reficiam vos.
(MATH. XI.)

MIRAU mon Cor de pare amorosíssim,
en creù morint d'espines coronat;
no n'hi clavèu cap més al Cor dolcíssim
que tant vos ha estimat!

Sota ses ales cors de verge hi nían;
veníuhi a l'ombra, pecadors, veníu;
los Serafins més rossos quan somnían
sommían ferhi níu.

Llençàu, llençàu lo càlzer d'amargura,
que dolça bresca angèlica us portí;
si teníu set d'amor y d'hermosura,
veníu, l'ayga es ací.

Tinch per les vèrgens palmes y corones,
pèl jove somnis, música y amor,
gloria y recorts pèls avis y matrones,
pèls infantets dolçor.

Veníu, daré consolació a qui plora,
medecina suàu al malaltís,
y al pit de tots abocaré abans d'hora
plahers del paradís.

Mes ¡ay! vos enamoran les floretes
que en càlzer emmelat regalan fel,
y ningú assaboreix mes amoretes
més dolces que la mel.

Té la nina aymadors, lo liri abelles,
lo més petit verger son rossinyol,
¡y Jo que lliris fiu florir y estrelles,
tinch de plorar tot sol!

Per més que'ls braços nit y día axample,
ningú ¡ay de Mil ningú s'hi vè a llençar;
per tot se troba'l colisèu poch ample,
y es ¡ay! desert l'altar.

¡Amors del Cel, veníu a fermhi festes,
que'ls de la terra ja no són per Mil!
¡Tant que l'estimo! sols me guarda arestes
mon blat que ab sanch reguí!

Aqueix amor del món per qui'm dexareu
¿vos amarà fins a la creù com Jo?
¿pèl paradís obrirvos que tancareu,
pren mort y passió?

¿Què us he fet ab mos òsculs y abraçades?
 ¿en què us he ofesos per dexarme axí?
 donàume altres açots, altres llançades,
 mes no fujàu de Mi.

Jo só la vía, veritat y vida,
 só hermós de cara, humil y dolç de cor,
 de flors mon jou suàu, y enlleugerida
 ma càrrega d'amor.

A amar y ser amat vinguí a la terra,
 fet un anyell sols per poder morí, (1)
 jo, Déu de les venjances y la guerra,
 que trono en Sinat.

Quan baxo en carro flamejant de bromes,
 tremola encara'l firmament de pòr,
 que'l núvol só dels llamps, mes ¡ay! pèls homes
 só l'astre del amor.

Jo un roch no tinch hont reclinar la testa,
 que tot vos ho doní sinó la crèu;
 mon cos per pà, per ví la sanch que'm resta;
 ¿què darvos més?... prenèu.

Prenèu mon ser y tot, dolça primicia
 del esplet que a la gloria us tinch guardat;
 ¿no tornarèu al Cor d'hont sou delícia,
 fillets que m'heu dexat?

Si no hi tornàu ¿què faré jo? us sabría,
 bocins de mes entrayes, aborrir?
 amarvos sempre, amarvos, sí podia,
 fins a tornà a morir!

(1) En les primeres edicions: *fet anyell tendre per poder morir*

LO PECADOR A JESUS

A CADA alba que surt prou vos adoro,
 mes al pòndres lo sol ja us he dexat:
 ¿qui plorarà, Jesús, si jo no ploro,
 dolent de mi que may vos he estimat?

A dolls l'amor per tot arrèu vessava,
 recantme ¡ay! un rajolí per Vos;
 los ulls per no mirarvos aclucava,
 agraciat com sou, bonich y ros.

De terra he omplert lo cor que'm regalareu,
 trayéntvosen a fora ab l'arma al puny;
 enceses ales d'àliga li dareu,
 sols li serviren per volar més lluny.

Rieró que rodola fent joguines,
 may somnié que'l rodolar fins;
 per mals camins del món cercava espines,
 fugint de Vos, oh flor del paradís.

Y avuy que m'assolíu, y en vostres braços,
perque no fuja, presoné'm teníu,
les besades vos planyo y los abraços,
y al món encara ma ànima fà nítu.

Y al sentirhi canturies de sirena,
jo que amor bech en la divina font,
del pecat me relligo ab la cadena
que ahí'm junyía als criminals del món.

Y ab cor empedrehit vos faig la guerra,
en ma volva de pols encastellat,
¡y eix cuch no traga, bon Jesús, la terral
¡y encara, encara son alè us es grat!

Tenyit de sanch y llàgrimes com rosa,
tot sovint a la porta del méu cor:
—Óbrem, dihéu, coloma mía hermosa;
per tu lluytava en mos torneigs d'amor.

Trenta anys cercant-te, esgarriada ovella,
del pessebre pugí cap a la creu;
dexí penjats tos durs grillons en ella
ab mes armes y vida per trofèu.—

Oh, mártir del amor, Jesús dolcíssim,
es hora ja de servos agrahit;
qui us escupí, vengué y clavà, oh Altíssim,
¡com rentarà son cor ennegrehit!

De plors de sanch ja'l cor exut no'n raja,
de seráfiques flames ¡ay! no'n té,
cançons del Cel mon esperit assaja,
mes ¡ay! són de la terra les que sé.

Mes, si es mon cor una mundana lira,
jo arrèu ne trencaré les cordes d'or,
y si rès més que Vos canta y sospira,
fins trencaré la corda del amor.

De mos pecats he ja perdut lo compte;
Vos que'l teníu escrit ¡oh! no'm llencèu
d'aqueixos peus que abraço; prompte, prompte
regaréusels ab plors, si m'hi volèu.

Ja hi vessaré l'ungüent regaladíssim
ab que'l cabell enterbolí'ls ulls,
y ma regor de plors, oh estimadíssim,
l'exugaràn sos vanitosos rulls.

Saborege Joan vostres abraços;
jo, com la Magdalena pecador,
que m'he esmunyit dels amorosos braços,
a vostres plantes vullch morir d'amor.

BETHARRAM

PER les riberes del Gave,
 lo día del Dijous Sant,
 cullía roses boscanes
 una verge de quinze anys;
 rosades són les herbetes,
 cada pedra un relliscall;
 tot cullint roses boscanes
 n'ha caygut al torrental.
 Lo ramell se queda en terra,
 la nina baxa ayga avall:
 —Valèume, Verge Maria,
 valèume, Verge, si us plau.—
 Maria té'l cor de mare,
 ja la sent del Cel estant;
 dins un núvol se n'hi baxa
 tota vestida de blanch:
 pren lo ramell de la vora
 y a la nina'l va allargant:

—Un ramell per mi cullías,
 sa flayre al Cel m'ha arribat;
 ab eix ramellet de roses
 a la riba't vullch tornar.—
 La remolca envers la riba
 com un llahut de cristall.
 La donzella s'hi agenolla,
 mitg-rihent y mitg-plorant:
 —¿Què us daré, Verge Maria,
 per la vida que a mi'm dau?
 —Ahont resten mes petjades
 faràs un calvari sant,
 les parets sían de jaspi,
 los altars de marbre blanch;
 lo nom que'ls devots li donen
 vullch que sia de *Bell ram*.
 Per darli flors y fullatge
 jo enviaré Abril y Maig;
 que ab los aucellets y'ls àngels
 hi voletegen tot l'any.—
 Aucellets d'exa ribera,
 cantàu, aucellets, cantàu;
 ¡qui pogués cantà ab vosaltres
 de Lourdes a Betharram!

SOTA L'OMBRETA

Sub umbra illius, quem desideraveram, sedi; et fructus ejus dulcis gutturi meo.
(CANT. II.)

AL Arbre d'amor
m'he enfilada un día,
sols per abastar (1)
lo fruyt de la vida.
¡Quin sabor tan dolç!
¡quina olor tan final!
L'Aymador ho veu,
a renyà'm venía;

(1) En altres edicions: *per haverne'l fruyt.*

al sentirlo aprop
cayguí esmortuhida,
cayguí brosta avall
al Cor que m'estima.
Quan me té a sos peus
de renyar s'oblida,
me'n dona un beset
que més me valia.
¡Somniaré o no! (1)
si es somni que ho siga.
Lo beset n'es dolç,
jo li tornaria.
Quan m'ha retornada
l'Aymador se'm gira:
—Traydoreta amor,
traydoreta aymía,
m'heu robat lo fruyt,
lo fruyt de la vida.
—Si he robat lo fruyt,
jo l'arbre voldria,
per plantarlo al cor
que tant vos estima.—
Quan Ell sent axò,
d'amor defallia;
mes ¡ay! son amor
angelets lo digan,
díganlo angelets,
que jo no'n sabria.

(1) En altres edicions: *¡Si somnio o no!*

A MARIA

ORACIÓ

DOLÇA Mare del bon Déu,
 Rosa del Cel la més bella,
 si'm dasseu vostra poncella
 la plantaria al cor méu:
 donàume a Jesús en crèu,
 que es Ell ma vida y mon bé:
 de día l'estimaré,
 lo somniaré de nit,
 viuré d'amor en son pit,
 y en sos braços moriré.

SANTA MARÍA MAGDALENA

Maria autem stabat ad
 monumentum foris plo-
 rans.

(JOAN. XX.)

TOT entrant al monument
 plorava la Magdalena;
 al sepulcre hont fou Jesús
 vegé dos àngels que hi seyan,
 dos àngels vestits de blanch,
 un a cada cap de pedra.
 Ja li'n diuen dolçament:
 —¿De què ploras, Magdalena?
 —Se n'han duyt al méu Senyor,
 y'l méu cor l'anyora y cerca.—

Tot dihent exes paraules
 girava'l ulls en darrera,
 los ulls enllorats de plors,
 com cel que may s'asserena.
 Ja n'ha vist un jardiner,
 jardiner que planta y rega:
 —Jardiner, si us lo n'heu duyt
 l'Amor de mes amorettes,
 digàume ahont l'heu posat,
 que'n faria dolça presa,
 lo rosaria ab mos plors,
 l'exugaria ab mes trenes.
 —Magdalena, dolça amor,
 tu'm tens al davant y'm cercas.
 —¡Ay, jardiner del meu cor,
 ditxosos ulls los que us vejan!
 —Tu'm vols ab roba de gloria,
 Jo vaig ab roba de feyna.
 —Ab roba de jardiner,
 per regar l'ànima meva.
 —¿Quina virtut vols que hi plante?
 —La del amor, que es tan bella,
 —La del amor ja l'hi tens,
 y de totes es la reyna;
 en lo cor hont ella naix,
 prompte hi riu la primavera;
 en lo verger hont trau flor,
 tota virtut trau poncella.

A JESUS CRUCIFICAT

Dulce lignum, dulces clavos,
 dulce pondus sustinent.

Les penes que passareu al Calvari
 dexàumeles llegir en vostre Cor,
 ara que'l veig obert, com breviari
 que florejà ab sa rúbrica l'amor.

Dexàumels exugar ab mes besades
 aquexos ulls de cel enterbolit,
 hont dolça llum bevian les albaes,
 hont glops d'amor bevia l'esperit.

Dexàuvos adorar, Anyell puríssim,
 que ab vostra sanch rentareu mon pecat,
 dexàuvos abraçar, Espòs dolcíssim,
 que ab la vida comprareu mon rescat.

D'esfulladices roses que cullia
les espines oviro en vostre front,
espines ¡ay! que us punyen cada día
que florsoloro del jardí del món.

Per darmho tot, de tot vos despullareu;
¡quant car, oh dolç Jesús, vos he costat!
lo cor que ab greus sospirs me demanareu
¡que tart y fet malbé vos l'he donat!

Assecántseus lo vostre en l'agonía:
—¡Tinch sèt, tinch sèt! me deyauf defallit;
donfus vinagre y fel, puix jo tenía
de bon amor escorregut mon pit. (1)

Almenys a qui us abeura d'amargura
dexàuli eix càlzer compartir ab Vos,
a qui us donà per llit una Crèu dura
no li déu pas de roses amorós.

Jo, per clavarmhi, a vostres mans divines
voldria pendre'l clau rosegador,
al front tenir voldria exes espines,
y enfonzada exa llança al mitg del cor.

Voldria en ell vostres neguits escórrer,
vostres neguits que agrejo tot sovint,
y ab cordials de pur amor socórrer
lo vostre que de pena's va acandint.

Oh Crèu, oh llit de nupcials abraços,
jo hi dormiria ab mon Jesús també;
dexàume extendre dolçament los braços,
y ab claus d'amor clavat hi moriré.

(1) En les primeres edicions: *de tot afecte escorregut mon pit.*

D'aquexos ulls d'hont ayga y sanch ne plouen,
si una tèrbola ullada n'assolís!
d'exos llavis que mústichs no's desclouen,
si almenys—¡Oh Pare, perdonàulo!—ohís!

Si com la flor dels màrgens, vida mía,
retornarvos ab llàgrimes pogués,
ses perles a la font demanaria,
a la rosada del matí son bés.

Rahím penjat en la sarment sagrada,
¡quí exprémervos pogués sobre'l méu cor,
y d'eucarístichs vins embriagada
ma ànima fer lo somni del amor!

Si ab los llavis encara en la ferida,
sa dolçò'm despertàs al paradís,
al remoreig d'eix Arbre de la vida
que m'endormisca a l'ombra malaltís!

¡Oh somnis, oh plaher! jo m'hi reclino
com débil eura que s'enllaça ab Vos;
si apunta a vostre Cor altre Longino,
d'una llançada'ns ferirà a tots dos!

L'OVELLA PERDUDA

PÈL Calvari amunt
 cap al Cel pujava,
 del bon Jesuset
 seguint la ramada.
 Si no'l puch seguir,
 me porta a l'espatlla,
 m'alleta en sos pits,
 m'adorm en sa falda.
 Lo camí n'es dur,
 jo enrera tornava.
 Per trenta tres anys
 Jesús m'ha cercada
 per viles y camps,
 per camps y montanyes.
 Per vèurem millor
 se'n pujava a un Arbre;
 ja'm veu vora un riu
 pèl llop rosegada;
 lo riu es de foch,
 ses ones de flama.
 M'ha fet un gran crit:

—Despèrtat, aymada;
 lo comprarte a tu
 no'm costa or ni plata,
 que'm costa la sanch,
 ma sanch que s'acaba.
 Nasquí sens breçol,
 moro sens mortalla,
 per vestirte a tu,
 que t'has despullada.
 Tos pecats son claus
 que a la Creu me clavan,
 a la dura Creu
 que ab tes mans me tallas;
 d'axò no'n tens prou,
 n'has près una llança,
 m'has obert lo Cor,
 lo Cor que tant ayma.
 La sanch l'acabí,
 mes l'amor no encara;
 al Cor que has obert
 vullch darte posada.
 Despèrtat, amor.
 no'm sías ingrata.—
 Al crit amorós
 jo'm só despertada.
 —Pastor estimat,
 pastura de l'ànima,
 la que us ha trahit
 perdó us ne demana;
 mes ja a vostre Cor
 no hi meresch entrada,
 dexàume morir
 aquí a vostres plantes.

PLOR DE LA TÓRTORA

Lo rossinyolet s'es mort,
tres dies hà que no canta;
jo d'ací me'n tinch de anar,
que l'anyorament m'hi mata.
(CANÇÓ POPULAR.)

VORA voreta'l riu
me n'he guarnit un níu,
que'l sol hi toca;
lo cobrecel n'es d'or,
veníu, somnis d'amor,
breçàumhi a l'ombra.

Qui'm fà de cobrecel
n'es d'un Colóm del Cel
l'aleta hermosa;

¡que hi fà de bon estar
si's posa a refilar
místiques trobes!

També n'hi refili
derrera'l cant diví
de brosta en brosta:
l'Aucell ara no hi es;
corrandes que hi he après
les canto sola.

Mes ¡ay! no hi canto, no;
¿com cantaria jo
si'l cor s'anyora?
n'anyora'l bés suàu
d'aquell Amor d'ull blau
y cella rossa.

Refile'l rossinyol,
refile al raig del sol
que a mi no'm cova;
des que no'm cova may
m'estich sota un desmay,
plora que plora!

Abelles que hi venfu,
fugtu d'ací, fugíu,
la flor n'es fora;
cercàu jardins del Cel,
que al món ja no hi ha mel
que us sia dolça.

Los papellons se'n van,
 que no hi llambregan tant
 lliris y roses:
 los papellons se'n van,
 may més hi tornaràn,
 puix Ell no hi torna.

Adéu, Abril y Maig,
 també d'ací me'n vaig,
 que hivern s'acosta;
 aucells y flors, ¡adéu!
 quan a alegrà'm tornèu
 ja seré morta.

L'aucell refflarà,
 la flor refflorirà
 sobre ma fossa;
 sols m'aconhorta a mi
 que a refflà y flori,
 seré a la Gloria.

Allí ab mon dolç Amor,
 abella sobre flor,
 gosa que gosa,
 n'endolciré, felíç,
 ab cants del paradís
 ma vèu de tórtora.

Oh vèrgens, que hi rihèu
 ab qui ferí'l cor méu
 d'amor tan dolça;

dihèuli que al vergé
 qui tant cantà y rigué,
 sospira y plora.

Dihèumeli que al núu
 de vora vora'l ríu
 ja'l sol hi toca;
 mes ¡ay! no hi fà claror; (1)
 des que no hi tinch l'Amor
 sempre es nit foscal

Vora'l Ter, 1872.

(1) En les primeres edicions: *mes ¡ay! no hi toca, no;*

I

PERQUE miro les estrelles
no estigàu, mon Déu, gelós;
m'agrada pèrdrem entre elles
per encontrarvos a Vos.

II

Quan lo vent besa les roses
elles també's van besant;
lo bon Déu a tots nos ayma;
per què no fem altre tant?

III

Tota la llum del mitg-día
brilla en vostre blau vestit,
y en vostre front, oh María,
tots los estels de la nit.

IV

La margarida dels màrgens
porta un sol pintat al cor;
si jo fos margaridoya,
vos hi portaria a Vos.

V

Flors del món, si us dich adéu
es que'n flayro de més belles;
ni vosaltres sou com elles,
ni vostre olor com lo séu.

VI

Quan no us veig sempre es de nit,
quan vos veig sempre es de día;
a qui us dugués en lo pit
sempre'l sol li sortiría.

VII

Si's va, Jesús, a la Gloria
per aqueix camí de flors,
¿com en eix món plè d'espines
no teniu més seguidors?

SANT JOSEPH

AB la florida vara
 Joseph va caminant;
 bé n'es més florideta
 la que li va davant;
 per vèuren la Poncella
 los cels s'abaxaràn.
 Quan són a l'Establía,
 Joseph està cançat:
 —Dormíu aquí a la vora,
 que prou havèu vetllat.—
 Lo somni que somnia
 que'l bon Jesús es nat;
 al despertar del somni
 se'l veu allí al costat;
 quan veu que juga ab àngels
 també s'hi es posat.

VOLADA DE L'ÀNIMA

Cupio dissolvi et esse cum Christo.
 (SANT PAU.)

Ohl ¿quan serà que pugua
 sortir d'eix embolcall que'm dú a la fossa
 com de terrosa eruga
 la papellona rossa,
 a un sol que may ab boyres s'arrebossa?

Gojosa per volarhi
 núvols d'or volador que'l cor somnia
 tindré a punt, y al muntarhi,
 lo sol (1) de gelosía
 s'aclucarà en son llit de pedrería.

(1) En altres edicions: *la flor de gelosía.*

Y amunt, amunt, de cayre
 enrera dexaré turons y bromes,
 y enlayre y més enlayre
 del Cel ab les aromes
 podré felç embalsamar mes plomes.

Als raigs del Sol que anyoro
 veuré exos astres que a sos peus se mouen;
 los plors en que m'esfloro
 veuré ab sos plors com plouen
 y en gots d'argent los gessamins los clouen.

Ja oviraré les fortes
 torratxes de Sió enlluhernada,
 ja ses daurades portes
 veuré que un àngel bada,
 mentres les ales plegaré encisada.

Altres de rosses testes,
 que rabejaren de rius d'or en ones,
 vindrán a ferme festes,
 y a dar-me enhorabones,
 joguinejant ab palmes y corones.

L'ayrosa voladuria
 seguiré del Anyell cap al herbatge,
 y ab divinal canturia,
 sota florit brostatge,
 al tàlam entraré de nuviatge.

¿Les flors de l'estelada
 quina flayre respiran sent tan belles?

¿quina es exa aucellada
 que canta y vola entre elles,
 y quines ses cançons sempre novelles?

Faràn vergonya'ls marbres
 de lluhentor; de perles enjoyantse
 plorarán mel los arbres
 d'ací y d'allà vinclantse,
 y al dolç alè dels Querubins breçantse.

¡Que dolça en ses ombretes
 serà l'ayga claríssima de vida
 de la font d'amorettes!
 demunt l'herba florida
 ¡que dolç lo caure ab fletxa d'or ferida!

¡Que dolç de cara a cara
 poder en l'Infinit emmirallarme!
 y en son esguart, que amara
 de llum l'espai, banyarme,
 y en son pit amorós ¡ay! anegarme!

Qui'n té l'ànima fora
 ¿què hi fa en la vall de llàgrimes obscura?
 pèl cor que a Déu adora
 es fanch tota hermosura,
 la gloria fum, la terra sepultura.

¡Oh mort!, ¿trigaràs gayre
 lo paradís ab la fossana a obrirme?
 ¿lo celestial florayre
 no vé encara a cullirme,
 per en sa toya mística encabirme?

¡Ahl muyra primerenca
pèl vent de la tardor desarrelada,
puix flor que aquí no's trenca
jamay al Cel se bada
dels ayres de la patria a l'alenada.

Mes ¡ay! só flor marcida
per pendre lloch en sa garlanda hermosa;
lo món ha deslluhida
ma túnica de rosa,
y entre la pols perdí l'anell d'esposa.

Encara jorns y mesos
tinch de plorar lluny de Sión amada,
per sos jardins suspesos
tot passejant l'ullada,
vora'l riu babilònich desterrada.

Afins que's rompa'l ferro
que'm té fermada en l'aborrida arena,
dexàume del desterro
dolcificar la pena,
cantant amors al drinch de la cadena.

Riudeperas, 1866.

CAP. AL CEL

Quo pungeris, inde nas-
citur rosa qua coronaris.
(SANT AGOSTÍ.)

CAP al Cel camino
per camí de flors,
buscant al que anyoro,
celestial Espòs.
Si'm planyèu, floretes,
les que roso ab plors,
si'm planyèu, mostràumel
lo méu Aymador.
—Per aquí passava,
donantnos olors.—

Vora enllà camina,
voretà del bosch,
a Jesús no'l trobo,
sa Mare tampoch,
mes ¡ay! sols espines
que'm punyen lo cor.
Un auçell refila
per dar-me conhort.
—Aucellet que cantas,
¿no m'hàs vist l'amor?
—¡Ay! quan no puch vèurel
no refilo, no.—
Camino, camino;
—¡Jesuset, hont sou?
mos ulls que no us veuen
esclatan en plors,
ja'ls peüets me sagnan,
ja les mans y tot.—
Les seves m'axecan
al caure en la pols,
les seves que'm posan
garlanda de flors.
—Quan trobava espines
¿donchs hont erau Vos?
—Entre elles cullía,
cullía exes flors,
les flors que engarlandan
ton front amorós.

JESUS Y L'ANIMA

(TRADUCCIÓ)

Què us darà la terra, Espòs,
que ab sanch la regau axí?
—Ramells d'espines per Mi,
ramells de roses per vos.

—Regada ab cinch fonts tan bones,
com un jardí florirà.
—Mes l'amor hi cullirà
molt diferents coronas.

—¿Per qui són, Jesús hermós,
coronas d'amor tan fi?
—Les d'espines són per Mi,
les de roses són per vos.

LO ROMIATGE

DE

SANTA TERESA

ROMANÇ ESCRIT LO DÍA 15 D'OCTUBRE DE 1878,
 EN LO PORT DE CIVITA-VECCHIA,
 A BORDO DEL VAPOR «SANTIAGO»,
 Y DEDICAT A MOS COMPANYS DE PELEGRINATGE.

EN Barcelona la gran
 una nau avuy pren vela,
 una nau de pelegrins
 ab una blanca bandera.
 Blava es la mar com lo cel,
 com lo cel quan s'asserena,
 y ab músiques y cançons
 floreiant l'onada immensa,

la nau n'apar un colóm,
 un blanch colóm que s'hi breça.
 Als que en ses ales anàm
 dexar Barcelona'ns reca;
 mes si de la patria exím,
 una altra patria'ns espera,
 Roma, la patria del cor,
 nova Sió de la terra.
 Davant la Verge del *Port*
 cantèm l'*Ave maris Stella*.
 La mar que dorm a sos peus
 ab lo lleveig se desperta,
 y les ones, com ramats
 de cabridets y d'ovelles,
 saltironan tot corrent
 per exes planes sens herba.
 Barcelona's va allunyant,
 y'l cor li díu:—¡A reveure!
 Adéu, Montjuich, adéu,
 Tibidabo y Montalegre;
 adéu, cims de Montserrat,
 vostre alè sant nos empenca
 de Montjuich cap a Tosas,
 de Tosas cap a Cerdanya.—
 La tercera alba que surt
 nos mostra l'Italia bella,
 com un jardí vora mar
 hont sol cantar la sirena.
 La Verge de la Mercè
 es pintada en la bandera;
 abans de desembarcar,
 lo jorn de Santa Teresa,
 li dihèm tot sospirant

de genolls sobre cuberta:
 —¡Oh Verge de la Mercè,
 dels navegants dolça Estrella,
 com nos guiareu per mar,
 guiàunos ara per terral
 Alguna hora vostres fills
 solfan anar a Argelia
 a redimir los catius
 quan les presons n'eran plenes;
 avuy que entre cristians
 està catiu Lleó tretze,
 Vos anàu ab vostres fills
 a consolarlo en ses penes.
 Oh Verge de la Mercè,
 de Barcelona la perla,
 redemptora de catius,
 ¿no trencarèu sa cadena?

SUPER FLUMINA

DEL riu de Babilonia en la vorada
 dexí esclatar mon plò,
 d'un sàlzer vert penjant l'harpa sagrada
 que va plorant com jo.

—Cántansen un, me deya qui'm desterra,
 dels càntichs de Sió.

—¿Com cantarí en forastera terra,
 si mos amors no hi són?

¡Jerusalèm, si ma ànima t'oblida,
 de mi meteix m'oblid',
 s'agafe al paladar ma llenga humida,
 y al llim de la fossana lo méu pit!

MORT DE SANTA GERTRUDIS

Veni de Libano sponsa mea.
(CANT. IV.)

GERTRUDIS n' està malalta;
ningú entén sa malaltia,
si no fos lo bon Jesús
que cada jorn la visita;
per malalties d'amor
n'es l'amor la medecina.
Axís que arriba a l'espona,
—¿Com te va, ma dolça amiga?
—Si m'haguesseu dit esposa,
ja m'alçaria gorida.

—Si esposa meva vols ser,
axecat coloma mía;
ja arriba'l mes de les flors,
passà l'hivern de la vida,
ta vèu de tórtora he ohit,
me dona flayre ta vinya.
—Per agradarvos a Vos
¿de quin colò'm vestiria?
—Del color del lliri blanch,
la flor que més me retira.
—Les joyes que'm posarèu
¿seràn d'or o perles fines?
—Seràn d'or del sol naxent
y de perles que'l Cel cría.
—Dessota mos finestral
¿quí canta al sò de la lira?
—Un chor d'àngels y de vèrgens
que l'Etern Pare'ns envía,
nuviatge de la Gloria,
per sembrar flors y armonfes.
La cançó que va cantant
may la terra l'ha sentida:
«Vina del Líbano, esposa,
vina del Líbano, vina,
que Jo só la flor del camp,
si tu lo lliri entre espines;
si es ton cor jardí tancat,
Jo la font que'l regaria.
Anèm al hort del encens,
anèm als monts de la mirra.»
Anèmsenhi, esposa, anèmsenhi,
que'l nuviatge ja arriba,
s'obre'l Cel de bat a bat

y'l séu altar s'illumina,
t'hi esperan los Seraffins,
ma dolça Mare t'hi crida,
ab una corona en mà
de rubins y margarides;
vina, seràs coronada,
vina del Líbano, vina.

A MON DEU

Confitebor tibi in cithara,
Deus, Deus meus.

(Psalm XLII.)

PER espargirme al front rosades perles
gronxan lo pí y l'arbós,
per mi refilan tórtoras y merles,
mes jo canto per Vos.

Per Vos que'l cant posareu en mos llavis,
la cítara en mos dits,
y en mon cor buyt la dolça fè dels avis
que axampla'ls esperits.

Omplíreumel d'amor per que us ne done,
veyèusel tot aquí,
féreumel hort florit hont vos corone;
¿volèu rès més de mi?

¿Volèu que faça ab vostra crèu la guerra,
la guerra dels amors?
¿que arrèu seguesca a pèu descalç la terra,
cercantvos aymadors?

¿Volèu de fil a fil sanch de mes venes?
a dolls vos la daré,
¿mos membres d'un a un, mes entremenes?
¡jo tot m'ho arrencaré!

Mos pensaments, afectes y memoria
llevàumels si'ls volèu;
¿volèu que renuncié fins la Gloria?
¡Senyor, no me la deù!

Mes ¡ay! no volèu tant, Jesús dolcíssim;
de qui us ha estat traydor,
com d'un amable fill estimadíssim,
volèune sols l'amor.

Volèu que assage aquí les refiledes
d'aucell de paradís,
per férvosles après més regalades
ab sistre d'or felíç.

Volèu que dexe les mundanes roses
per les d'eterna olor,
que pose sota'ls peus totes les coses,
y a Vos sobre'l méu cor.

Al Rey del Cel que a tots nos hi convida
¿qui'l cor li negarà?
a un Déu que estima ab eix amor sens mida
¿quí no'l estimarà?

¡Quí fos ayre d'Abril, del plà y la serra
per aplegáus l'encens!
quí fos torrent, per inundar la terra
de vostre amor immens!

¡Oh! si's pogués en vostre foch encendre,
no's desfaría tant,
ni foran ses grandeses pols y cendra
que l'ayre va ventant.

A vostre alè que omnipotent la porta,
batriá com un cor,
obrint del vostre cada punt la porta
sos batements d'amor.

Son dolç perfúm als núvols al pujarsen
desfet plouría en mel,
y lo morir sería sols volarsen
de un Cel al altre Cel.

Mes ¡ay! la terra al cant de vostra gloria
ja no's desperta, no;
però cantèm; l'idili que ací moria
ja troba al Cel ressò.

La cigala al istiu ¡pobra cigala!
s'afanya a refilar,
y erta y penjada als romanins d'una ala
sòl al hivern brillar.

Axí ma fossa al veure algú cavada
no lluny del méu breçol,
dirà:—Pobra cigala enamorada,
morí cantant al Sol!

LA FILLA DE MARÍA

CANÇÓ PASTORIL

CULLINT violetes
 y algun gessamí,
 cantava amorettes
 diumenge matí;
 l'aurora'm volia
 per son rossinyol,
 jo li responia:
dindol
jo só de Maria.

Tot dihentme ingrata,
 me para un pastor
 llaçades de plata,
 llaçadetes d'or.

L'amor que voldria
 María se'l vol;
 si'n tè gelosía,
dindol
jo só de Maria.

Passarells y merles
 l'han après de mi
 aqueix nom de perles
 que tant refilí;
 y en la branca hont nía
 canta'l verderol
 ab gran melodia:
dindol
jo só de Maria.

A aqueix nom somriuen
 la terra y los Cels
 y en sos cors l'escriuen
 ab roses y estels,
 y als peus de ma Aymía
 la lluna y lo sol
 cantan nit y día:
dindol
jo só de Maria.

ALABANCES AL SANTÍSSIM

Nir de Juny, ¿quantas estrelles
veus sortir com flors novelles
al jardí del firmament?

*Tantes vegades
alabances stan dades
al Santíssim Sagrament.*

¿Quantes són tes ones totes,
mar? cada ona ¿quantes gotes,
que remous eternament?

*Tantes vegades
alabances stan dades
al Santíssim Sagrament.*

¿Quantes brins d'herba té l'herbatge?
¿quantes fulles té'l boscatge?

¿quantos remors escampa l'vent?

*Tantes vegades
alabances stan dades
al Santíssim Sagrament.*

¿Quantes flors com jardinera
té la hermosa primavera
per mostrar al sol naxent?

*Tantes vegades
alabances stan dades
al Santíssim Sagrament.*

Univers, ¿quantos grans de terra
tens del plà fins a la serra,
de Llevant fins a Ponent?

*Tantes vegades
alabances stan dades
al Santíssim Sagrament.*

¿Quantos anys tens, y dies y hores,
eternitat, que devores
los segles com un moment?

*Tantes vegades
alabances stan dades
al Santíssim Sagrament.*

¿Quantos raigs tens, oh sol bellíssim,
quan com l'Hostia del Altíssim
vas alçat-te en Orient?

*Tantes vegades
alabances stan dades
al Santíssim Sagrament.*

LA SAGRADA FAMILIA

QUAN Maríá cus
 sant Joseph fusteja
 per ferli a Jesús
 un breçol de perles.
Bon Déu,
de cor la estimavau
la Crèu.

L'Infantó no'l vol,
 n'agafa la serra,
 del petit breçol
 les fustes encreua.
Bon Déu,
de cor la estimavau
la crèu.

María ho ha vist,
 l'agulla li'n queya,
 y axí a Jesucrist
 plorosa se quexa:
Bon Déu,
de cor la estimavau
la crèu.

—Plantàumela al cor
 la Crèu d'olivera,
 plantàumela al cor,
 que'ls ulls no la vejan.—
Bon Déu,
de cor la estimavau
la crèu.

Jesús li respòn:
 —Vulch passar per ella,
 puix ella es lo pont
 que uneix Cel y terra.—
Bon Déu,
de cor la estimavau
la Crèu.

Montgrony, 17 d'Agost de 1878.

L'ESCUPTOR

DE LA

VERGE DE MONTSERRAT

EN la modesta casa de Maria
 sant Lluch evangelista entrava un dia
 com un àngel al Cel:
 —Perdó, li d'eu, si trenco atrevidíssim
 de vostres prechs lo parrupar dolcíssim,
 Coloma sense fel.

Jo estava anit endormiscat encara
 quan, «Alçat», m'ha cridat una vèu clara,
 la vèu de Jesucrist:
 «Alçat y ves a ferme en esculptura
 de ma estimada Mare la figura,
 que encara'l món no ha vist.»

Y a vostres peus m'ha duyt l'obediencia,
 guiat, oh lliri blanch de l'ignocencia,
 per vostre cast perfúm;
 mes, oh pureza al dolç amor unida,
 ¿com pintarvos a Vos, sol de ma vida,
 si Vos no'm dau la llum?

L'ofici venturós d'imaginayre
 no'l conech trist de mil ni poch ni gayre;
 però si vostra mà
 de sant Joseph me dona sols una eyna,
 en vostre nom me posaré a la feyna,
 que Déu acabarà.—

—Si es mon Fill amadíssim qui us envia,
 posàuvoshi en bona hora, d'eu Maria,
 que's faça com Ell vol;
 mes a Jesús posàumel en los braços,
 en l'etat en que dava'ls primers passos
 de ma falda al breçol.—

Mentres axis la Verge li contesta,
 un àngel bonicoy (1) de rossa testa
 n'esmola un fi cisell,
 altre per començar li dona l'axa,
 altre'l compàs d'un penjador li baxa,
 volant com un aucell.

Y ab mà que anima una secreta força
 a un tronch de cedre va llevant l'escorça,
 que omple'l taller d'olor:

(1) En les primeres edicions: un bonich angelet de rossa testa.

y entre nusos y venes amagada
cerca febrós l'imatge somniada
per qui ja bat son cor.

Ja'ls llisos plechs de sa cayenta roba,
ja son bell front, ja ses espatlles troba,
son coll alabastrí,
per hont en ones d'or sa cabellera
raja suàu, com de la blava esfera
la llum al dematí.

Ja sota les parpelles que's desclouen
ulls troba que somriuèn y commouèn,
però del Fill hermós
¿hont trobarà l'original bellíssim?
¿quín foch darà a l'ullada del Altíssim?
¿quina ànima a aquell còs?

Dels àngels que'l voltejan amorosos
copía, d'un los blaus ullets hermosos,
de l'altre'l rós cabell,
y entre'ls flexibles braços de la Mare
coloca'l Fill a qui lo món d'eu Pare,
com perla en son anell.

Del bon Jesús, de la gentil María,
troba felíç la doble fesomia;
mes ¡ay! lo día cau,
quan per pulirlos bé li falta una hora,
y, a la claror per ferho de l'aurora,
li d'eu: Adeusiàu.

Lo místich Esculptor un altre día
torna a la casa hont retratà a María,
mes Ella ja no hi es;
los àngels que hi trobà al Cel la pujaren,
sa imatge sola en lo taller dexaren
per no acabar may més.

May més l'acabarà, mes l'illumina
un raig de llum puríssima y divina
que coronant son front,
sembla dir ab l'accent de la victoria:
«Vèusela aquí la Reyna de la Gloria;
postràuvos, reys del món.»

Sant Pere en aqueix punt entra a la porta,
y al veure viva a la que creya morta
exclama commogut:
—Imatge celestial de la que adoro,
ab vos ja ploro ab més consol quan ploro
l'original perdut.

Si ab sant Jaume y ab mi veníu a Espanya,
tindrèu la més esplèndida montanya
per trono y per altar;
s'alegraràn los bons d'aquella terra,
com los aucells quan veuen en la serra
lo sol que'ls fa cantar.

DOLÇA VISITA

EPISSODI DE LA VIDA DEL BEAT GOFREDO

DEL monestir ab los monjos
 Gofredo canta en lo chor,
 canta Matines a l'hora
 que les canta'l rossinyol.
 Com abella, del hort místich
 va volant de flor en flor,
 de la antífona al versicle,
 del versicle a la llicó;
 si l'un li sembla de nèctar,
 l'altre de çucre melós,
 y'l psalm, dels rius de la terra
 li sembla'l que dú més plors,
 l'onada que dú més perles,
 la mina que dú més or.

De la seva ànima hermosa
 lo respir es l'oració:
 com lo rés es de la Verge,
 Gofredo'l troba més dolç;
 també lo'n deù trobar ella
 puix va assaborintlo tot:
 de Cel en Cel ja devalla
 per sentirlo més d'aprop.
 Apar una llum que vola
 baxant del altar major;
 apar l'estrella de l'alba
 que va mudantse de lloch.
 Passa entre rengles de monjos,
 jardiner entre ses flors,
 fent a tots mitja rialla
 y a quiscún dihent un mot,
 un mot en llenga dels àngels
 que s'aprèn al altre món,
 ¡dolça llenga que en la terra
 no sabèm los pecadors!
 Quan a tots ha fet visita,
 surt per la porta del chor,
 dexantlo trist, com la terra
 quan se'n va la llum del jorn.
 Gofredo passa per passa
 la va seguint amorós,
 extrenyent lo breviari
 com un ram sobre'l séu cor,
 com un ram de roses veres
 del roser dels seus amors.
 Quan la Verge se n'adona,
 com una estrella que's pòn,
 abans de perdres de vista

li somríu un altre colp
y li díu exes paraules
que per ell són fletxes d'or:

—Gofredo estimat,
torna al reso, torna,
torna, cisne, al riu,
abella a la rosa,
segador al blat,
que la sega es bona.
De seguirme al Cel
encara no es hora;
encara no ho es,
mes rihent s'acosta
de flors immortals
texint ta corona.—
Quan l'hora ha arribat
d'alegría ell plora,
presoner que veu
obrirse la porta,
desterrat del Cel
que a la patria vola,
orb que veu la llum,
la llum de l'aurora.
Si es axò morir,
¡quina mort tan dolçal
Jesús té al capsal,
la Verge a l'espona,
demunt del séu front
oberta la Gloria.

Ribas, 7 d'Octubre de 1881.

MON ALBUM

Doní a la Verge María
lo pobre àlbum (1) del méu cor,
y sols un nom hi escrivía,
lo de Jesús Salvador.

Lo doní a Jesús mon Pare,
y altre nom m'hi dexà escrit,
lo nom de sa dolça Mare,
que llegiré día y nit.

Ara un àngel hi escriuria,
mes jo li dich: Grans mercès:
Noms de Jesús y María,
si us guarda l'ànima mía,
¿per què escrífrenhi cap més?

(1) En altres edicions: *mon àlbum, lo del méu cor.*

LA CAPELLA

A LA BENEDICCIÓ DE LA DEL COR DE JESUS
DE COMILLAS

AL ARQUITECTE J. MARTORELL

COM d'un infant la virginal parpella
al primer raig del sol que la ferí,
s'ha oberta avuy la mística capella;
la crèu brilla en son front com una estrella
en lo front sereníssim del mati.

Sota la crèu, que es sa gentil corona,
axeca una campana angèlich crit
que per lo temple y per la vall ressona,
y per mar y per terra d'ona en ona
se'n puja com l'encens al infinit.

«Pobles, veniu sota exos archs, exclama;
entre'l bronze y la pedra bat un Cor,
lo Cor de Jesucrist que tant vos ama;
de claus, açots, d'espines y de flama
dalt del Calvari'l coronà l'amor.»

Y venen tot resant los montanyesos;
cada camí ne dú una processó,
de nobles cavallers y humils pagesos,
y entre ells d'amor y caritat encesos
los prínceps de Castella y d'Aragó.

De Vizcaya n'arriban y d'Asturias,
y ja en la nau no caben los fidels,
fins dalt del firmament s'ouen canturies,
com si a la cerimonia a voladuries
també baxassen habitants dels Cels.

Vèusels aquí, ab llurs palmes de victoria
com entran per los gòtichs finestrals,
quiscún ab la llureya de sa gloria,
orla final de llur divina historia,
aurora de sos dies eternals.

En mitg dels Sants l'Immaculada resa,
com dihentnos a tots: Resàu ab mi;
enamorada la segueix Teresa,
mostrant ferit per una fletxa encesa
son cor hermós, robat a un Serafi.

L'Infant Jesús somrú a sant Antoni,
sos lliris olorant, blanchs com la néu;
Jordi puny ab sa llança lo dimoni,
y Andréu apòstol mostra'l testimoni
de que seguí a Jesús fins a la crèu.

Cayentli de la falda flors divines
 en son vidre apareix santa Isabel;
 corona ensenya, sant Lluís, d'espines;
 sa púrpura los Claudis y Cristines;
 Benet sa regla, que ha poblat lo Cel.

Prop de Davit, Cecilia en l'orga's posa,
 cada registre fent tornâ una font
 de música y de càntichs abundosa,
 mentres pléyade d'àngels amorosa
 cantant desde'l trifori li respòn.

Eix toca'l violí, aquell la viola,
 l'altre un llahut tot nou de trobador,
 la lira se estremeix, l'harpa tremola,
 lo psalm davídich del psalteri vola,
 del bandolí les càntiques d'amor.

Tal volta ells a la nit eix temple alçaren
 per guardar en la terra sos joyells,
 y d'amples esperons lo coronaren,
 gegants que al séu voltant s'afleraren
 alçant per braç de ferre'ls botarells.

Tal volta ells han filat exes agulles
 que l'ànima acompanyan Cel amunt,
 han fet los archs del trèbol ab les fulles,
 y de branques d'abet ab les despulles
 texiren los calats de un a un.

¿Els al drach de la gàrgola, volada
 han dat; a la campana sò argentí?
 ¿dexaren al altar sa ala daurada
 per dosser de la Forma consagrada
 que no gosa mirar lo Serafi?

¿Donaren ells al àbside armonía,
 ayre als pinacles, al cristall colors,
 y al voltant de Jesús y de María
 trenaren ab fils d'or los raigs del día,
 vessaren a cistells perles y flors?

Angels del Cel, vostra es l'idea hermosa
 d'est encenser de roca gegantí;
 la pedra heu fet florir com una rosa,
 y'l temple heu enjoyat com una esposa
 que espera a son espòs, Adonái.

Miràulo allí: ja l'Hostia que extasia,
 en mans del sant Prelat pujar se vèu;
 apar un sol que puja a son mitg día,
 y'l temple un cor que canta y desvaria
 plè de l'excelsa majestat de Déu.

Vassalls y reys, en terra agenollàuvos,
 l'Omnipotent n'ha presa possessió;
 vilatges y masies, alegràuvos;
 alzines, pins y roures inclinàuvos
 com nostres fronts en santa adoració.

¡Oh Cel, vessa tos hymnes a ses plantes,
 oh mar, trenca tes ones a sos peus,
 y estoig daurat de maravelles tantes,
 s'axequen exes voltes ressonantes
 mentre axequen sos puigs los Pirineus!

LA B. JULIANA, ABADESSA

A SOR JOSEPA VERDAGUER

COM abella dintre'l rusch
 víu Juliana,
 víu d'encesa oració,
 que es mel de l'ànima,
 en un rònech monestir
 dins la mar blava,
 dins la mar que't besa'ls peus,
 hermosa Italia.
 La nit santa de Nadal
 plora y s'exclama:
 de la terra al monestir

hi ha una palanca,
 braç que serva aquexa flor
 dintre de l'ayga;
 exa nit n'ha fet bocins
 la marejada,
 y jahont, monges, anirèu
 a missa d'alba
 si us espera'l temple sant
 a l'altra banda?
 ¡Oh diada de Nadal,
 trista diada,
 si la Mare de Jesús
 no fà un miracle!
 Lo miracle ja està fet;
 un àngel baxa,
 coronat com un estel
 de clariana;
 no es tan dolça com sa vèu
 la vèu d'una harpa.
 —¿Què volèu, monges, les diu,
 què volèu ara?
 —Per anar a missa avuy
 sols una barca.
 —Lo tresor que us porto jo
 val més encara.
 —¡Si'ns duguesses un pont d'or,
 d'or o de plata,
 que atravesse'l mar blavench
 com *via lactea!*
 —Lo tresor que us porto jo
 val més encara.
 —¿Per volar fins a Bethlèm
 nos portas ales?

—Lo tresor que us porto jo
ni'l Cel lo paga.
Veus'aquí l'Infant Jesús
que ha nat suara,
vos ne fà gentil present
la Verge santa.—
En los braços l'ha posat
de Juliana,
com abella sobre flor,
càlzer en l'ara.
¿Què diria al bon Jesús
sa enamorada?
—Jesuset, bon Jesuset,
mon cor vos ama,
mes per fervos de escambell
lo món no us basta,
no es prou alt lo firmament,
l'espai prou ample;
¿com veníu a seure avuy
sobre ma falda?
Si us coronan los estels
de l'estelada,
¿què tindrà per vostre front
una illa ingrata?
Si té flors, són flors d'hivern
y lliris d'ayga;
si té perles y brillants,
són de rosada.
Per vestirvos no trobàu
la néu prou blanca,
¿y us vestíu ab la foscor
de la meva ànima?
Jesuset, bon Jesuset,

mon cor vos ama.—
Axís díu al Infantó
sa enamorada,
mentre's mira en sos ullets,
ulletes y cara
més hermosos que'ls estels
y'l sol de Pasqua.
Ella plora de dolçor,
les altres cantan
com los àngels en lo Cel:
¡Hosanna, hosanna!
Totes vénenlo a adorar
demunt sa falda,
fins que'ls llavis de Jesús
com flor esclatan
rosadets per sos petons,
petons y llàgrimes.
Al somriure de Jesús
la mar s'amansa,
de la nit va reculant
lo lleig fantasma,
y al balcó del Orient
surt l'alba clara.
Per les monges ¡ay! no surt,
no surt que acaba,
puix ja crida al bon Jesús
la seva Mare,
veyent buyt allí a Bethlèm
son breç de palla.
L'angelet que l'ha baxat
sota ses ales,
com un somni celestial
pren la volada,

dexant trist lo monestir
 com font sens ayga,
 com jardí sense la flor
 que l'embalsama.
 ¡Oh diada de Nadal,
 dolça diada,
 per les monges del convent
 de vora Italia,
 si may més hagués sortit
 la llum de l'alba!

Catalunya del méu cor,
 oh patria mía,
 en la mar que't besa'ls peus
 hi ha una altra illa,
 nau hermosa que un no sab
 si va o arriba,
 si se'n dú perles y flors
 o te n'envia
 de les platges de Riu d'Or
 o Palestina;
 donchs sa vila més gentil,
 Palma florida,
 té una mohja en un convent
 que m'es cosina.
 Cançoneta, ma cançó,
 vèu de ma lira,
 tot volant de mas en mas,
 de vila en vila,
 de la terra passarell,
 del mar gavina,
 passa l'ayga aquesta nit
 de riba a riba,

de sa cel·la al finestró
 canta y refila,
 la cançó que hi cantaràs
 es molt senzilla:
 que si avuy lo bon Jesús
 li fés visita,
 li demane un raig de sol
 per qui t'envia.

Barcelona, Nit de Nadal de 1881.

A UN VIATGER

ARRIBAS de llunyes terres,
 arribas de llunyes aygues,
 has vist lo sol de dos mons
 y de dos cels l'estelada.
 L'estela de ton vaxell
 a la terra has dat per faxa,
 lligant ab tres nusos d'or
 Europa, Amèrica y Assia.
 Has rebut lo bés de foch
 del Simoun del Sahara,
 y'l bés del ayre que gela
 la sanch dels fills de l'Islandia.
 Has vist nàxer los grans rius,
 los has vist caure en cascades
 y morir dintre la mar,
 eternitat de les aygues.
 Has vist los palaus de Lúxor,
 les cavernes de Elefanta,

l'Himalaya desde'l pèu,
 lo Mont-blanch desde l'espatlla,
 lo Teyde desde son front
 coronat de foch y flama,
 aqueix tità may vençut
 que apedrega'l Cel encara,
 fent somoure terra y mar,
 fosser gegant de l'Atlàntida.
 No està la ditxa tan lluny,
 no està la ditxa tan alta;
 aquexa flor es del Cel,
 aquí en la terra molt rara;
 ¡si floría al paradís,
 ¡ay! la porta s'es tancada!
 Mes per trobar exa flor
 no't cal tenir ales d'àliga;
 no la té'l jardí del rey,
 puix no's compra ab or y plata;
 massa enllà lo vent l'esflora,
 massa amunt lo vent la glaça,
 si la tempesta y lo torb
 no la trenca d'un colp d'ala;
 per la vall dexa la cima,
 lo palau per la cabanya,
 que'l vent del món la marceix,
 l'alè del pecat la mata.
 Per trobar aquexa flor
 no't cal sortir de ta patria,
 no't cal sortir de ta vila,
 no't cal sortir de ta casa:
 la trobaràs en ton cor
 quan Jesús hi tinga entrada.

Barcelona, 4 de Febrer de 1882.

LO NOY DE LA MARE

CANÇÓ DEL BREÇOL

MENTRES María breçava y vestía
son ros y tendre Fillet que no dorm
perque no plore ni en terra s'anyore,
dolça li canta, dolceta cançó.
*No plores no Manyaguet de la Mare,
no plores, no, que jo canto d'amor (1).*

Cada gronxada't daré una abraçada,
cada abraçada un beset amorós;
mes rosses trenes seràn tes cadenes,
nú y alcoveta les ales del cor.

(1) En les primeres edicions següa aquesta estrofa:

Reys de Caldea, pastors de Judea, panes y figues y nous y olives
¿què li darém que li sàpiga bò? y una plateta de mel y metó.

¡Que n'es de bella ta galta en poncellal
¡que'n són de dolços tos llavis en flor!
són una rosa que'ls meus han desclosa
sols per xuclarne la mel del amor.

Feuli, aurenets, cançons d'amorettes,
càntali albadés (1) gentil rossinyol;
si t'es poch fina ma falda de nina,
baxen los àngels del Cel un breçol.

Sían ses ales glasser de tes gales,
sían sos braços coxins de ton còs,
jo per tos polsos ne tinch de més dolços,
per embolcarte les teles del cor.

Sía ta faxa, si'l Cel no te'n baxa,
quatre palletes de sech polioli,
quatre palletes tot just floridetes
que't servirían (2) de faxa y llençol.

Guarníumel, àngels; breçaumel, arcàngels,
d'ayre bon ayre, tot fentli l'amor,
mística bresca lo Cel li servesca
si en llet de Verge no troba dolçor.

Dels Reys l'estrella claríssima y bella
n'es baxadeta a posarse en ton front;
quan ells te miran gelosos se'm giran:
«¡Quina faldada de perles y flors!»

(1) En les primeres edicions: *fesli música gentil rossinyol.*

(2) En les primeres edicions: *sols per servirte de faxa y llençol.*

Totes s'esfloran les flors que t'anyoran,
fèyales nàxer ton riure melós, (1)
tornan reviure si'ls tornas a riure,
mes ¡ay! sols beuen rosada de plors.

Quan se n'adonan los àngels, entonan
càntichs de festa que's tornan de dol:
«Ab Tu abans d'hora clareja l'aurora,
ab Tu abans d'hora s'ha de pondre'l sol.»

Mentres María'l breçava y vestía
vèu ses manetes creuades al Cor;
prou l'endevina d'amor la juguina,
que Fill y Mare barrejan sos plors.
*No plores, no, Manyaguet de la Mare,
que en la crèu dura morirèm tots dos.*

(1) En les primeres edicions: *fèyales nàxer ton riure tan dolç.*

ANYORANÇA DEL CEL

A MON AMICH Y MESTRE D. MARIAN AGUILÓ

*Cors fets, llums, olors y càntichs,
Deu que us replega allà dalt
nos deix dir plens d'esperança:
A reveure, a Deu siàu!*

I

DESTERRADA de la Gloria
jo hi aguayto día y nit,
ab los ulls vessant de llàgrimes,
lo cor vessant de sospirs.
Aguayto'ls atris de plata,
les muralles de safir;
si de safir es per fora
¿què serà de part de dins?

Oh verger de l'estelada,
 verger de lliris florits,
 felç, felç qui hi pastura
 darrera l'Anyell diví,
 sota l'arbre de la vida,
 vora'l riu d'ayga que n'ix:
 mes, adéu ombrívols màrgens,
 hont no m'apastura a mil

*¡Palau de mes amorettes,
 cancell d'or del Paradís,
 blaves portes de la Gloria,
 quan serà que us veja obrir!*

II

Faig guerra al còs cada día,
 me'n despedesch cada nit;
 l'endemà'm trobo en sos braços,
 ¡vålgam Déu y quín patir!
 Tórnaten, fanch, a la terra,
 jo he trobat millor partit;
 si ta mare'm vol per seva,
 jo'm só dada a Jesucrist.
 Alçat ja, blava cortina,
 pabelló del Infinit,
 dexam veure a qui tant aymo;
 ¡tant temps ha que no l'he vist!
 aquella flor sens espina,
 aquell día sense nit,

hermosura sempre nova,
 sol del Cel sempre al exir.

*¡Palau de mes amorettes,
 cancell d'or del Paradís,
 blaves portes de la Gloria,
 quan serà que us veja obrir!*

III

Són les ànimes que estiman
 esposas de Jesucrist,
 y a mi, que d'amors febrejo,
 no'm crida may a son llit.
 ¡Que'n deù ser de dolç lo vèurel,
 si l'anyorarlo es tan trist!
 Angels que anàu a sos règnes,
 dihèuli si m'ha aborrit;
 al anyell ha dat herbatges,
 a l'abella romanins,
 a cada bosch una tórtora,
 a cada tórtora un níu,
 a cada níu una branca
 per breçolarse y dormir,
 y a mi, que'm féu per la Gloria,
 m'ha desterrada ací als Llims!

*¡Palau de mes amorettes,
 cancell d'or del Paradís,
 blaves portes de la Gloria,
 quan serà que us veja obrir!*

IV

Rossinyolets del Altíssim,
 jo anyoro vostres sospirs;
 sovint en somnis s'enlayra
 lo méu cor anyoradíc
 a vostres alegres cántichs
 a lligar lo séu tan trist.
 Ja entre vols d'àngels y vèrgens,
 entre esbarts de serafins,
 voleya de branca en branca,
 de les poncelles al llir,
 de sos peus vola a sos braços,
 de sos braços a son pit.
 Mes ¡ay! en dolç esposori
 quan un cel d'amor nos ríu,
 la cadena de la vida
 me fà recorts de morir!

*¡Palàu de mes amoretetes,
 cancell d'or del Paradís,
 blaves portes de la Gloria,
 quan serà que us veja obrir!*

V

Dolça n'es la juvenesa,
 però's fón com néu als dits;
 mon cor es un níu de somnis

que hi van naxent y fugint,
 esbart de colomes blanques
 que se'n vola allà d'hont vinch;
 jo a tots los dich: *A reveure,*
 puix m'hi resta'l més bonich;
 ¡oh, dolç somni de la gloria,
 descapdèllat (1) ¡ay! per mil
 Les estrelles per seguirvos,
 amor méu, al infinit,
 tenen carros de topacis,
 tenen rodes de safirs,
 los aucellets tenen ales,
 jo no tinch més que'l desitg!

*¡Palàu de mes amoretetes,
 cancell d'or del Paradís,
 blaves portes de la Gloria,
 quan serà que us veja obrir!*

VI

Tothom daleja per viure,
 jo dalejo per morir;
 de flors al Cel renadiues
 n'es la terra'l gran jardí;
 si hi vegés passar l'Altíssim
 tot regant y tot cullint,
 jo'm faria rosa vera

(1) En les primeres edicions: *realizat ¡ay! per mil*

perque s'adonàs de mi;
 mes, prou l'ovira'l florayre
 l'esbarzer hont s'es punyit!
 Anauhi, flors més ditxoses,
 dalt del Cel a reflorir;
 no mereix, no, ser estela
 qui en la terra l'ha trahit:
 dexàumhi plorar soleta,
 dexàumhi plorâ y morir.

*¡Palàu de mes amoretas,
 cancell d'or del Paradís,
 blaves portes de la Gloria,
 quan serà que us veja obrir!*

NOTES

(Pág. 57). ROSALÍA. La venerable Rosalía Viau, després Mar Rosa del Cor de Jesús, visqué en lo convent de la Misericordia de Barcelona en temps de la revolució francesa, morí en la casa de la Pietat de Palma de Mallorca en 1832, y està enterrada vora l'altar major de la esglesia de la metexa casa.

Era filla d'un hortolà dels voltants d'Avinyó, y fou en son jardinet ahont passà entre ella y son enamorat Jesús aqueix tendre y afectuós idili.

(Pág. 71). SANT FRANCESCH S'HI MORIA. Entre'ls molts y hermosos recorts que dexà sant Francesch de son passatge en la relligiosa ciutat de Vich, són molt oviradors dos baxos relleus que'l representan ab les mans al Cel, en actitud de predicar. Un d'ells se pot veure en un dels torreons del antich mur de la ciutat, a la banda de Mitg-día; y l'altre no gayre lluny del primer, demunt del portal de la casa del gremi dels aluders, al sol demunt del pont que deu son nom al Sant, en recordança, segons diuen, de ses predicacions: després de les quals, contan les Cròniques Franciscanes, se n'anà a fer oració al mitg d'unes rouredes que hi havia prop d'hont lo Gurri trenca la carretera que va de Vich al antiquíssim poble de Roda. Lo pagès de la masia, desde llavors anomenada Pou de Vida, al saber que era fra Francesch aquell a aquí donà socós, axecà entre'ls arbres un altaret que, convertit en oratori, anà crexent y axamplantse a l'ombra beneyta del arbre de la relligió franciscana, que abans de gayre posà fondes arrels en nostra patria, extenent-hi ses branques de Llevant fins a Ponent.

Essent axís, la capella de *Sant Francesch s'hi moria* es de les poques del món dedicades a un Sant estant encara en vida, puix fou feta en l'any 1225, haventse escaygut en 1226 la mort del Sant Patriarca. Lo retaule del altar major, degut al pinzell d'un vigatà de principis de aquest segle, lo representa en son amorós defalliment, al punt en que'l bon pagès li oferia l'ayga.

Alguna hora hi baxavan los trares de convent de Sant Thomàs a cantar l'Ofici y explicar les glories del Sant en sa diada, y a rua feta anava al aplech de la tarda la gent de Vich y del pobles vehins; ara hi van ab prou feynes los pagesos del voltant a acompanyarhi sos fills, que dexan perdre de mot en mot exa tan hermosa com veritable llegenda. ¡Festes d'aquell temps ahont lo poble bevía a doll la veritat y la poesia; hermosos aplechs, ahont als peus d'un Sant y a la mística vèu de la campana s'ajuntava lo bò y millor de les encontrades, que trist seria havervos de dir adeusiàu! Apar que'l vehí monument celta que vetlla, com lo geni de la antigor, sobre la plana, part demunt en l'acimada capella de Sant Jordi, enfonza poch a poch son front de roca sota terra, espantat de veure esfullar y malmetre de flor en flor sa corona de tradicions y festes populars, que foren la alegría de aquells pobles.

Vulla'l Sant ésser tot temps l'àngel de la guarda de la plana, y conservarhi pura com ses aygues la fè que encara hi floreix ¡gracies a Déu! en la may prou estimada terra de mós pares.

(Pág. 116). BETHARRAM. Nom d'una població bearnesa d'aprop de Lourdes, molt celebrada per son calvari. Segons aquesta fresca y senzilla tradició, recullida en les metexes vores del Gave, vol dir Bell Ram.

A. M. D. G.

CARITAT

POESÍES ESTAMPDES AB MOTÍU DELS TERRATRÈMOLS
DE ANDALUSÍA

AL EXCEL-LENTÍSSIM

SENYOR BISBE DE BARCELONA

Excm. Sr.:

Entrant al Palau de Vossenyoria, fà alguns dies, quan més sovintejavan los desconsoladors telègrames sobre'ls efectes dels terratrèmols d'Andalusia, vegí que multitud de persones a Vossenyorta feyan dipositari de sos dons y almoynes. L'un dexava diners, l'altre roba, qui un parell de cadires, qui un moble de cuyna, aquest una taula, que potser necessitava pera menjar, aquell un coxi o matalàs, que tal vegada aquella nit trobaria a faltar... Un comerciant regalà 700 barretines, que en exes diades de fret rigoròs abrigaràn los caps andalusos un xich més que l'ayròs calanyès; un sacerdot, que no volgué anomenarse, dexà son mantèu, y una viuda obligà a son fill de pòchs anys a llevarse lo gabán y a dexarlo allí, tot explicantli que seria per algún pobre noy d'Andalusia que estava despullat y que no tenia mare... Aver-

gonyit y ab les llàgrimes als ulls me n'ant a casa a cercar mon òbol humil. ¿ Què puch donar? me digut a mi meteix, y axís com si hagués sigut flequer hauria duyt un parell de pans, essent poeta me cregut obligat a donar algún bé de Déu de poesia: quod autem habeo, hoc tibi do. Buydt mes escorregudes carteres, aprofití algún retall, doní forma a alguna idea, y veusaquí la historia d'aquest petit llibre que, per nostres germans d'Andalustia, poso (besantles ab reverencia) en les mans de Vossenyoría, y senzillament com una almoyna del cor.

JACINTO VERDAGUER, PVRE.

Barcelona, Janer de 1885.

LA CARITAT

HEU vist lo cedre altívol, del Líban en la serra,
alçarse com de fulles y tronchs altra Babel?
ses branques, hont la volva de néu jamay s'aferra,
s'abaxan a la terra,
mentres son front de fletxa s'enfonza dins lo Cel.

Haver podria d'astres del Cel una corona,
y se la fa de fulles y un cap de brot humil,
tot lo que reb la branca més alta a la segona,
aquexa a terra ho dona,
a gotes la roynada, la pluja fil a fil.

De la virtut més alta lo cedre es una imatge:
los núvols atravessa cercant lo Criador,
los dons que li demana y aplega ab son brancatge,
són perles per l'herbatge,
són manna per l'abella, rosada per la flor.

Són goig per los que penan, conhort per los que ploran,
per la ferida bàlsam, per la tristor somrís, (1)

(1) En la primera edició: són bàlsam salutifer pèl pobre malaltic.

lo preu són de la gloria per los que allí atresoran,
pèls cors que a Déu anyoran
són raigs de llum que envia lo sol del paradís.

Quan ab Jesús baxava del Cel, hà vint centuries,
los àngels de la Gloria ploravan de dolçor,
ploravan a la terra, venint a voladuries,
al sò de ses canturies
s'inaugurà entre'ls hòmens lo regne del amor.

Los hòmens respongueren, al sò de les cadenes
rompudes, ab un hymne d'amor y agrahiment;
les flors, de fel y llàgrimes fins aquell día plenes,
tingueren les serenes
estrelles per germanes, a dalt del firmament.

Bethlèm veyà, entre palles, Déu als pastors somriure;
de bat a bat ses portes obriren les presons;
lo monstre de la guerra dexà estimar y viure;
dexant l'oasis lliure,
de la maysó dels hòmens fugiren los lleons. (1)

Pèl pobre que no sembra, los richs llur camp sembraren
y pèls aucells que cantan d'amor en sos teulats;
per l'orfanet les mares lo velló d'or filaren
que les ovelles daren,
y la misericordia vestí los despullats.

Flor que del Cel adollas en terra les aromes,
¡oh Caritat! cadena de flors que l'amor féu,
en terra, tu, agermanas los hòmens ab los homes,
y atravessant les bromes,
ab anells d'or enllaças los hòmens ab son Déu.

(1) En la primera edició: *fugiren a la cima deserta, los lleons.*

¿PER QUE CANTAN LES MARES?

En lo piset més humil
del carreró de la Cera
canta una mare gentil,
com aucell en primavera.

Canta una hermosa cançó,
la del Infant y la Dida,
tot abraçant l'infantó,
que les llàgrimes oblida.

Son espòs està ferit
ajagut en una estora;
ahir vengueren lo llit
per traure la fam a fora.

De flaçades y llençols
fa deù dies que no'n tenen:
un los ne resta tan sols,
que empenyaràn si no venen.

Per menjar no tenen rès,
per cremar ni un brot de llenya,
com no s'ha d'encendre més,
lo fogó també s'empenya.

L'infantó no té breçol,
la mare no té cadira,
mes canta com rossinyol,
però son marit sospira.

—¿Per què, esposa del meu cor,
per què tan alegre cantas,
quan jo conto ab grèu tristor
mes penes ¡ay! que són tantes?

De tant com a casa he vist,
joyes, mobles y moneda,
sols la Crèu de Jesucrist,
tan sols la Crèu nos ne queda.

May més podré treballar,
sempre creix ma malaltia,
jo me'n vaig cap al fossar
y ¡ay! hi vaig ab companyia.

Y nostre fill ¿què farà,
tot solet, sens pare y mare?
¿per ell un arbre hi haurà
que ab la seva ombra l'ampare.

¿Y tu cantas? Vàlgam Déu!
¿vols que ma pena s'ignore?
¿Per què cantas, amor meu?
—Perque'l nostre fill no plore.

LO CEGO D'ALHAMA (1)

Tot ho ha perdut
lo cego d'Alhama,
son hort sempre vert,
son hort y sa casa,
son pare estimat,
sa mare y germana,
sa esposa y sos fills,
lo níu y niuada,
y ¡ay! l'enteniment,
finestra de l'ànima.
Tot ho ha perdut,
sinó la guitarra.
Quan pensa ab los seus,
ab ella s'abraça,
y ploran tots dos,

(1) Aquesta poesia no s'estampà en la primera edició.

y ploran y cantan,
 com dos cors malalts
 de mal d'anyorança.
 —¿Ma esposa ahont es?
 lo cego demana;
 ¿ahont són mos fills?
 ¿ahont són mos pares?
 me faltavan ulls,
 ara tot me falta...—
 Ella, gemegant,
 respòn a ses llàgrimes;
 mes en sos gemechs,
 lo cego d'Alhama
 creu sentir lo plor
 d'aquells que tant ayma.

 LA MORT DEL ROSSINYOL

PER l'axerit infant de la masía
 la mare avuy no troba cap consol;
 tirant pedres enlayre aquest mitg-día
 vegé caure a sos peus un rossinyol.

Lo vegé tremolar sobre les fulles
 y estendre ses aletes expirant,
 y gelarse, esllanguides, ses despulles,
 lira trencada après son últim cant.

Ajagut aprop séu sobre l'herbatge
 plorà tota la tarda sobre d'ell,
 y apetonantlo, li parlà eix llenguatge,
 propi d'un nin parlant ab un aucell:

— Rossinyolet, dels boscos alegria,
 ¿per què jo he hagut de ser lo téu butxi,
 jo que a ton cant al vespre m'adormia,
 y'm desvetllava ab ell cada matí?

Mes germanes petites, d'escarnirte
provavan amagantse en la verdor;
les grans l'alè aturavan per ohirte,
recordant, somnioses, son amor.

Ma bona mare, en èxtasis tranquila,
bevia'l cant, com rajolí de mel,
dihent: «Si en terra axí un aucell refila,
¡com cantaràn los angelets al Cell!»

Si són ullets dels àngels les estrelles,
del Cel al vespre en lo balcó blavis,
n'exían a escoltar tes cantarelles,
¡ay! ressò dels concerts del paradís.

¡Y eix salari't doní per tes albades,
de la boscuria angèlich trobador!
¡harpa del Cel, tes cordes he trencades
quan vessavas més hymnes en mon cor!

Quin mal m'has fet, per què't llevàs la vida?
Te podría ab sanch meva retornar?
¡ay nol que al cor t'arriba la ferida;
¡may més, may més te sentiré cantar!—

Y plora l'infantó tot aquell día,
ni's vol aconhortar de sa dissort;
plora també a la nit, y si somnia,
gemegant anomena l'aucell mort.

Cosit a les faldilles de sa mare,
l'endemà, que es diumenge, a Missa va,
y agenollat, com fill als peus del pare,
son delicte al vicari confessà.

Aliviant sa pura consciencia,
plora l'hermós y tendre pecador,
y al perfúm de sa angèlica ignocencia,
lo capellà barreja al séu son plor.

—Torna a ta casa, fillet méu, no plores,
li díu, Jesús perdona'l pecat téu,
del paradís al músich no l'anyores;
te'l tornarà la gran bondat de Déu.—

L'infantó ab sa mareta se'n tornava,
son cor plè d'esperança y de consol,
y, al ser a casa seva, refileva,
com ahí, en la verdiça'l rossinyol.

LA BOYRA

AHONT vas, boyreta d'or,
 ahont vas, boyrina,
 barquixó del ríu del Cel,
 que dexas la riba?
 ¿Dalt, al cim del Canigó,
 no hi geyas tranquila?
 —Vaig a fer ombra a un infant,
 a un infant que expira,
 ofegat pèls raigs del sol
 sota un cep de vinya.
 Sa mare està magencant,
 per guanyar la vida
 a un o dos altres que'n té
 jugant per la vila.
 —Corre, corre, boyra d'or,
 vola hont Déu t'envia.—
 ¡Quan arriba al cap del rest
 la mareta viuda,
 si no fos la boyra d'or,
 també's moriría!
 ¡Oh! ¡ab lo bés que'ls dos s'han dat
 los torna la vida!

L'ATZEBARA Y LA FLOR

LA flor díu a l'atzebara:
 —¿Tu, qui ets?
 no m'agradan ni ta cara
 ni tos fets.

Del jardí jo só la reyna,
 tu'l tirà;
 si no tens aquí altra feyna,
 feste enllà.—

L'atzebara se retira
 d'aprop séu,
 y a la flor, trèmola d'ira,
 díu:—Adéu.—

L'atzebara estava entre ella
 y'l camí,
 respectable centinella
 del jardí.

Vils ramades hi entraren,
 ¡pobra flor!
 y ab sos peus ¡ay! profanaren
 son front d'or.

Al anarsen ja sa vida,
 fà un sospir:
 —Ja que moro, penedida
 vullch morir.

No seguíu, flors, mon exemple,
 que es ben dur;
 l'atzèbara, de mon temple
 fou lo mur.

L'ignocència, flors y nines,
 es l'edèm;
 sía'l clos verder o espines,
 no'l trenquèm.

LO RECTOR DE VILANOVA

Lo Rector de Vilanova
 fà com Déu Nostre Senyor,
 en cada sepulcre hi troba
 per son altar una flor.

Com lo fossar cristià
 la corona es de l'esglesia,
 ell entre les flors del Cel
 planta les flors de la terra.

Anant a Missa y venint
 les entre-cava y herbeja;
 les rega quan tenen set
 ab ayga de la cisterna,
 y'n rega algunes ab plors
 que estiman més que les perles.

Les margarides humils, (1)
veyent sos ulls que blavejan,
si no devalla del Cel,
si no'n devalla s'ho pensan.

Aqueix lliri que fà test
d'una fossana modesta,
cobreix lo còs d'un infant
que fou mirall d'ignocencia.

Sota aquell roser florit
dorm una hermosa donzella.
Quan a Missa matinal
vé sa mare cada festa,
aguayta entre'ls branquillons
si son amor se desvetlla:
son galant jau més enllà
sota aquell tany d'olivera.

Eix ufanós gessamí
un pobre vell cobricela;
bé n'es de blanca sa flor,
n'era més sa cabellera,
n'era més son esperit,
colóm que pèl Cel voleyà.

Entre les fosses dels seus (2)
té'l Rector la fossa seva,
puix fins després de morir
vol viure entre ses ovelles:

(1) En la primera edició: *Pobres flor etes! veyent.*
(2) En la susdita edició: *Entre'ls ninxos y les creus.*

no hi planta les millors flors,
mes es la que més contempla.

Com les belleses mortals
per lo fossar de la terra,
veu volarhi'ls papellons,
los papellons y l'abella,
y ab son murmuri suàu
sos *De profundis* barreja.

De totes aquelles flors
fentne un ramell cada festa,
les fà lluhir en l'altar,
com en la joya les perles,
com les virtuts en lo cor,
com en un cel les esteles.

Lo Rector de Vilanova
fà com Déu Nostre Senyor,
en cada sepulcre hi troba
per son altar una flor.

¡AMUNT!

JA fà quinze anys, desde'l balcó de sobre
te veyà al primer pis;
no estavas ¡ay! com ara, vell y pobre,
baldat y malaltic.

No era ton llit un catre, com es ara,
sense coxí y llençols;
no se't menjava'l sufriment la cara,
ni tos vestits la pols.

Un níu d'aranyes no era, no, ta arcoba,
oberta com un camp;
no robava lo fret la teva roba,
tos aliments la fam.

Pobresa de Jesús tan estimada,
¡com t'aborreix tothom!
d'altres virtuts esglaya la mirada,
de tu ja esglaya'l nom.

Ta escala es de rajol, era de marbre,
y avuy no's gasta tant;
fins, dintre'l bosch, quan cau a terra un arbre,
los aucellets se'n van.

Y, amunt, del primer pis, nfu de tos pares,
pujares al segón,
que l'endemà per lo més alt dexares,
llençat pèl mar del món.

De l'escala los pisos, a sa onada,
pujares d'un a un,
fins que'l terrat prengueres per estada,
no haventhi més amunt.

Tu la ciutat, de cap a cap dominas,
mes ella a tu no't vèu;
sols te veu una estela entre boyrines,
guaytant com ull de Déu.

¿Qui't visita allà dalt? les aurenets
que passen tot cantant,
com passen per la terra los poetes,
los cors aconhortant.

Ahir també te visità l'Altíssim
en mans del sacerdot,
y, al darte l'òscul del amor dolcíssim,
apar que't deya eix mot:

«Vina; del món, que de son sí't desterra,
lo cor es ben cruel;
mes ¡amunt! si t'allunyas de la terra,
t'acostas cap al Cel.»

AMOR

Amor meus et omnia.

JESUSET hermós,
 mon cor vos adora,
 claror dels meus ulls,
 estel de ma gloria.
 Mon cor sempre us d'ú
 la metexa cosa,
 però ja us d'ú prou
 si'l vostre l'escolta.
 Trobador novell,
 sé sols una troba,
 mon llaut es xich,
 té sols una corda,

y mon pit un sol
 amor que'l devora.
 Com lo vent que brunz
 y la mar que ronca,
 la fulla que's mou
 y l'ayga que brolla
 y'l cèfir que riu
 tot besant la rosa,
 com lo cant del sit
 y'l plor de la tórtora,
 l'amor quan es gran
 té sols una nota.

LO LLIRI BLAU

A EN JOAN MONTSERRAT Y ARCHS

LA congesta de la serra
digué un día al Cel hermós:
—¿Per què enjoyas tant la terra,
com a una esposa l'espòs?

Ab flors brodas sos herbatges,
y enribetas sos camins;
fas ton hort de sos boscatges,
de ses planes tos jardins.

Sa perleta té cada herba,
sa catifa cada prat,
son vol l'àliga superba,
sos llampechs la tempestat

Vestexes ab verda roba
sos membres sechs y envellits,
cada any li'n donas de nova
cubrint ab roses sos pits.

¡Ay! y a mi que só tan pura
com les roses de Sarón,
ab un raig de ta hermosura
may coronas lo méu front!—

Ja li envía una boyrina
per cubrirse cada nit,
com un vel de glassa fina
per mans de verge textit.

—Grans mercès, d'ú la congesta;
mes si'm dasseu un joyell,
lo duria cada festa,
com l'esposada l'anell.

—Si t'agrada una poncella,
d'ú lo Cel, de mon jardí,
pots triarne la més bella
per flayrar cada matí.

—¡Ay! l'estela es blanquinosa,
no s'ovira al costat méu;
daume joya més vistosa,
vos que a mils les joyes fèu.

—¿De quín color la voldrías?
mira al Cel l'iris florir;
de totes ses pedreríes
¿quina't plau més?—Lo safir.—

Lo Cel somrigué al Altíssim
ab un ayre molt suàu,
y d'aquell somrís puríssim
ne brotava'l Lliri blau.

LO BRUEL

TRADICIÓ

UN pagès hi hà al Empordà,
que Llop-cerver s'anomena;
té les urpes de voltor,
la cara de gos de presa;
d'escanya-pobres com ell
no n'hi hà un altre a la terra.
Ell roba a parents y amichs,
y de tot arbre fà llenya;
si no pot pendre un ramat
s'aconhorta d'una ovella.

Com a Llop-cerver que's diu,
xucla la sanch de les venes;
si no'ls pot xuclar la sanch,
a bocins la pell los lleva;
si no'ls pot llevar la pell,
sense un fil de roba'ls dexa.

A qui posa un corbatí
no'l curaràn pas los metges;
més li valdria un dogal
en mans del tira-cordetes.
En anys de fam com aquest
lo bé de Déu abassega,
lo d'antany y lo d'enguany
per ferne més bona venda.
Pobrets, si volèu menjar,
donauli *flor de ginesta*.
Si no teniu dobles d'or,
si no'n teniu ell ne dexa
dantli'l cinquanta per cent,
o bé...l xanguer de la esquena.
A demanar caritat
no anèu may a casa seva,
puix té ensenyat un mastí
que sols als pobres mossega,
als pobres de Jesucrist
que ell menar voldria a l'herba,
cada día a pasturar
ab los bous y les ovelles. (1)

(1) La primera part d'aquesta poesia ha sigut corretgida per l'autor. En la primera edició deya axis:

Un pagès hi hà al Empordà
que Llop-Cerver s'anomena;
d'escanya-pobres com ell
no n'hi hà un altre a la terra.
Ell diu que no vol parar
fins amenar als prats d'herba
los pobres de Jesucrist
a péixer, com les ovelles.
Com a Llop-Cerver que's diu,
xuclantlos la sanch comença;
si no'ls pot xuclar la sanch
a bocins la pell los lleva;
si no'ls pot llevar la pell
sense un fil de roba'ls dexa.

a no ser un corbatí
que quan ab ses mans l'estrenga
tant se valdria un dogal
en mans del tira-cordetes.
En anys de fam com aqueix
té parada la ratera,
té guardat lo blat d'antany
per ferne més bona venda;
pobrets, si volèu menjar,
donauli *flor de ginesta*.
Si no teniu dobles d'or,
si no'n teniu ell ne dexa,
dantli'l cinquanta per cent
o bé...l xanguer de l'esquena.

Al acostarse la fam,
 per ell lo temps de la messa,
 se'n puja dalt del graner,
 ¡troba pollada la xexal
 Pica de peus com un boig,
 y axis dihent s'escabella:
 —¿Donchs ahont llençaré'l blat?
 ¿com ho faré que no ho vejan?
 La vergonya que'n tindré
 me courà més que la pèrdual—

Mes son front de condemnat
 s'illumina ab una idea.
 Quan se vé la mitja nit,
 posa'l blat a la carreta,
 sachs y més sachs de forment,
 saques y saques de xexa,
 y'ls va a tirar al Estany
 que allà d'allà remoreja.
 Quan es al peu del Estany
 voldría tornar enrera,
 veyent que sota sos peus
 comença a desdir la terra.
 Los braus voldría aturar,
 ¡mes apar que algú'ls empengal
 Si anavan a pas de bou,
 ara van a pas de llebra.
 ¡Seràn diables malvats
 que avuy faràn bona segal
 Llop-cerver llença un gran crit,
 mes ja en les ones se n'entra
 a gabells xexa y forment
 ab los bous y la carreta,

dins un remolí d'infern
 que les aygues arrestella!
 Allí s'enfonzà l'avar,
 com dins la mar una pedra;
 may més se n'ha sabut res:
 sols en temps de primavera,
 dins l'Estany de Castelló,
 y en l'Estany de Torruella,
 los pagesos del voltant
 senten uns bous que bruelan.

¡POBRA MARE!

Nou fills tinguí—tot expirant me deya;—
 com me'ls ha dat, tots me'ls ha presos Déu.
 ¡Nou angelets!—Y al dir axò somreya;
 pot ser ¡la pobra! en son desvari veyà
 que ab ella aquella nit serían deù!

—L'un era, com un àngel, ros y tendre,
 l'altre era, com un pèsol, axerit,
 y l'altre era un calú a punt d'encendre;
 ¡tan gran amor del méu amor va pendre,
 tanta flama robà a mon esperit!

Com les nou cordes d'una grega lira
 armonisavan sos nou cors en un,
 los encenia tots una guspira,
 fent ab totes ses flames una pira,
 hont s'escalfava'l méu... ¡ara difunt!

De ma niuada quatre foren nines,
 de cor novell, de front somniador.

¿Per veureus arrencar, mes clavellines,
 mos galdirons y roses sens espines,
 per què ha sigut vostre jardí'l méu cor?

D'un a un vingueren y partiren,
 ¿hont aniràn los àngels sinó al Cel?
 ab mi mon ser y vida's compartiren,
 la dolçor de mon pit ells la culliren;
 mes ¡ay! per mi sols hi dexaren fell!

En dos besos tots ells s'evaporaren,
 lo petó d'arribada y lo d'adéu,
 sos Déu-vos-guart ¡que alegre me trobaren!
 mes sos adéus ¡que tristos ressonaren
 dins la negra fossana del cor méu!

Ab plors sovint vaig a regar lo marbre
 que tota ma riquesa se n'ha duyt:
 mes un cor cristià no es lo d'un barbre;
 jo a mi metexa'm dich: «Ditxós es l'arbre
 de qui Nostre Senyor ne vol lo fruyt.»

M'han dexat d'un a un y jo m'anyoro,
 sola y sens guía en esta vall de plors;
 cada vegada que al Cel miro, ploro:
 ¡Déu de mos fills, altíssim Déu que adoro,
 pujau la planta hont heu pujat les flors!

—Nou fills tinguí—tot expirant me deya;—
 com me'ls ha dat, tots me'ls ha presos Déu.
 ¡Nou angelets!—Y al dir axò somreya;
 potser, baxantla ja a buscar, los veyà,
 puix ab ella aquell vespre foren deù.

 EN COMILLES (1)

QUAN jo era xich, feya castells enlayre,
 castells de fades que s'emporta'l vent,
 ab torres y jardins y flors y flayre,
 com los que fà y desfà l'encantament.

Ja feya mon alcàçar en l'altura
 y'ls astres coronavan lo séu front,
 y cada nit brollava una llum pura
 de sos balcons, com l'ayga d'una font.

Los boscos de columnes de l'Alhambra
 sostenían ses voltes de cristall;
 era una perla buyda cada cambra,
 lluhían ses parets com un mirall.

(1) Aquesta poesia no's publicà en la primera edició.

Reys hi dançavan y gentils donzelles,
 vessant de pedrería y de perfums;
 plovián roses, diamants y estrelles
 entre rius d'armonies y de llums.

Ja'l feya en la ribera, y a ses plantes
 l'immensa mar tenía per estany;
 bogavan en nau d'or prínceps e infants
 com cisnes blanquinosos en llur bany.

.....

Palaus fà encara avuy ma fantasia,
 mes en la terra ja no'm fan felíç;
 tots los palaus dels hòmens donaría
 per un núu d'aureneta al paradís.

RESIGNACIÓ

LA crèu que m'heu dat
abraço ab amor:
*Que's faça, Senyor,
vostra voluntat.*

Ab foch l'or se prova,
l'amor ab la crèu;
si cercas a Déu,
en la crèu se troba.
¡Dolçor sempre noval
¡Tresor amagat!
*Que's faça, Senyor,
vostra voluntat.*

Quan l'ànima plora
la gracia hi floreix;
qui al món may pateix
lo Cel may anyora.

D'amor es penyora
sufrir per l'Amat.
*Que's faça, Senyor,
vostra voluntat.*

Si en llit d'agonia
Jesucrist me vol,
me dona'l consol
de sa companyia:
¡feliç malaltia
si'l Cel m'ha guanyat!
*Que's faça, Senyor,
vostra voluntat.*

Si a beure'm convida
son càlzer amarch,
cap torment es llarch
en tan curta vida.
Petit feix s'oblida
portantlo de grat.
*Que's faça, Senyor,
vostra voluntat.*

Ben poch castigàu
a aquell que us ha ofès;
castigàume més,
però perdonàu:
la Crèu n'es la clau,
si'l Cel m'he tancat.
*Que's faça, Senyor,
vostra voluntat.*

Vulch, com mon Amor,
cruels disciplines,

al front ses espines,
al llavi amargor,
y una llança al cor
que tan poch l'ha amat.
*Què's faça, Senyor,
vostra voluntat.*

¡Què hermós Cel se veu
del cim del Calvaril
qui vulla pujarhi
l'escala es la Crèu.
¡Als braços d'un Déu
ja tot m'he entregat!
*Què's faça, Senyor,
vostra voluntat.*

Tota Crèu es d'or
si es Déu qui la dona;
vindrà la corona
després del dolor.
¡Qui pogués morir
ab Vos abraçat!
*Què's faça, Senyor,
vostra voluntat.*

¡Què dolça es la Crèu
ab Jesús portada!
¡que dolça y amada
l'esposa de Déu!
Si ab Vos me volèu
en ella clavat,
*Què's faça, Senyor,
vostra voluntat.*

LA MORT DEL ESCOLÁ

AL P. R. RODAMILANS

A Montserrat tot plora,
tot plora d'ahí ençà,
que allí a l'Escolania
s'es mort un escolà.
L'Escolania ¡oh Vergel!
n'es vostre colomar;
a aquell que ahí us cantava
¡qui avuy no'l plorarà?
Dins una blanca caxa
miràu que hermós està,
n'apar un lliri d'ayga
que acaban de trencar.
Té'l violí a l'esquerra

que solía tocar.
 lo violí a l'esquerra,
 l'arquet a l'altra mà.
 Sos companyons de cel-la
 lo duhen a enterrar.
 Lo rossinyol refila,
 refila més enllà:
 quan veu l'Escolania
 calla per escoltar.
 Lo cant de les absoltes
 lo venen d'assajar,
 lo primer vers que cantan
 del Cel sembla vessar,
 al segón vers que cantan
 se posan a plorar.
 Lo mestre de capella
 los aconhorta en và,
 les fonts tornan rieres,
 les rieretes mar.
 Los monjos també ploran,
 sols canta un ermità,
 sentint cantar los àngels
 y ab ells lo nou germà,
 auzell que obre les ales
 y cap al Cel se'n va.
 Mentre ell canta pèls ayres
 son violí tocà.

LA CEGUETA

N'es ben plantada, n'es bonicoya
 na Margarida de Vall-de-Neu,
 té'ls ulls hermosos l'hermosa noya,
 mes ¡ay! no hi veu.

No veu les hortes quan naix lo día,
 no veu los arbres, no veu les flors,
 ni'l Cel, eix llibre ahont llegiría
 somnis y amors.

No veu los lliris, ni les estrelles,
 lo sech Desembre, ni'l Maig florit:
 ¡vint anys que s'obren ¡ay! ses parpelles,
 y encara es nit!

No veu los jóvens que la seguexen,
 quan va a la Missa no veu l'altar;
 ¡té'ls ulls hermosos, mes li servexen
 sols per plorar!

L'alba que escampa clarors divines
no té per ella ni un brí de llum;
les roses tenen per ella espines
més que perfúm.

Quan los que passen li diuen rossa,
ella'ls demana:—¿Què es la rossor?
¿què es l'hermosura que es per l'ull brossa,
fletxa pèl cor?

¿Què són los astres que pèl cel rodan,
com les idees per lo cervell?
¿què es l'estelada que exes flors brodan
com un mantell?—

Sa pobra mare de pena es morta,
única estela que la guià;
¡y ara a la cega, de porta en porta,
la guía un cà!

Mes ella espera; no n'està trista.
Ací en la terra ¿quín ull hi veu?
¡Ditxosa d'ellal sols tindrà vista
quan veja a Déu.

AMOR DE MARE

Lo dolent fill a la dolenta filla
digué un matí:
—Tu ets de mon cel l'estela que més brilla,
¿què vols de mi?

Te portaré de casa del méu pare...
tot un tresor;
te portaré les joyes de ma mare.
—Porta'm son cor.—

Lo dolent fill la troba que dormía
tot somniant;
lo somni dolç que día y nit somnía
n'es son infant.

Obre son pit y ab un coltell arranca
son pobre cor,

¡son cor que víu, com colometa blanca,
del séu amor!

Com llantia d'or portantlo en sa mà dreta,
batre lo sent.

—¡Oh qui't sentís, oh cor de ma mareta,
d'amor batent!—

Tot caminant, de sa estimada queya
prop del portal,
y ab dolça vèu lo cor hermós li deya:
—¿Fill' t'has fet mal?

AMOR DE FILL

UNA viuda vella y pobra
s'està morint de fredor;
son nin voldria escalfarla,
no té llenya per fer foch.
N'agafa una destraleta,
se'n puja de dret al bosch,
fà un feix de garrichs y arbossos (1)
y alguna soca de boix.
La caminada es molt llarga,
tot seguit se feya fosch;
ja'n dona una relliscada,
cau al abisme pregón
tot cridant:—¡Mareta meva,
mare meva del méu cor!—
No'l sent, no, la pobra mare,

(1) En la primera edició: fà un fexet de llenya seca.

plorant al peu del escón,
 plorant de fret y anyorança
 sense'l fill del séu amor,
 de son cel última estela,
 de sa llar darrer tió.

Qui s'espera's desespera;
 ¡les hores que llargues són!
 quan la nit es gayre trista
 ¡que li costa dar lo tomb!
 Quan se vé la matinada,
 a la porta sent un colp;
 ¿si serà l'infant que espera?
 ¿si serà l'infant o no?
 Es l'infant de ses entranyes;
 ¡mes lo duhen dos pastors
 sobre un feix de llenya seca,
 no tan seca com son còs!
 La mare'l pren en sos braços
 per escalfarlo a petons;
 mes en compte d'escalfarlo
 se comana sa fredor.
 Encenen la llenya seca,
 mes ¡ay! ja'l fret es de mort.
 Quan a l'ombra del sant temple
 los posan al meteix clot,
 com les campanes del poble,
 la gent plora de tristor:
 los vells ploran per la mare,
 los jóvens per l'infantó;
 tan sols no ploran los àngels,
 que se'ls ne pujan tots dos.

LA ROSA MARCIDA

RIERETA avall baxava una rosa,
 riereta amunt volava un aucell:
 —¿Hont vas, del jardí la flor més hermosa,
 mon amor més bell?

—Avuy, al besar mos peus la riuada,
 m'ha dit: «Jo voldria besar lo téu front;
 ¡vineten ab mi!» y en son doll breçada,
 vaig a seguir món.—

—Ignocenta flor, que del tronch t'esquexas,
 ¡ay! aquexos màrgens bé'ls anyoraràs;
 cercaràs les ditxes del edèm que dexas,
 la mort trobaràs.—

Ella entre les ones anava y venia,
 vestida d'escuma, de perles y d'or;
 per un bés que dava cent besos rebía,
 cent besos d'amor.

Mes ja, d'una a una, va perdent les fulles
y'l torrent, que enflora son front virginal,
per més tendres roses dexa ses despulles
en mitg d'un sorrall.

Riereta avall baxava una rosa,
riereta amunt pujava un aucell:
—¿Quín vent t'ha marcit, floreta amorosa,
de mon cor novell?—

Jo só l'aucellet, pagesa axerida,
que't deya: «No hi vajas a viure a ciutat!»
la rosa ¡ay! ets tu, la rosa florida
que'l món ha esfullat!

BON MISSATGE

UNA nina de vuyt anys,—plora que plora,
del llit hont sa mare's mor—està a l'espona;
se li mor d'esllanguiment,—puix es tan pobra,
que si'l pà no's va a captar—ningú li'n porta.
Son casot no es un casot,—es una cova,
una cova bosch endins,—sota una roca,
¡y la nina de vuyt anys,—mes ¡ay! hi es sola!
Trau lo cap al finestró,—com una rosa,
prou ne veu de romanins—y papellones,
prou ne veu d'arbres y aucells—y'n sent de gloses,
y'l cel blau de sos tillets—tot s'ennuvola.
¿Per sa mare què farà—la pobra noya?
A la taula del escón—veu papê y ploma:
una carta a Déu escrú—de com se troba:
—Ma mareta m'ho ha dit,—Déu de la Gloria,
que si passo algún treball—a vos recorra;

lo treball que avuy tinch jo,—que ella es mitg morta;
 jsi s'acaba de morir,—no ho farà sola!
 ¡Ajudàume, Déu del Cel,—en aquesta hora!—
 Quan la lletra s'ha acabat,—d'un bés l'ha closa.
 Allí al bosch no hi ha corrèu,—mes ella'n troba,
 puix té dintre'l gabial—una coloma
 que enviàrenli, fà temps—ab una almoyna.
 Lo missatge angelical—al coll li posa
 lligadet ab un cordó—de seda groga.
 L'aucellet per volà al Cel—no té prou força;
 al niuet d'hont va sortir—volant se'n torna;
 colomar d'hont ha sortit—es la Parroquia.
 La carteta'l bon rector—ha mitg desclosa;
 al primer mot que'n llegeix—sos ulls s'enlloran.
 Pobra nina del casot,—ta fè es hermosa,
 mes ta carta al bon Jesús—tindrà resposta.
 Missatger que li duràs,—afanyat, corre,
 si t'aturàs pèl camí—ja seràn mortes;
 —sa mareta dintre'l llit—y ella a l'espona.

 JESÚS A SOS AMICHS

Mandatum novum do vobis: Ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut et vos diligatis invicem.

In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.

SANT JOAN, C. XIII, v. 34 y 35

Tor sol dintre'l sagrari jo sospiro,
 prou tinch que sospirar,
 sobre la terra extendre'l mal quan miro
 com ones de la mar.

Com ones de la mar d'altre diluvi
 que puja del infern,
 de més d'un cor amat fentne un Vesuvi
 que escup contra l'Etern.

Quan veig tornar lo món al paganisme,
 los esperits al fanch,
 los esperits que jo rentí ab baptisme
 de ma metexa sanch.

Quan veig al méu Vicari en la cadena
 posat pèls enemichs.
 ¡Mes ay, mes ay! ¡los que'm donàu més pena
 sou mos millors amichs!

¡Aquells que tinch en ma metexa taula,
 dormint sobre mon cor,
 los sagrats sembradors de ma paraula,
 corrèus del méu amor!

¿Per què no us estimàu los uns als altres,
 com jo vos he estimat?
 si volèu que jo visca entre vosaltres,
 jo só la caritat.

Serà odiat qui a sos germans odia,
 ¿quí no m'ha ofès a mi?
 ¿quí no m'ha ofès set voltes cada día?
 y tots vos perdoní.

Jo só, jo só qui rebo les ferides
 en exos llarchs combats,
 veyent delmar les honres y les vides
 de mos millors soldats.

De mos amichs no'm fèu més sacrifici;
 fèu guerra a Lluçifer,
 que escampa ses doctrines ab lo vici,
 lo vici ab lo plaher.

Del regne méu la caritat es l'alba,
 la nit es lo rencor;
 y l'àngel que més ànimes me salva
 es l'àngel del amor.

Dexàu regnar l'amor en exa terra,
 l'amor de Jesucrist;
 lligàu los cors, que dels germans en guerra
 fins Dèu s'allunya trist.

EN L'ENTERRO D'UN NIN

Al entrar al cementiri
he sentit olor de lliri;
no n'hi hà cap de florit:
sols al cloures una fossa
ovirí la testa rossa
d'un noyet petit, petit.

Lliri blanch de l'ignocencia,
jo he sentit la teva essencia
quan pujava cap al Cel,
dexant sols aquí a la terra
de flor mustia la desferra,
d'hont l'abella ha tret sa mel.

LA CUERETA

Qui bé fà, bé trobarà.

I

Era al cor de l'hivernada;
la terra, viuda del sol,
plorava trista, abrigada
de néu freda ab un llençol.

Una cuereta ayrosa
volava per uns conrèus;
de glaç tot era una llosa
hont se gelavan sos pèus.

Demana a brich als arbres,
estavan sense brancall,
ses soques eran de marbres,
sa brostada de cristall.

No teníen una fulla
per dar teulada al aucell,
cada brot era una agulla,
cada astaloch un coltell.

Los marfulls al peu dels sálzers
eran mates de cotó,
y aquestos, copes de cálzers
de bisantina faysó.

Són colgats tots los terrossos
que abrigarían son llit,
són vidre'ls sàlichs y arbossos
que enjoya altre Maig florit.

Són desertes les campanyes,
hont no li espera conhort;
són salines les montanyes,
costes núes sense port.

Si se'n vola a un mas o a un poble,
per no morir entre'l gel,
per donarli allí mort doble
l'espera algun noy cruel.

Demana a un pastor posada,
al veure atañçar la mort,
dihentse desesperada:
—Mort per mort, prova la sort.—

Lo pastor no se n'extranya:
—Ben arribada, li díu;
petiteta es ma cabanya,
mes encara hi cab ton níu. (1)

En sa metexa escudella
li dona beure y menjar,
tot escalfantse, prop d'ella,
en lo pedrís de la llar.

II

Quan fón la nevada immensa,
sortint lo sol rialler,
per una malavolensa
lo pastor cau presoner.

Com no té germà, ni pare,
ni parent, ni companyó;
com no té una dolça mare,
sempre es sol a la presó.

Ses llàgrimes ningú exuga,
ningú escolta son penar;
ningú, aquella crèu fexuga,
ningú li ajuda a portar.

Sols un aucell lo visita,
entranthi cada matí,
per la finestra petita,
quan hi entra'l raig diví.

(1) En la primera edició: *mes es prou gran per ton níu.*

Saltirona per la rexa,
y, al de dins donant consol,
ab los de fora se quexa
ab un cantar que fà dol.

Apar que diga ab vèu vaga:
«Qui fà bé, bé trobarà;
si amor ab amor se paga,
mon amor bé't pagarà.»

Tornant de missa primera
la filla del batlle l'òu,
y ab la cançó matinera
la seva ànima's commòu.

Del aucell la llenga hermosa
la minyona no l'entén;
tan sols entén una cosa:
que'l pastor es ignocent.

Arribant a casa seva,
demana a son pare un dó.
—¿Quín dó vols, la filla meva?
—Vullch les claus de la presó.

Una cuera novella
amiga es del presoner:
lo Cel nos parla per ella;
de traydor ¡oh! no'n pot ser!—

La presó mentre ella obría
la cuereta'n volà,
tot cantant lo que solía:
«Qui fà bé, bé trobarà.»

A LA MORT DE D. ANTONI LOPEZ

DEL mar de Catalunya en la ribera
s'arrelà de Cantabria un arbre altiu;
ombra donava a la marina entera,
des de'l port de Barcino al séu nadíu.

En sa robusta soca s'amarravan
los vapors de llevant y'ls de ponent,
los que a Espanya ses illes enllaçavan
de llurs esteles ab lo fil d'argent.

Saba de cedre, y de gegant la força
tenía, tot batentse ab l'huracà;
dexava a la formiga dins sa escorça
sa casa obrir y atresorar son grà.

Del anyell joguinós y les ovelles,
a sa ombra ressonava'l tendre bel;
fabricavan les místiques abelles
ses bresques oloroses dins sa arrel.

Molts aucellets, al sò de ses canturies,
cada matí venían-s'hi a breçar,
amorosos voltantlo, a voladuries,
com los nevats coloms llur colomar.

Tenia moltes branques y penjavan
de cada branca milenars de níus,
d'agrahiment bells càntichs ne rajavan,
murmuris dolços y aleteigs festius.

A cada bés del ayre que'l movia
una pluja de fruyt queya a sos pèus,
solada d'or que'l poble recullia
en places, ports, riberes y conrèus.

¡L'arbre ha caygut! jo li diguí ans de caure
al colp terrible de la mort cruel:
—¿De tos recorts quin més te vé a complaure,
avuy que axecas ta brostada al Cel?

¿Es d'haver vist a l'ombra de tes branques
infantes, reys y prínceps solaçar
com voladuria de gavines blanques
jugant ab les escumes de la mar?

¿Es d'haver, davant ells, d'una a una,
fet desfilar vint naus a llur servey,
collar explèndit de brillants que engruna
lo vassall a les plantes de son rey?

¿D'haver sentit l'esclat de la grandesa?
¿D'haver gosat la flayre del amor?
¿D'haver passat per ones de riquesa,
sense dexarhi, ni tacar lo cor?

¿D'haver mitg segle, com marina roca,
ab l'ona, 'ls vents y la maror lluytat?
¿D'haverhi, com corona de ta soca,
honors y gloria y cors amichs lligat?

—No—'m respongué,—mos dñes més felixos
no me'ls donà la gloria ni'l plaher,
sinó l'orfe, lo pobre, 'ls malatiços
que prengueren mon tronch per respatller.

JESÚS ALS NOYS

Sinite parvulos venire ad me.

VENÍU a ma presència
 noyets, veníu a mi;
 les flors de l'ignocència
 són flors del méu jardí.
 Seguíu lo méu exemple,
 seguíulo ab cor fidel,
 de casa cap al temple,
 del temple cap al Cel.

CHOR DE NOYS

Aném, Jesús nos crida;
 anemhi tots, aném;
 al Cel, hont nos convida,
 ab àngels jugarèm.

JESÚS

Creyèu a vostre pare
 amèu vostre germà,
 seguíu a vostra mare
 que al Cel vos guiarà.
 Jo he mort per tots vosaltres;
 mon Cor d'amor es plè;
 amauvos uns als altres;
 jo a tots vos amaré.

CHOR

Aném, Jesús nos crida;
 anemhi tots, aném;
 al Cel, hont nos convida,
 ab àngels jugarèm.

JESÚS

Lo vici es una eruga;
 vosaltres sou les flors;
 que may lo vici puga
 tàcar los vostres cors.
 Veníu a ma presència,
 noyets, veníu a mi,
 les flors de l'ignocència
 són flors del méu jardí.

CHOR

Aném, Jesús nos crida;
 anemhi tots, aném;
 al Cel, hont nos convida,
 ab àngels jugarèm.

PER QUÈ'l Déu de la pau permet la guerra?
 ¿Per què lo dolç sempre té prop lo fel?
 ¿Per què Déu dexa tremolar la terra?
 —Perque alcèm més sovint los ulls al Cel. (1)

(1) Aquesta poesia no s'estampà en la primera edició.

¡INGRATITUT!

ERAN dos combatents, en crúa guerra
 queya l'un sobre l'altre ab gran ardor;
 ara-abans-ara'l més valent aterra
 al que ¡cobart! batalla de traydor.

Arriba un terç del Gòlgota en la serra,
 se posa entre ells, diví mediador;
 ferit per llurs espases cau à terra,
 ¡los braços axamplant, obrint lo Cor!

Es Crist; al vèurel moribont son Pare,
 que era un dels dos, l'abraça, requerint
 al altre lluytador que no despare,
 ¡puix es son Fill hermós qui està morint!

Venfa l'home a redimir; mes ¡ay!
 ¡que l'home encara'l va ferint com may!

L'EURA

ALS EXCURSIONISTES

PER QUÈ a les fulles d'aura esmaragdines
 Déu la figura los ha dat del cor?
 Perque, amigues fidels de les ruines,
 los donen l'abrigall del séu amor;

Perque servescan d'aspra a les que cauen,
 a les que's tenen dretes de mantell,
 de sudari florit a les que jauen
 cançades de parlarnos del temps vell;

Perque ab sos rinxos y garlandes verdes,
 sían tapís de l'àbside trencat,
 y amaguen del vell frontis les esquerdes,
 arrugues ab que'ls segles l'han llaurat;

Perque en seguici de la aèrea arcada,
 l'acompanyen pèls ayres en son vol,
 y, ab sos braços d'esposa enamorada,
 se lliguen al pilar que resta sol,

Y per vestirlo en sa hivernal nuesa
 li posen randes de sos brots novells,
 d'hont penjan com adornos de viudesa,
 de rahims d'atzaveja los joyells;

Perque l'alt capitell que'l temps esfulla
 devorant ses figures afamat,
 nos semble, ab nou relléu y ab nova fulla,
 testa ahont lo cabell ha rebrotat.

Quan mor un roure vell en la roureda,
 si l'aura, sa estimada, l'sobreviu,
 en ses branques y tronch penjada's queda,
 convidant als aucells a ferhi níu.

Sos braços sechs amaga, d'amor boja,
 de sos braços amants ab la verdor;
 Artemisa selvàtica, que estoja
 la pols de son marit dintre son cor.

Y vessant vida, somnis y canturies,
 aquell cadavre immens sembla vivent,
 y la tomba del rey de les boscuries
 es lo breçol d'un altre món naxent.

De Catalunya l'arbre viu encara;
 si es vell, grat sia a Déu, no es moridor;
 lo fruyt daura sa cima com suara,
 y està com sempre sa brancada en flor.

Mes, per vert y ufanós que sia'l roure,
té en sa immensa capsada algún secall,
y les ones del temps, que'l fan somoure,
sempre algún brot ne tiran ríu avall.

De vent cada alenada lo despulla
d'un troç de escorça o d'una flor gentil,
y axís de brot en brot, de fulla en fulla,
los cabells roba la tardò al Abril.

¡Que fulles cauen de la patria historial
del front de Catalunya, ¡que brillants!
¡que raigs de llum del carro de sa gloria,
astre d'amor de tots los catalans!

Ja un alt castell, ja un monestir s'ensorra;
ja's pert, com una joia una costum;
ja un santuari divinal s'esborra
ab lo vas d'or perdentse lo perfúm.

Ja vella cariàtide, cançada,
l'arquivolta del temple dexa anar,
y pedra que avuy pert la portalada,
demà per terra tirarà l'altar.

La gòtica finestra coronella,
si veu tòrcé'l pilar que la sosté,
també torçada acluca sa perpella
divina, que una fada desclogué.

De segle en segle'ls monuments s'esfloran,
¡ay! són ramells que passen de mà en mà,
los ulls amants cada matí n'anyoran
algún, que, aquella nit, s'esllabiçà.

L'orella anyora'l càntich que s'oblida,
y al avi que'l cantava anyora'l cor,
y a cada flor que en terra cau marcida
y a cada estela que en lo Cel se mor,

y als sabis de la pléyade de Balmes,
y als cantors del esbart de Piferrer,
y'ls que allà dalt florexen ja com palmes
que abrigà un día'l català llorer.

ENDREÇA

Excursionistes, que pèl plà y la serra
en lo camp de la patria espigolau,
ajudàuli a cullir lo que es a terra,
ajudàuli a servir lo que li cau.

Puix vostre cor en son passat s'abeura
aconhortàula de tant bé perdut;
per ella sou vosaltres un brot d'eura
que s'enfila amorós a son escut.

RECORT DE MURCIA (1)

LA torrentada ja arriba;
 la torrentada es aquí,
 arrasant tot lo que troba,
 masos, temples y jardins,
 cabussant hòmens y cases,
 capdellant arbres y níus.
 Ab sos udols la tempesta
 fà més horrible la nit;
 cada casa es un sepulcre,
 la ciutat un cementir.
 Davant de la rierada
 va l'estol dels fugitius,
 uns als altres empenyentse
 per no dexarse assolir.
 A tres dits de la sumzada

(1) Aquesta poesia no's publicà en la edició primera.

corre una mare ab sos fills,
 aucells tendres que aletejan
 en la boca d'un mastí.
 Ella es vella y va fexuga,
 ells lleugers com un sospir;
 la pobra mare ensopega
 y l'agafa'l remolí.
 Tot enfonzantshi per sempre
 té'ls ulls y'l cor ab sos fills,
 y veyent que ab ella's giran:
 —Fugíu, los crida, fugíu;
 esperàume en la ribera
 o jo us esperaré allí.
 La ribera ahont va a esperarlos
 es ¡ay! la del paradís.

LA VIUDA DEL ESCULPTOR

ROSETA's deya l'esposa,
l'esposa del esculptor,
al temps en que aquexa Rosa
tenía forma y color.

Emprenent l'últim viatge,
ell trist li digué:—Al morir,
sols puch dexarte exa Imatge,
que ara acabo d'esculpir.

¡La Verge que representa
no't dexe may de sa mà!—
Y mirantla somrihenta,
l'esperit a Déu donà.

¿Què faràs, dona ignorada,
si sols ta cambra't coneix?
¿Al caure de la brancada
hont pot arrelar l'esqueix?

Les malalties y penes
han ajupit aquell còs,
ja a son coll no hi baxan trenes,
ja es d'argent son cabell rós.

D'ençà que s'ha emmalaltida
ningú la vol aprop séu,
y està en una golfa humida,
carrer del Peu de la Creu.

Malalta sobre una estora,
passa los dies plorant:
pèl pobre malalt que plora
¡que fexuchs los dies van!

Pobra Rosa emmustehida,
¡com t'han tirada al carrer!
lo món les dones oblida
quan no li donan plaher.

Com ningú sab sa existencia,
ningú li porta aliment:
qui't corone ¡oh paciencial
sols pot ser l'Omnipotent.

Ningú li fà companyía,
sinó l'Imatge gentil,
y de la Verge María
n'es la golfa'l camaril.

Rès més li queda per vendre,
Ella y la llantia d'estany
que a voltes no pot encendre
sinó una vegada al any.

Si un xich d'oli algú li envia,
 ella li diu:—¡Déu n'hi dó!—
 y del menjar l'estalvia
 per fer cremà'l llantió.

Y la Verge, que es tan bona,
 li parla del marit séu,
 y li ensenya la corona
 de que es hereua la crèu.

Mes ella arriba al calvari
 de ses penes sense fi:
 prou li ha costat d'arribarhi,
 mes se li acaban aquí.

Més que malalta es mitg morta
 tot lo séu còs va cayent,
 va cayent com una porta
 que l'ànima està rompent.

Mira la Verge María,
 recordant al séu espòs,
 y la pobra en sa agonía
 té'l coratge de tots dos.

En son desvari's mitg-lleva
 y diu, tornant caure al llit:
 —¡Oh Vos, que sou obra seva,
 portàume hont es mon marit!

LA GINESTAYRE

ROSSA n'es la ginestayre
 que vé Collcerola avall;
 rossa n'es com la ginesta
 que sos dits van esfullant.
 Ne té les cistelles rases
 y a curull lo devantal,
 y encara, axona que axona,
 les branquetes va esflorant;
 talment que roba, diríau,
 la rossor als ginestars
 per portarla a Barcelona
 lo día de Corpus sant.
 Allí té la mare cegá,
 que avuy plorava de fam:
 —No plorèu, la meva mare,
 li deya ella sospirant;
 jo vaig a cullir ginesta,
 compradors no'n faltaràn.—

Quan arriba a Barcelona
 la ginestayre es un maig;
 lo rastre de flors que dexa
 una estela d'or apar.
 Ne dú la falda que'n vessa
 y un cistell a cada braç:
 groga n'es com unes dobles;
 ¡no li'n farà guanyar cap!
 la pobreta de sa mare
 montanyes d'or s'ha format;
 ja se'n va ab la seva filla,
 «¡Flor de ginestal!» a cridar.
 La ginestayre bé agrada,
 les floretes altre tant,
 que les flors tenen un día,
 la ginestayre quinze anys.
 L'un les demana axonades,
 l'altre lligades a rams;
 qui para la barretina,
 qui extén un mocador blanch.
 Mentres ven flor de ginesta
 la processó va arribant,
 torrent de llum entre ribes (1)
 de domassos verts y blaus:
 al sò de la cornamusa,
 vé l'exèrcit dels gegants,
 ab les seves gegantesses
 dfu que són dèu aquest any:
 tots ells van armats de porra,
 totes elles de ventall.
 Al Bou segueix la Mulassa,

(1) Aquest vers y'l següent no's troban en la primera edició.

fentli recorts de Nadal;
 les timbales timbalejan;
 rugeix lo Lleó daurat
 prop de l'Àliga, que axampla
 ses ales, com per volar
 ab exos monstres que fugen
 del gran Déu dels cristians.
 Seguexen creus y banderes
 y frares negres y blanchs,
 y escolanies que entonan (1)
 lo *Sacris* angelical.
 La cega resa que resa,
 sa filla no resa tant,
 espargint la flor sobranta
 carré amunt y carré avall.
 Quan arriba la custodia,
 ella aboca'l devantal;
 sa mare, del cor aboca
 la flor de sos prechs y psalms.
 Del vericle que flameja
 devalla a sos ulls un raig,
 que, com poncelles, se badan (2)
 al bés del día que naix;
 y veu l'Hostia del Altíssim,
 per sempre s'ía alabat,
 entre ciris a fileres
 y coronas de brillants,
 estelada de la gloria (3)
 que l'acompanya ací baix.

(1) També aquest vers y'l següent los escrigué l'autor per la segona edició.

(2) En la primera edició: *que s'obren com les poncelles*.

(3) Aquest vers y'l següent no están en la primera edició.

Sol hont les ànimes pures
se venen a assoleyar,
amor dels àngels y'ls hòmens,
¡oh Jesús sacramental! (1)
lo que aquells dos cors vos diuen,
mirantvos y sospirant,
digàuhu a aquells que no hi veuen,
perque no us volen mirar.

(1) Aquesta estrofa ha sigut cambiada en la segona edició. En la primera deya:

Sol de les ànimes pures
¡oh Jesús sacramental!
lo que aquells dos cors, etc.

MANE NOBISCUM, DOMINE

Vos tornaré dexar, Jesús dolcíssim?
¿Vos tornaré dexar?
eix llaç ab que'm lligareu suavíssim
¿lo tornaré trencar?

¿Tornaré beure en fètida cisterna
les aygues del plaher,
dexant les vostres, font de vida eterna
del celestial verger?

¿A perdre us tornarà l'ànima mía,
joyell que l'adornàu,
divina perla que a la terra envía
l'onada del Cel blau?

¿Lo tornarèu dexar tot solitari
lo cor hont fereu nítu?
¿demà restarà buyt aquest sagrari
que avuy ab flors guarníu?

¿La fera del pecat esgarrifosa
 hi tornarà a fer cau?
 ¿se posarà l'eruga en exa rosa
 que Vos esbadellau?

No, Jesús, no; mon esperit es vostre,
 per sempre y tot sencer;
 jo'n llençaré defora a qui no's postre
 davant vostre poder.

Gelós après vos tancaré les portes,
 perque no us en anèu,
 de mos bells somnis ab les branques mortes
 que vaig tallant arrèu.

De mon jardí daré les flors y fulles
 al vent de la tardor,
 perquè demunt de totes ses despulles
 floresca vostra amor.

Jesús, bellesa antiga y sempre nova,
 si tart jo us he trobat,
 per enriquir a l'ànima que us troba
 per Vos es aviat.

No hi dexèu apagar exa llum clara
 que aquí Vos m'hi heu encès;
 no us en anèu, no us en anèu encara,
 no us en anèu may més!

ALS CATALANS DE FILIPINES

QUE M'HAN ENVIAT UNA CORONA DE LLOLER D'ARGENT

GERMANS de Filipines, rebí vostra corona,
 d'argent finíssim que fongué l'amor,
 y de més noble testa trobantla pariona,
 la volguí per la Reyna del méu cor.

La volguí per la Reyna de Catalunya amada,
 que té per trono'l Montserrat altíu;
 la volguí per son Angel hermós que m'ha donada
 la lira que vosaltres aplaudíu.

Sol, l'endemà pujava y a pèu, aquesta serra,
 y posant a sos peus lo rich present,
 diguí a la Verge Santa:—Reyna de nostra terra,
 vostres fills vos l'envían d'Orient.

Sovint, anyoradiços, allà en les Filipines
se giran, ab frisança, cap ací,
per sobre les montanyes, per sobre les boyrines,
vers hont torreja'l Montserrat diví.

Y'l Montserrat altíssim es lluny y no s'ovira,
sols senten vostra flama dins son cor;
¡oh Vos que esta montanya prengueru per cadira
Vos los veyèu los fills de vostre amor!

Vos los veyèu a tots, encara que ells no us vejan,
a tots los catalans del continent,
als que llauran les ones que més enllà blavejan,
als que viuen a ocàs o a sol-ixent.

Siàu pèl que camina Sant Angel de la Gufa,
pèl que navega estela de la mar;
siàu la dolça Mare de tots ¡oh Mare míal
com vostre santuari es nostra llar.

Al jove que guerreja, soldat del rey d'Espanya;
al que víu lluny de Vos malalt y trist;
al màrtir de la patria que mor en terra extranya:
al màrtir del amor de Jesucrist.

¡Oh! al missioner que dexa sos pares y sa terra,
per seguir la bandera del Senyor,
y als ídols sanguinaris, dintre'l desert, fà guerra
ab les enceses armes del amor.

Mostràulos la corona de llor que no s'esfulla,
ensenyàulos la palma celestial,
que l'huracà no trenca, ni la tardor despulla,
dexant son nom, com sa ànima, immortal.

Quan en aquells pahissos, que encara se pledejan
l'ayga y lo foch, la mar y los volcans,
en boca d'exos monstres mitg engolits se vejan,
siàu l'àncora Vos dels catalans.

Quan lo terrible *baguio*, d'encesa cabellera,
arranque'l bosch, capgire los conreus,
quan en torrents se fongan los cels en primavera,
abrigàu ¡oh Maríal als germans méus.

En aspre terratrèmol al trontollar la terra,
com vaxell al vayvé de la maror,
quan tot, fins les montanyes, desarrelat s'aterra,
quan rès no'ls val, que'ls valga vostre amor.

Salvàulos y algún día, tornant d'aquelles illes,
d'Espanya los apòstols y guerrers,
que ab propia sanch batejan ses més remotes filles,
duràn a vostres plantes sos llorers. (1)

Y, après, exa corona d'argent que vos envían,
a dalt del paradís se'ls torne d'or;
que, al pèu de vostre soli, vostra corona ells sían,
y que hi haja un recó pèl portador!

(1) En la primera edició aquesta estrofa diu:

Y de genolls un día tornats d'aquelles illes
d'Espanya los apòstols y guerrers
que ab propia sanch batejan ses mes remotes filles
a vostres pèus deposen sos llorers.

LA VEU DE L'ATLÀNTIDA

AL ESCRIPTOR GRANADÍ D. F. DÍAZ CARMONA

CABUSSADA per lo llamp
 dins l'abisme jau l'Atlàntida,
 cadavre d'un continent
 que té la mar per fossana;
 mes, tità mal-soterrat,
 tot sovint braceja y brama,
 y avuy ha llençat un crit
 a sa vehina l'Espanya:
 —Filla meva del méu cor,
 vina, vina a mon llit d'ayga:
 mon cadavre es de gegant,
 mes n'hi cab un altre encara.

—Per venir al fons del mar—
 li respòn,—so jovençana;
 dexàume vetllar ací,
 entre-mitg d'Europa y Africa,
 ací d'hont sortí Colóm,
 ací hont arribà Sant Jaume.
 —Si no vols venir de grat,
 vindràs ab mi arrossegada,
 per los peus de tos turons,
 pèls cabells de tos boscatges.
 —Al món tinch fondes arrels
 com la fè'n té en la meva ànima;
 si'm sosté la mà de Déu,
 no cauré jo anch que'l Cel cayga.—
 Veyent que no hi vol baxar,
 ja li dona una estrebada,
 moventla de soca-arrel
 ab sos braços de montanyes.
 Li envía de sos Atlants
 una legió subterrànea,
 la que tè lo Tenerif
 per xemeneya titànica.
 Com minayres del infern
 que a sos peus minan y taupan,
 fan rodarhi ses marors,
 ses marors de foch y flama.
 Tremola lo Mulhacèn,
 serres de Ronda y Nevada,
 que veuen caure sos pobles
 com fruyters sa dolça càrrega.
 Trontollan serres y plans
 ab terrible sotragada,
 de Valencia al Pirinèu,

de Portugal a Cerdanya.
 D'aquexa trèmola nau
 n'es la Bètica la barca,
 la barca que en la maror
 ¡ay! ¡s'enfonza ara-abans-ara!
 Se clivella lo séu fons,
 y per ses boques badantes
 l'Encèlado ponentí
 fà sentir ses bramolades:
 —Baxa ab mi al fons de la mar,
 baxa ab mi, ma filla Espanya;
 la mar d'hont has tret un món,
 digna es de ser ta fossana.—
 No l'escolta Espanya, no,
 des que altres veus la demanan,
 la vèu de sos fills que moren
 en Motril, Loja y Alhama.
 Caritat ¡oh vèu de Déu!
 que avuy desvetllas ma patria,
 recòrdali ses grandors,
 lo que es avuy y es estada,
 quan mitg món y l'altre mitg
 ab son penó s'abrigavan.
 Apàgahi bé les passions
 que la tenen corsecada;
 l'indiferencia, aqueix gel
 que totes ses rodes para;
 la política sens cor,
 sense cor y sens entranyes;
 l'error que tot ho emmatzina,
 lo vici que tot ho mata;
 la blasfèmia, aqueix fetor
 d'un sepulcre que no's tanca.

Lliga germans ab germans,
 les nacions unes ab altres,
 lliga la terra ab lo Cel,
 lliga los hòmens als àngels.
 La caritat es la ley
 que fà gravitar les ànimes
 entorn del Déu del amor,
 que les atràu, mou y llença (1)
 per camins de viva llum,
 ab ales de viva flama,
 com astres entorn del sol
 en lluminosa cascada.
 Caritat, vèu d'allà dalt,
 la vèu del abisme apaga,
 y l'armonia dels Cels
 ací en la terra devalla.

(1) En la primera edició: *Caritat vèu d'allà dalt, etc. que les atràu, mou e inflama.*

HYMNE A SANT FELIP NERI (1)

*¡Oh Sant Felip! donàunos adjutori
del món en los perills.
¡Oh Sant Felip, Patró del Oratori!
salvau los vostres fills.*

TRIST es lo món; la vida transitoria
guía a la mort per espinós camí;
com Sant Felip cerquèm en l'alta gloria
vida millor que no tindrà may fi.

Si de Jesús volèm la companyia
nos la darà la santa oració;
pare amorós s'inclina nit y día
al fill que orant vé a demanar perdó.

(1) Aquesta poesia y la que segueix no foren estampades en la primera edició.

Pobres, malalts, venfu a nostres braços;
Déu, quan morím, nos reba axí en los seus,
del enfermer un àngel compta'ls passos
y díu Jesús: Es un amich dels meus.

Flors de plaher nos ofereix la vida,
mes ¡ay! fugím, puix guían al infern.
Fugím del món: sos gustos són mentida,
gust verdader sols lo pot dar l'Etern.

Los Sagraments, ¡oh fervorós Preverel
són l'aliment del pobre caminant;
fèu que plorant nos confessèm com Pere,
fèu que a Jesús rebàm com Sant Joan.

De grans virtuts vostre Oratori es mare;
¡que n'es de dolç venirhi a reposar!
¡Oh! jo vulch ser fill digne de tal Pare,
camí del Cel vos vulch acompanyar.

Lo pit obert, rompudes les costelles,
vostre gran cor nos ensenyau aquí:
—Entràu, dihèu, ventuhi com abelles;
la mel que hi tinch es mel d'amor diví.

Jo hi vulch entrar y'n sortiré com flama
per inflamar lo cor de mos germans.
¿Com no ajudar al bon Jesús qui l'ama?
¿Com no salvar quan se'n condemnan tants?

Mare de Déu del Oratori guía,
cuydàulo Vos que'n sou la dolça arrel;
fèu que extenenet ses branques cada día
faça pujar les ànimes al Cel.

JESÚS Y L'INFANT

Jesús la gloria retreya
 que al Cel los justos tindran,
 y un dels Apòstols li deya:
 —Quí serà allí lo més gran?—

Al bell mitg de la rodona,
 Jesús posa un infantó,
 sentli d'aquella corona
 cada dexeble un floró.

Ab una estreta abraçada
 a son Cor diví l'uneix,
 y ab una dolça alenada
 son Esperit li infundeix.

—Qui vulla entrar en la Gloria,
 d'ú, mostrantloslo ab lo dit,
 trepitjant la vanagloria,
 que's faça com ell petit.

A qui s'exalta, algú dia
 lo veurèu humiliat;
 qui ara, ací baix s'humilía,
 serà allí dalt exaltat.

La porta del Cel es baxa,
 l'orgullós no hi entra, no;
 hi entra tan sols qui s'abaxa
 al nivell d'eix infantó.

No s'alça un arbre en la serra,
 si no hi enfonza l'arrel:
 lo més petit en la terra,
 serà'l més gran en lo Cel.

A. M. D. G.

MONTSERRAT

LLEGENDARI, CANÇONS, ODES

MONTSERRAT

EL MONTE DE MONTECATI

QU'N FOU LO SERRADOR?

ESTANT Jesús en la Crèu
un angelet séu
tot plorant serrava,
allí vora'l Llobregat,
del alt Montserrat
la gentil montanya.

Benehit l'àngel d'amor
que serrà eix mont d'or
ab serra de plata,
sols per ferne prop del Cel
un temple al Estel
de la matinada.

Quan la veu a mitg serrar,
Jesús va parlar
a la Verge santa:

—Veuse allí trono y palau;
anèuhi, si us plau,
que ma vida acaba.

—Hi aniré si hi veníu Vos,
mon clavell desclòs
a la llum del alba.

—Com hi puch, Mare, venir,
si he de redimir
l'humanal llinatge?

—Ressucitèu ben cuytós,
y anemhi tots dos
a pendren posada;
en mos braços Vos seurèu,
jo demunt la néu,
la néu que'l sol daura.—

Se n'hi yé ab son únich Fill,
clarejant espill
ahont s'emmiralla;
mes lo sol emmorení
en tan llarch camí
l'albor de sa cara.

L'angelet tot sospirant
anava serrant
la gentil Montanya;
quan hi veu l'hermós parell
li fà de mantell
ab ses blanques ales.

La Montanya era un penyal,
y ara es un coral
que floreix y esclata;
sa nuesa es un jardí
hont vespre y matí
rossinyols hi cantan.

Benehit l'àngel d'amor
que serrà eix mont d'or
ab serra de plata;
benehit qui'l trono féu
hont sèu lo bon Déu
y la Verge Santa.

SANT LLUCH

EN la modesta casa de María
 Sant Lluch evangelista entrava un día
 com un àngel al Cel:
 —Perdó, li dñu, si trencó atrevidíssim
 de vostres prechs lo parrupar dolcíssim,
 Coloma sense fel (1).

.....
 .....

(1) Aquesta poesia s'estampà per primera vegada en los *Idilis y Cants místichs* ab lo títol de «L'esculptor de la Verge de Montserrat» que publicám íntegra en la pág. 158 d'aquest volúm.

LA FONT DEL MIRACLE

Lo día de avuy
 encara rajava,
 (Cançó de Sant Magi.)

N'ERA un pelegrí,
 tos grahons pujava,
 Montserrat verdós,
 del Cel blau escala.
 Ja'n troba una font
 a mitja montanya,
 lo roméu té set,
 vol beure de l'ayga.
 Ja'n díu un avar
 que la font guardava:
 —De l'ayga beuràs
 si tens or o plata.—

No'n té'l pelegrí,
plorant se n'anava
camí ral amunt
vers l'esglesia santa.

Cada pas que fà
los ulls hi axecava:
ja'l colomar veu,
lo Colóm no encara.
Quan podrà dormir
dessota ses ales!
Cada pas que fà
de set se desmaya.
Floretes del bosch,
donèuli rosada;
estrelles del Cel,
donèuli una llàgrima:
del cim vos ho díu
l'Estrella de l'alba.

Ja ovira'l convent,
ja al portal entrava;
entrant al portal
cau a terra en basca.
—Mongets, bons mongets,
donèume de l'ayga.
—De l'ayga que vols
per ací no'n raja,
raja part d'allà
d'aquesta montanya.—

La set es de mort,
lo cor se li acaba:

—No'm sab greu morir,
Moreneta aymada,
però sí'm sab greu
no veureus la cara.—
La Font del avar
a sos peus esclata.

Quan ell ha begut
al trono pujava,
al trono daurat
de la Verge santa.
De son cor contrit
li fà presentalla,
Ella pren lo cor,
vol lo cor y l'ànima.
Tot besant sos peus
torna a caure en basca,
tot besant ses mans
l'esperit hi exhala.
Lo bon Jesuset
a bé morir l'ayda,
àngels li fan llum,
Ella l'amortalla.

La Font del avar
Font seca es encara,
d'ençà que ha nascut
la Font del Miracle.
Maria l'ha fet,
que'n sia alabada.
Romeus que hi anàu,
bevèune de l'ayga:
com baxa del Cel,
n'es fresca y gemada.

DON JAUME EN SANT GERONI

PER veure bé Catalunya,
 Jaume primer d'Aragó
 puja al cim de Sant Geroni
 a l'hora en que hi surt lo sol;
 ¡quin pedestal per la estàtua!
 pèl gegant, ¡quin mirador!
 Les àligues que hi niavan
 al cap d'amunt, li fan lloch;
 sols lo Cel miravan elles,
 ell mira la terra y tot;
 ¡que gran li sembla y que hermosa
 l'estimada del séu cor!

Té en son Cel aucells y àngels,
 en sos camps vèrgens y flors,
 en sos aplechs l'alegría,
 en ses families l'amor;

té guerrers en ses muralles,
 naus veleres en sos ports,
 naus de pau y naus de guerra,
 frisoses de pendre'l vol.
 Les ones besan ses plantes,
 l'estela besa son front,
 sota un Cel d'ales immenses
 que es son reyal pabelló.
 En son trono de montanyes
 té'l Pirineu per Redós,
 per coxí verdosos boscos,
 per catifa prats de flors
 per hont jugan y s'escorren
 rieres y rierons,
 com per un camp d'esmeragdes
 anguiles de plata y or.

Del Llobregat veu les ribes,
 les marjades del Besòs,
 que coneix per les arbredes
 com les roses per l'olor.
 Los vilatges a llur vora
 semblan ramats de moltons
 que abeurantshi a la vesprada
 hi esperan la llum del jorn.
 Mont-sech li parla de Lleyda,
 que'l graner de Roma fou;
 Mont-agut de Tarragona,
 tan antiga com lo món;
 la serra de les Alberes,
 del Empordà y Rosselló,
 penjats de son dors enorme
 com dos arganells de flors:

Montseny, de Vich y Girona
 que lliga'l Ter anguilós;
 Cardona, de ses salines;
 Urgell, de ses messes d'or;
 Montjuich, de Barcelona,
 la que estima més que tot.

Tot mirant a Catalunya
 s'ha sentit robar lo cor;
 —¿Què puch fer per ma estimada?
 va dihent tot amorós;
 si del Cel vol una estela,
 desde aci l'abasto jo.
 —No vol del Cel una estela,
 una vèu dolça respòn;
 la més bella que hi havia
 li lluheix en mitg del front.
 Tórnali dues germanes
 que prengué'l moro traydor.
 l'una anant a cullir perles
 vora la mar de Montgó,
 l'altra nadant entre'ls cisnes
 prop d'hont volava'l voltor.—
 Ell gira'ls ulls a Mallorca,
 l'ovira com un colóm,
 nadant entre Cel y ayga,
 vestida d'un raig de sol:
 a Valencia no l'ovira,
 mes ovira sos turons
 que del hort de la sultana
 són muralla y miradors.
 Se n'arrenca de la espasa
 y axeca sa vèu de trò:

—¿Germanes de Catalunya
 y encare portan lo jou?
 Rey moro que les tens preses,
 jo't vullch veure a mos genolls.—
 Si l'ovirassen los moros,
 les dexarían de por
 com dexaren Catalunya
 quan, d'Otger entre'ls lleons,
 Roldàn los tirà la Maça
 desde'l cim del Canigó.
 Quan torna'ls ulls a la serra
 cerca aquell que li ha respòst;
 dintre l'ermita més alta
 té la Verge un altar d'or,
 no hi ha ningú a la capella
 y Ella té'l llavi desclòs.
 Posant a sos peus l'espasa
 cau en terra de genolls:
 —A rescatar les catives,
 Maríá, guiàume Vos:
 a mon pit donàu coratge,
 a mon braç força y brahó,
 y si al pujar a la serra
 vuy me deyan rey hermós,
 quan tornaré a visitarvos
 me diràn Conqueridor!

COLÓM

Columbus noster est.
(LLEÓ XIII.)

SURT de Gènova'l Colóm
ab una clau sota l'ala
per obrir l'immensa mar,
desde'l principi tancada,
y robarli'l gran secret,
lo gran secret que s'hi amaga.
Una lletra en son bech dú
de Déu ab una embaxada
d'axamplar la creació
dant a Europa una germana:

de cort en cort la llegeix,
per tot li giran la cara:
los uns lo tractan de boig,
de somniador los altres.

Cançat un jorn de volar,
en Montserrat se posava,
a l'ombra d'exos marlets,
colomar de nostra patria.
Díu que entrat al camaril
la Moreneta li parla:
—Vola, vola, blanch Colóm,
allarga més la volada:
hi ha una perla al fons del mar,
tu l'has de treure a flor d'ayga.—

Del verger montserrati
vola als vergers de Granada:
vista la Reyna del Cel,
va a escometre la d'Espanya,
de cercar un món perdut
fentli llegir l'embaxada.
Llegida que l'ha Isabel,
lo plor en sos ulls esclata:
—Vola, vola, blanch Colóm,
jo't seguiré en ta volada,
jo't seguiré en esperit,
puix ab tu vulch abraçarla
aquexa verge d'ulls verts
que't somriu dintre de l'ayga.—

Al pendre'l vol mar endins,
desde un turó de la platja,

tot plorant lo beneheix
 un Frare vell de la Ràbida:
 —Vola, vola, blanch Colóm,
 Déu te gufe en ta volada.—

Passan l'istiu y l'hivern,
 venen les flors de la Pasqua;
 l'aureneta ja es aquí
 y'l Colóm no torna encara.
 ¿D'algún aligot de mar
 rebuda haurà falconada?
 Si n'ha trobat d'aligots;
 los batfa ab un colp d'ala.
 No'l plorèu, reyna Isabel;
 no'l plores, ma dolça patria;
 que d'olivera ab un brot
 ja arriba'l Colóm de l'Arca.

De Barcelona en la Sèu,
 de Jesucrist a les plantes,
 mentre ella fà oració
 lo Colóm es de tornada:
 duya un Nou Món en son bech,
 y als peus de Crist lo posava.

 LA ROCA DEL DIABLE

NIT de Sant Silvestre,
 feréstega nit!
 Mentre'l llamp fà troços
 d'alzines y pins,
 y'l trò y la tempesta
 rodolan pèls cims,
 quina se'n pensava
 lo mal esperit
 d'estimbar un cingle
 sobre'l Monestir!

Es gran com un àncora
 son magall ferric,
 son parpal un roure,
 son mall de granit.
 Hi clava ses urpes
 si'l ferre desdú,
 bramant de quimera,
 rihent com pollí.
 Que brame y que riga,
 que redoble'ls pichs:

tot picant la roca
se picarà'ls dits.
Mes ayl sollevada,
comença a desdir!
¿Sortirà ab la seva
l'infern malehit,
y ab la nierada
per xafar lo níu
dels monjos quan dorman
serà'l cobrellit?

Los monjos se'n temen,
no van a dormir
y a la Moreneta
suplican axís:
—Lo diable'ns volta.
Mare, no'l sentíu
que empeny una timba
sobre'l Monestir?
Ja està a punt de caure,
¡ah, sols falta un pich!
Socorrèunos, Mare,
puix som vostres fills!—

Lo reso dels monjos
puja al Paradís;
y ¿quín reso hi puja
que no s'ia ohit?
Ja'n baxan cadenes,
cadenes d'or fi,
que al caure decantan
lo dau de granit.
Del ràfach duhentse'n
cinch teules o sis,

lo Temple traspassa
d'un salt gegantí
y ab gran terratrèmol
rodola al abím.

Los córrechs retrunyen
creyentse rublir,
Llobregat se para,
se para y sobrix;
la serra tremola,
sacceján los cims
de pór que ja es hora
de caure a bocins.

Los monjos exclaman:
—¡Miracle hi ha aquí!
Prop de Vos, María,
bé hi podèm dormir,
abrigats ab vostre
mantell benehit.
¡De Mare com Ella
que dolç es ser fills!—

La Roca es encara
sota'l Monestir
part d'avall del temple,
part d'amunt del riu:
sota ella'l diable,
que no'n pot exir.
Allí encara brama,
però ja no riu;
lo còdol enorme
l'ha agafat pèl mitg:
tot picant la Roca,
s'ha picat los dits.

L'ABAT GARRIGA

1511

DE Montserrat al Cel
 s'hi va ab una volada,
 perquè hi puja la gent,
 perquè'ls àngels hi baxan,
 a veure y olorar
 la Rosa catalana.
 Hi dexan or los reys,
 los rics hi dexan plata,
 los pobres ay! son cor,
 present que més li agrada.

Lo més pobre de tots
 un dematí hi pujava,

d'un ase de tragí
 descarregant uns àrgans:
 a l'una part dú un noy
 y un cabridet a l'altra.
 —¿Per qui serà'l cabrit?,
 lo bon porter demana.
 —Per la Mare de Déu
 si'l vol en sa ramada.—
 Lo llech pren lo cabrit
 y l'infantó decanta.
 —Prenèu mon infantó,
 l'he duyt en presentalla.
 —Ací no'n farèm rès
 y a vos faria falta.
 —Prenèu lo noy, si us plau;
 me'n restan a mi encara:
 sa mare es al fossar
 y aquí'n trobarà una altra.—

Lo pare Abat ho sent,
 lo noy rossench abraça:
 —Vina, angelet, ab mi;
 vina, angelet sense ales.—
 Lo pren per una mà
 y al temple l'acompanya.
 L'oblat fà un gran sospir:
 —Oh Reyna de la patria,
 per ser tan gran com sou
 teníu petita casa!
 Si arribo a ser Abat,
 vos la faré més ampla,
 de pedra d'ull de serp
 del cor de la montanya.—

Lo bon porter se'n ríu,
 lo pare Abat plorava
 mirant al infantó,
 pesantli les paraules.
 Que en somni avuy ha vist
 desde son cap de plata
 passar a son cap d'or
 sa mitra enlluhernanta.

1550

Cresqué l'hermós infant
 y fôu l'Abat Garriga;
 quan lo petit rebroll
 fôu rabassuda alzina,
 ab braços de gegant
 alçava exa Basflica,
 carrèu sobre carrèu
 y timba sobre timba,
 d'aqueix anyoch de puigs
 demunt la roca viva.
 Lo trono ornat que fôu,
 de la més alta cima
 de son altar del Cel
 baxà a sèurehi Maria.

NAUFRECH DITXÓS

(FULL DEL LLIBRE DELS MIRACLES)

LA romeua y lo roméu
 venen de Mallorca
 a veure de Montserrat
 la gentil Senyora,
 per ferli present d'un fill
 que era llur corona.

Quan baxan del bastiment
 del mar a la vora,
 lo noyet ha ensopegat
 y a l'ayga's traboca.
 Son pare's rebat ab ell
 dintre la mar fonda

lo cerca d'ací y d'allà,
lo cerca y no'l troba.
Al veure que de son fill
la mar es la tomba,
la romeua en terra cau
com cau una morta.

Se n'axeca tan bon punt
a la Verge invoca:
—Oh Verge de Montserrat,
aydaunos ¡que es horal
Mes ¿a veureus com vindrèm
perduda la joya,
la que us duyam en lo cor
com un ram de boda?—
Y ¿què faràn los romeus
al pèu de sa fossa?
¿Anirà a Montserrat,
mes ay! o a Mallorca?
La Verge'ls crida: «Veníu»
d'aquells cims de roca:
no podent durli l'atlot,
veuràn la Madona!

Ja enfilan lo camí-ral,
ja pujan la costa:
quan trucavan al convent,
ell obre la portal,
com un pèsol axerit,
fresch com una rosa,
cullideta ara tot just
al ruxím de l'ona.
—Fill méu, ¿qui t'ha duyt aquí?

—Mare, una Senyora
que sembla la del altar,
moreneta y rossa.
Si per patge séu me vol,
ja guanyi la joyal—

¡Oh felíços pelegrins!,
¡oh branca ditxosa,
de que n'ha volgut lo fruyt
la que n'es dadora!
Li portavan un present,
li agradà la mostra;
agradàli tant y tant,
que'l prengué abans d'hora.
¡Com estimàu als noyets,
Reyna de la Gloria!

LA ESPASA DE SANT IGNACI

1522

MONTANYA de Montserrat,
 que pelegrins t'han pujada
 d'ençà que ets lo camaril
 de la Verge sobirana!
 Hi pujava un capità,
 lo més noble de Viscaya:
 d'eu que'l feriren d'un peu
 defensant la seva patria,
 Déu vol ferirlo del cor
 defensant l'Esglesia santa.

Als roméus que va trobant
 de la Verge los demana;

un igonau ho ha sentit,
 ab llenga de cà'n malparla.
 Lo Viscahí n'es ferreny,
 se n'arrenca de l'espasa:
 ¿ferirà o no ferirà?
 Alça'ls ulls a la Montanya.
 Recorda que cavaller
 no l'ha fet María encara,
 la Reyna de ses amors,
 per sempre sia llohada:
 pregantli per l'igonau,
 l'espasí torna a la vayna.

Quan arriba al Monestir
 la penja en una pilastra,
 cayent de genolls davant
 la Verge de les batalles,
 com a novell cavaller
 per vetllar les seves armes.
 Confessa tots sos pecats
 per combregar a trench d'alba:
 comença ab amarchs sospirs,
 fineix ab molt dolces llàgrimes.
 En encesa oració
 fum d'encens son cor exhala,
 que torna a ploure del Cel
 en amorosa rosada.

Al punt de la mitja nit
 la Moreneta li parla:
 —Jesucrist y Llucifer
 s'afalconan en batalla;
 l'un té a Roma ses legions,

l'altre les té en Alemanya.
 Veshi tu, y contra Luther
 encén l'exèrcit del Papa,
 combatent al séu costat,
 general de nova armada.
 Los soldats que't donaré
 duràn tots bandera blanca,
 lo nom de Jesús al pit,
 l'amor de Jesús dins l'ànima
 serà la fi'l séu escut,
 l'eterna gloria sa paga.
 Y puix, noble cavaller,
 me fas present de l'espasa,
 vet'en aquí una de foch
 que del Cel te n'he baxada:
 en lo puny hi ha una crèu,
 en la punta un doll de flama.—

Quan sant Ignaci la pren,
 en amor son pit s'abasa:
 al sortir del temple sant,
 un pobre vell hi entrava;
 li dona tots los arrèus
 galonejats d'or y plata,
 y en cambi de sos vestits
 lo séu de sach li demana.

Quan baxa de Montserrat,
 los pelegrins que hi pujavan
 un Elías creuen que es
 que del Carmel redevalla
 per revivar en lo món
 l'amor de Déu que s'hi apaga.

LA MORT DEL ESCOLÁ (1)

AL P. RAMIR RODAMILANS

A Montserrat tot plora,
 tot plora d'ahí ençà,
 que allí a l'Escolanía
 s'es mort un escolà.
 L'Escolanía, oh Verge,
 n'es vostre colomar:
 a aquell qui ahir us cantava
 ¿qui avuy no'l plorarà?

En caxa blanquinosa
 miràu que hermós està,
 n'apar un lliri d'ayga
 que acaban de trencar.
 Té'l violí a l'esquerra
 que solía tocar,

(1) Encara que aquesta poesia se publicà per primera vegada en *Caritat* (pág. 225 de nostre volúm), hem cregut necessari reproduhirla per les variants que enclou y per haverla son autor coleccionada definitivament aquí.

lo violí a l'esquerra,
l'arquet a l'altra mà.

Sos companys de cobla
lo duhen a enterrar.
Lo rossinyo. salmeja,
salmeja més enllà;
quan veu l'Escolania,
calla per escoltar.
Lo cant de les absoltes
començan d'entonar;
lo primer vers que entonan
del Cel sembla baxar,
lo según vers que cantan
se posan a plorar.
Lo mestre de la cobla
los aconhorta en và,
les fonts ja son rieres,
y les rieres mar.

Oh patges de la Verge,
bé teniu de plorar,
al qui millor cantava
venint de soterrar.
Los monjos també ploran,
sols canta un ermità,
sentint cantar los àngels
y ab ells lo nou germà,
aucell d'ales obertes
que cap al Cel se'n va.

Mentre ell canta pèls ayres,
lo violí sonà.

FRA JOSEPH DE LES LLANTIES

1654-1723

FRA Joseph *de les Llanties*—de Montserrat,
més que un home, es un àngel—de santedat.
Desde Flandes la Verge—l'ha duyt allí,
de penes y esperances—per llarch camí.
Com palet de riera—l'ha anat portant
a rodolons y a empentes—pelegrinant
desde París a Elna,—d'Elna a Girona,
desde Girona als temples—de Barcelona;
fins que, nau rebatuda—de riba en riba,
trobà en eix port son àncora—la roca viva.

Desde l'altar pujantsen—al camaril,
vol veure aquella Imatge—bella entre mil:

Frà Joseph *de les Llanties*—està malalt,
 joh qui pogués estarho—de tan dolç mall!
 Sa llarga malaltia—sols d'amor es,
 perçò les medecines—no li fan rès:

l'apotecari

no té la que ell demana:—la té'l Sagrari.
 Un altar hi ha en sa cel·la—sens plata ni or,
 allí va a dir la missa—son confessor,
 ab ell per compartirse—lo Pà que'l Cel
 farà ploure a sos llavis—com una mel.
 Ja dñu:—*Ecce Agnus Dei*,—vers ell girat;
 mira al qui de la terra—trau lo pecat;
 a qui'ls terrosos hòmens—fà celestials,
 pacients, sabis, justos,—richs e immortals.—
 Desde l'altar quan baxa—cap a son llit,
 l'eucarística Perla—ja hi ha fugit.
 Com l'amor l'esperona—corre més que ell
 desde'l globo a sos llavis—com un aucell,
 com un aucell que vola,—jolfu, jolfu,
 batent ses blanques ales—cap a son níu.

Extrenyent en sos braços—tal companyia,
 mira una dolça imatge,—la de María,
 la de María Verge—de Montserrat,
 y en sa falda de mare—s'ha endormiscat:
 y mor axís,
 si es morir lo volarsen—al Paradís.

LA REYNA DELS JOCHS FLORALS

Regina reginarum.

MORENETA n'es la Verge
 de qui estich enamorat,
 moreneta n'es y hermosa
 com l'Esposa dels Cantars.
 Trobador de sa hermosura,
 jo la pujo a visitar
 en la Sèu de les montanyes
 a mitg camí del Cel blau.

Quan a mitja escala arribo
 sento càntichs més avall.

¿Són passarells d'aquells boscos
o sirenes d'aquell mar?
Són trobadors de la patria
que cercan la flor de Maig.
Oh Flor del Maig de la Gloria,
que a deshora us he trobat,
tant temps hà que ab ells la cerco
la flor del liri entre cartls!
Tan bon punt mos ulls l'oviran,
flors del món, adeusiàu,
ja no teniu mel prou dolça
per la bresca de mos cants.

Moreneta catalana,
la morenor vos escàu:
jo a vostres peus l'harpa dexo
vora l'Espasa d'un Sant.
Mentre li'n faig presentalla,
me parla de baix en baix:
—No la penjes l'harpa dolça,
no la penjes sens cantàm
al torneig de l'hermosura
de vora vora la mar,
cada posada una perla,
cada vers un diamant.
Digas que'n vulch la més bella
de les flors que'ls he regat,
mon amor ja'ls darà versos,
mos vergers los daràn rams,
mos àngels psalteris dolços
que d'amor fan somniar.

Jo adoro sa mà rosada:
—Moreneta, adeusiàu:
al torneig de l'hermosura
vos cantaré un virolay,
cada posada una perla,
bona Amor, si me la dau.—

Los grahons de la Montanya
los devallava plorant:
—¡Qui's pogués tornar floreta
d'eix paradís terrenall
Escolanets de Maria,
si'm volguesseu al esbart,
al primer cant de la *Salve*
—tornaria a mos quinze anys.—

Quan arribo a Barcelona
s'obria la festa anyal.
Com aucells de grella en grella
los trobadors van cantant,
dalt del arbre de la patria
de gentils flors estrellat.
¿Quina'n serà la més bella
sinó la del cimeral?
¿Quina'n serà la Regina?
Morena de Montserrat,
jo ab vostre nom en los llavis
també'm poso a refilar:

«Rossinyolets de la patria
que cercàu la flor de Maig,
jo l'he vista allí a la serra
que'ls serafins han serrat,

allí al cel de Catalunya
 d'hont l'aurora sempre'ns naix.
 La serra es son temple gòtich,
 lo Monestir son altar.
 Morena com n'es y rossa
 y entre pobles catalans,
 n'apar l'estela de l'alba
 que en la serra se posàs.
 Té la llum del sol per vesta,
 té la lluna per calçat:
 dotze roses per corona
 té del cèlich roserar,
 abastades per mà d'àngels
 desde'l cim de Montserrat,
 d'àngels que hi pujan y baxan
 com coloms al colomar.
 Es ella'l colóm de l'arca
 que d'olivera'ns dú'l ram,
 es l'astre de nostres terres,
 l'estela de nostres mars;
 qui donà'l ceptre a Don Jaume,
 la lira d'or a Ausias March.
 De sa mà los dons nos brollan
 com de sos peus Llobregat,
 nostres cançons de sos llavis,
 nostra força de son braç.
 Plàciaus, donchs, la Moreneta
 per Reyna dels *Fochs Florals*.»

MILENARIA

MATÍ primer d'Abril,
 matinadeta hermosa,
 los angelets a vols
 baxavan de la Gloria,
 cantant cançons del Cel,
 semblant lliris y roses.
 Son vestidet n'es blanch,
 sa cabellera rossa;
 qui porta un violí,
 qui porta una viola,
 qui un cistelló de flors
 que pèls jardins aboca.

Baxan del paradís
 pèl camí de l'aurora:
 —¿Hont van los angelets?
 ¿Ses ales d'or hon volan?—
 Volan a Montserrat
 a fer música dolça.
 —Anàuhi, 'ls angelets,
 que ja 'ls aucells ne tornan,
 dihent en sa cançó
 que'l Milenar s'acosta.—

Una volada més,
 arriban a la porta,
 la Verge es al altar
 y'ls escolans l'enrotllan,
 ab ciris a les mans,
 ab càntichs a la boca;
 lo càntich es tan dolç,
 que als àngels enamora.
 —Tornémsen, angelets,
 que ells s'han llevat més d'hora,
 y hont cantan los infants
 los àngels són de sobra.—
 —No són de sobra, no,
 respòn sa Reyna hermosa;
 que canten ells a dins,
 vosaltres dins y fora,
 en cada mitg de bosch
 y en cada cim de roca,
 y dintre'l camaril
 hont jo us escolto sola.—

Encara no'ls ho díu
 ja hi es l'alada cobla,
 cantant cançons del Cel,
 semblant música dolça.
 Lo pelegrí la pren
 per veus d'una harpa eòlia,
 lo pastoret per cants
 del rossinyol que glosa.
 Si són càntichs d'aucell,
 l'aucell es de la gloria;
 si veus d'una harpa són,
 algùn àngel la toca.

LLEGENDA DE MONTSERRAT (1)

I

L'ERMITÁ

DE Montserrat en los cingles,
 per ser del Cel més aprop,
 set anys hà fà vida d'àngel
 un valencià molt devot.
 Víu a dintre d'una cova
 mitg tapada ab branques d'olm,

(1) Tant la *Llegenda com les Cançons de Montserrat*, l'autor les publicà separadament ab motiu del Milenari, que s'escaygué l'any 1880. Més tart Mossen Verdaguer coleccionà tot lo que havia escrit sobre la Moreneta de nostres montanyes, y ne féu aquesta bella toya que ab lo títol de *Montserrat* donà a la estampa abans de morir. Les primeres edicions de la *Llegenda de Montserrat* duyan aquesta dedicatoria: *A l'Em. Senyor Cardenal Angel Bianchi, Nunci que fou de Sa Santetat en Espanya.*

Per vostres mans sagrades,   oferiuleshi Vos exes cantades,
 de Montserrat la Moreneta un dia   que no gosa oferirles a Maria
 me dava un llaut d'or;   son pobre trobador.

perque veja les estrelles
 quan de nit lo prenga'l sòn,
 y entremitg de les estrelles
 al Amor dels seus amors.
 Té per llit la terra dura,
 per capçal un aspre roch,
 y encara quan hi reposa
 n'està despert lo séu cor.
 Quan surt l'estrella de l'alba
 ja en terra està de genolls,
 fent d'un tronch reclinatori,
 altar de la creació.
 Prega al Déu de les altures
 per justos y pecadors,
 pèls qui venen a la vida,
 pèls qui se'n van a la mort,
 per cristians y per moros,
 pèls aucellets y les flors.
 Y ells niuan dintre sa cova
 per regalarli cançons,
 y elles fan test de sa entrada
 per vessarhi rius d'olors;
 y ab aucellets y floretes
 de Déu parla nit y jorn:
 no s'entenen per llenguatge,
 que s'entenen per amor.
 Los aucells ab ses volades
 li mostraren una font,
 hont cantant ab ells se'n baxa
 quan del níu los crida'l sol.
 Menja créxems y xicoyres,
 y cireretes d'arbós,
 y bèu de l'ayga gemada,

però sa set es d'amor;
 y veu lo Cel dintre l'ona,
 y dintre'l Cel son Espòs,
 y de sos ulls en la flama
 la seva ànima se fón.
 En lo séu llibre de somnis
 sols de Jesús hi té'l nom,
 y altre nom no vol escriure
 en son llibre de recorts.
 Com segell lo dú en sos braços,
 com segell lo dú en son cor.
 Per ell té una sola nota
 la música d'aqueix món,
 mes una nota tan dolça
 que l'omple de gom a gom;
 los àngels no'n cantan d'altra
 de Déu volant al entorn,
 ¡y cors purs que l'heu sentida
 digàu si hi ha rès més dolç!
 Enfilantse entre cingleres,
 camí li mostran les flors,
 n'es un verger cada vora,
 cada mata n'es un póm,
 en quiscuna que hi llambrega
 un present veu del Espòs;
 les fruytes li semblan joyes,
 penyora del séu amor,
 veu en la rosa ses galtes
 veu en lo lliri son front,
 sos braços en cada branca,
 y en cada fulla son cor.
 Los aucellets pren per músichs,
 que a cada punta de sol,

li envía a cantarli albadés
 amagats dintre del bosch.
 Lo sol y lluna per llanties,
 que encén y apaga amorós,
 quan obre'l reso sos llavis,
 o cloga sos ulls la són.
 Bon Garí, no'ls clogas gayre,
 que'l téu enemich no dorm,
 y a cada sobech que donas
 va sembrant herba en ton hort.
 Com llenyater vora'l roure
 que toca'l Cel ab son front,
 ja té la destral en l'ayre
 per donarte'l primer colp.
 Per veure'ls puigs de sa patria
 li dona entenent, un jorn,
 de pujar a sant Geroni,
 de Montserrat mirador.
 Veu les serres de Valencia,
 veu les serres d'Aragó,
 veu Mallorca y Catalunya,
 y a si's veu més alt que tot,
 coronat de bones obres
 com l'ametller de ses flors,
 que assecarà una gelada
 com les obrí un raig de sol.
 De veures prop les estrelles
 n'ha estat un punt orgullós,
 y es l'orgull una montanya
 vora un abisme pregón;
 qui a més altura se'n puja
 ne sol caure més a fons.
 De tots los puigs que s'oviran

un li es més agradós,
 perque a l'ombra de sos arbres
 florí a la vida'l séu cor.
 Allí encara sent que'l cridan
 les alegríes del món,
 ab canturies de sirena,
 somnis, dances y visions.
 Després de veure la terra
 no troba'l Cel tan hermós,
 y baixa de la montanya,
 sentint baxarne tot sol.
 La campana de Sant Iscle
 sol tocar al séu retorn,
 com vèu d'un àngel que canta
 quan la d'altre àngel respòn;
 avuy ha tocat encara,
 mes ab ayre de tristor,
 com vèu d'un àngel que plora
 quan la d'altre àngel s'adorm.

II

LO POU DEL DIABLE

Per un forat tenebrós
 que hi ha al peu de la montanya,
 sortia un jorn Llucifer
 a l'hora en que'l sol s'amaga.
 Poch amich de sa claror,
 no li vol veure la cara,
 no vol saber res de Déu,
 ¡massa'l troba dins la flama!
 Lo que vol veure en lo món
 es si hi tindrà bona anyada,
 si pot arrencarne blat,
 si pot sembrarhi sisanya.
 Los rats-penats tenen pòr
 quan veuen ses lletges ales,
 y fugen al davant séu
 cap al cau de *les fantasmes*.
 A aquell trepitg y aleteig (1)
 les fantasmes desvetllades

(1) En les primeres edicions:

Al trepitg y esvolatech,
 les fantasmes desvetllades
 blanques s'axecan com morts
 mitg coberts ab sa mortalla.
 Voldrían també fugir

mes la pòr los peus los glaça,
 y's quedan allí a plorar
 hont fà vint segles ploravan,
 sentintse de fil a fil
 escolar les seves llàgrimes.

esvolategan, com morts
 mitg coberts ab sa mortalla.
 Dexa'l cau del *Elefant*
 que dú una torre a l'espatlla,
 la *Cova del Camaril*,
 la *Cova de les cascades*,
 y de penyal en penyal
 pujant lo Pou del diable,
 n'ensopega un d'horrorós
 ministre séu que devalla:
 —¿D'hont vens ara, malehít?,
 dfuli ab vèu enrogallada.
 —Vinch d'aquí dalt, li respòn,
 d'aquí dalt de la montanya.
 —¿Què vens de ferhi aquí dalt?
 —De pararhi una llaçada
 a un penitent que fà temps,
 hi porta vida molt aspra.
 —Si l'has parada a Garí
 perts lo temps garbellant ayga,
 que ab lo senyal de la crèu
 de tres en tres les despara.
 —Avuy no se n'ha adonat,
 tan finament l'he parada:
 l'he fet pujar en un cim
 per veure'ls puigs de sa patria,
 y al ser a tres dits del Cel
 li he dat alguna encensada.
 Després a son esperit,
 veyent que'l fum hi entrava,
 perque'l foch també hi prengué
 hi he acostat alguna brasa.
 —¿Y ha acursat l'oració?

—Ja no l'ha feta tan llarga.
 —¿Y ha minvat lo séu amor?
 —Com llum hont l'oli s'acaba.
 —Acabèmllo d'apagar,
 no fés pas la revifalla.
 Per fer nostre lo castell
 vetaquí'l plan de campanya:
 tu aniràs a Barcelona
 allí al palau de Valldaura,
 possehiràs a Riquilda,
 la flor dels Comtes amada,
 y no exiràs de son còs
 afins que Garí te'n traga,
 passant nou dies ab ell
 dins sa cova solitaria.
 Si no cau en eix parany,
 cabussaré la montanya.—
 Axò díu ab un gran crit
 que ressona per la balma,
 les roques suhan de pòr
 trameténtsel l'una a l'altra.
 Los pastors de Monistrol
 pensan que es una tronada;
 Joan Garí que, plorant,
 del séu Tibidabo baxa,
 s'afigura en sa tristor
 que la terra tremolava.
 Ell sí que deù tremolar
 com una fulla en sa branca,
 lo soroll que ara ha sentit
 es del vent que vé a arrencarla.

III

LO CAP DE NÚVOL

Al bell cim d'una cinglera
 que, endressada a sol-ixent,
 apar una immensa proa
 si la montanya un vaxell,
 com un corb vora sa presa
 para son vol Llucifer.
 Si Garí'l vegés posarse
 diría com un pagès:
 eix cap de núvol tan negre
 no es pas signe de bon temps. (1)
 Plega ses ales fumades,
 rotlla sa cuha de serp,
 d'anacoreta's disfressa
 baix la figura d'un vell,
 d'un vellet de testa rasa
 y de barba com la néu.
 Se posa una vella túnica
 y una corda per cinyell,
 mal-cobrint ab pell d'ovella
 los seus ayres de guinèu,
 y espera allí, com un enza
 vora'l ram untat de vesch,
 que vinga a lligarshi d'ales
 l'anacoreta ignocent.

(1) En les primeres edicions: *no senyala pas bon temps.*

L'endemà al caure la tarda
 lo veu pujar sota séu,
 ab los ulls mirant la terra,
 y ab lo cor mirant lo Cel.
 Fent com qui resa en son llibre,
 hipòcrita, l'escomet.
 Garí humilment lo saluda:
 —Déu vos guart, lo pare méu,
 ¿vos viviu en exa serra?
 —Trenta anys hà de penitent.
 —¿Com fins ara no us encontro
 jo que hi visch n'hà sis o set?
 —Es que sols surto una volta
 cada dèu anys a passeig.
 —¡Trist de mil tant que jo hi surto,
 Déu no m'ho tinga en retret.
 —Mes ¿què cercas entre roques,
 anacoreta novell?
 —Fonolls y màstechs mengívols.
 —Aquí dalt n'hi ha de molt verts;
 més amunt, dins una albeca,
 rossejan bresques de mel.
 —La mel fora massa dolça
 per paladars com lo méu.—
 Lo vell se mossega'l llavi,
 l'ha embestit massa de dret.
 Mes ja arriban a la cova
 ahont sols falta la crèu:
 —Entrahi, li d'eu lo diable,
 mon ermitatge es aquest,
 vetaquí mon llit de fulles,
 y'l tronch que'm fà de sient;
 d'imatges prou ne voldria,

però costan tants diners...
 a mes les trobo petites
 per la grandesa de Déu,
 quan lo veig desde aqueix cingle
 omplir la terra y lo Cel.
 ¡Oh! Lo Déu que'l cor adora
 no cab dins quatre parets,
 son altar són exes serres,
 lo séu temple l'univers.
 Tot contemplantlo no sento
 voltar la roda del temps,
 cada día'm sembla una hora,
 cada hora'm sembla un moment.—
 Axís ab bones paraules
 va texint sos dolents fets,
 y comença de segarli
 traydor l'herba sota'ls peus.
 Ell l'escolta com un àngel,
 mes era ¡ay! l'àngel Merlench, (*)
 que per perdre a Adàm y Eva
 entrà de furt en l'Edèm.
 Li obre son cor com un llibre
 ahont sols llegía Déu,
 y s'abeura en l'ayga tèrbola
 de sos infernals concells.
 ¡Infelç! Desde aquell día
 les roses d'aquells rosers,
 al badar sos ulls y clòurels,
 veyan volar ignocent
 lo passarell solitari
 cap al nú del esparver.

(*) En alguns punts de Catalunya se dona al diable aquest pseudònim, tan ensopagat com ben merescut, puix en figura de merla tempta a alguns Sants, entre ells al gloriós Sant Benet. (N. del A.)

IV

RIQUILDA

¿Quin monjo dèu predicar
 dintre la Sèu bisantina,
 que es plena ja com un ou
 y a rius la gent hi arriba?
 Un monjo sant, d'eu, que hi hà,
 mes per ara no hi predica,
 que trau los mals esperits
 a l'encisera Riquilda,
 de Barcelona la flor,
 dels catalans la pubilla.
 ¡Pobra filla del Pelós!,
 qui t'ha vist tan axerida,
 si't tornàs a veure avuy
 per una altra te pendria.
 Allí a l'espona del llit
 assegudeta en cadira,
 la tunicela de néu (1)
 avuy matí se vestia;
 demunt de la tunicela
 lo brial de seda fina,
 que com d'estrelles un cel
 n'es crostat de pedreria.
 De ses criades voltada

(1) En les primeres edicions: *la nevada tunicela*.

llesta's renta y se pentina,
 l'ayga n'es de set olors,
 d'argent y bori la pinta,
 sa cabellera n'es d'or
 filat a l'argenteria.
 Lo lliga-bosch del jardí
 sols per veurela s'enfila,
 s'enfila paret amunt
 a enramar la gelosia.
 Entren y surten cantant
 les aurenets que hi n'han,
 ab sos càntichs y aleteigs
 dantli alegres lo bon dia.
 Mes no són tot aurenets
 los aucells que la visitan,
 un de més negre n'hi ha entrat
 ¡malhaja sa companyia!,
 té de merla ploma y bech,
 s'escorre com una anguila.
 Sols per burxarli l'orella
 s'ha posat prop de la nina,
 li enllora'l cor ab son baf
 y dolents somnis li inspira.
 Ella, al descloure los ulls,
 no s'ha senyat com solia,
 y en lloch de pregà a la Verge
 que desde'l capçal la mira,
 va a emmirallarse en l'espill
 hont se veu molt més bonica.
 En l'espill emmirallantse
 bonichs y joyes desitja.
 Ja n'ha vist un collaret
 de fil d'or y pedres fines,

per posarse'l collaret
 llevas la crèu benehida;
 tan bon punt dexa la crèu
 cau rodant per la catifa.
 Son color s'esgrogueheix,
 son cabell tot se n'erissa,
 sos llavis llençan udols,
 sos ulls de cel flames vives.
 La comtesa fà un gran crit:
 —¿Donchs que té la meva filla?—
 Respòn un metge juhèu,
 lo més sabut que hi hauria: (1)
 —Lo mal que Riquilda té
 no'l curan pas medecines:
 té'l dimoni dintre'l còs.—
 ¡Vàlgans Jesús y María!
 Quan sa mare sent axò
 cau en terra esmortuhida.
 Ploran senyors y vassalls, (2)
 los infants ploran y xisclan,
 y'ls guerrers de cabells blanchs
 ploran a llàgrima viva,
 que sota'ls ferrats perpunts
 també hi bat un cor que estima.
 La duhen cap a la Sèu,
 a una columna la lligan,
 a una columna de marbre
 davant l'altar de la cripta.
 En un retaule daurat
 allí Santa Eularia brilla,
 entre mitg de sos butxins

(1) En les altres edicions: *lo més vell que hi ha a la vila.*
 (2) En les susdites edicions: *Ploran patges y criades.*

com una rosa entre espines:
 al front té corona d'or,
 als peus ses blanques reliquies,
 trobades ara tot just
 als peus de Santa María,
 entre les perles del mar,
 y entre les flors de la riba.
 Sa cara es de lliri blanch,
 coronada de celistia,
 y sos ulls de cel serè
 retiran als de Riquilda.
 Vestit de sobrepellíç
 lo monjo vell l'exorcisa,
 té en una mà'l salpasser
 rajant ayga benehida,
 en l'altre'l llibre sagrat
 dels evangelis y epístoles.
 A cada mot que llegeix
 la verge signa y persigna,
 com més la va exorcisant
 més lo séu mal s'enverina.
 S'emboyra son front rihent,
 de sos ulls surten guspises,
 de sa boca de pinyó
 olors de çofre y saliva.
 A cada estrevada seva
 la columna apar que's vincla,
 a cada udol que ella fà
 lo poble s'arremolina.
 No recula'l monjo, no,
 ans tot l'infern desafia;
 ab una estola morada
 rodeja'l coll de Riquilda,

y axís díu ab vèu de trò
 al esperit que hi habita:
 —En nom del téu Criador,
 infernal monstre, retirat,
 prou son temple has profanat,
 prou devastares sa vinya;
 serpents a l'Àfrica hi ha,
 lo més lleig ta estada siga:
 véshi en nom de Jesucrist,
 de Jesucrist y María.—
 Lo diable no pot més,
 respòn ab vèu que esgarrafa:
 —No's cance, no, 'l monjo vell,
 que tampoch jo'm cançaríá;
 may més sortiré d'ací
 no sent que Garí m'ho diga,
 per nou díes y nou nits
 orant al pèu de Riquilda.—
 Al sentir exes paraules
 lo comte Jofre sospira;
 ha d'anar a Montserrat
 a cercar la medecina,
 si sabés què hi trobarà
 més fortment sospiraría.
 Santa Eularia que ho veu prou,
 ab Déu son espòs unida,
 a aquexos mots del merlench (1)
 va posant la cara trista.

(1) En les primeres edicions: *a aquexos mots del diable*.

V

MONTANYA AMUNT

¿Qui són exos cavallers
 que s'enfilan per la serra,
 entre mates y penyals,
 sense camí ni carrera?
 Sos ayres de caminar
 ayres són de grèu tristesa,
 no són de dol sos vestits,
 mes sa ànima està ben negra,
 com un día sense sol,
 com una nit sens estrelles.
 Cavallers del comte són,
 del comte Jofre qui'ls mena,
 acompanyant a Riquilda
 sa pobra filla possessa.
 Va muntada en un corcer
 lo més manyach de la terra,
 perque no perille tant
 lligada sobre la sella.
 Té davant un cavaller,
 patges davant y darrera,
 son pare sempre al costat,
 corrent a dreta y esquerra,
 per veure'l cel de sos ulls
 si hi trenca ja la serena.

No hi ríu la serena, no,
que encara hi bat la tempesta;
també bat dintre son cor,
també rodola en sa pensa,
y plora de fil a fil
y com més plora més pena.

Enfilantse a Montserrat
pèls boscos rodan y cercan;
tot rodant y tot cercant
lo penitent ensopegan,
al peu d'una clara font
que ab los palets joguineja.
De vidaiba es son cinyell,
d'un sach ulà sa gonella.
Tan bon punt l'han conegut
lo comte Jofre s'hi endressa:
—Penitent, bon penitent,
benehíu la filla meva,
que hà tres dies y tres nits
lo dimoni n'ha fet presa.—
Joan Garí, quan ho sent,
de genolls se posa en terra,
axeca los ulls al Cel
y la minyona's desvetlla:
—Tornàu a vostre palàu,
la vostra filla es lliberta.
—No es lliberta, no, Garí,
puix tornarà a ferli guerra,
si nou dies y nou nits
ab vos no fà penitencia.
—¡Ay! axò no ho faré jo,
puix so jove anacoreta.

—Si ma filla no curàu,
morirèm tots dos de pena.
—¿Què dirà la gent del món
si ab mi víu una donzella?
—Dirà que als amichs de Déu (1)
la caritat los governa.—

Tant y tant lo n'ha pregat
no li val la renitencia,
se'n tornan los cavallers
y Garí ab Riquilda's queda,
pensa que pensa ab lo Cel,
y a son Déu resa que resa.
La mal-cisellada crèu
posa demunt d'una pedra,
mes la seva oració
ja no brolla tan encesa,
y aucell cançat de volar
tot sovint les ales plega.
Reprementla més devot,
ell exclama ab greu tristesa:
—¡Que enrera jo tornaría
si pogués tornar enrera;
Déu nos guard' d'un ja està fet
que es un llamp que ja ha fet cendral

(1) En les primeres edicions:—Dirà que als sants com a vos.

VI

LA TEMPESTA

Tot orant passa los dies,
 tot orant passa les nits,
 ab la ment sempre distreta
 que la llengua dexa dir,
 com més lo cor la n'avisava
 més va per altre camí;
 la voluntat prou es ferma,
 però'l còs es malaltç.
 L'endemà a punta de dia
 va a consultar l'enemich;
 tristes són com la seva ànima
 les paraules que li dítu:
 —Lo Comte m'ha duyt sa filla,
 bella com un serafí,
 perque ab mes pobres pregaries
 li traga'ls mals esperits;
 mes com per traure exa espina
 jo no só agulla d'or fí,
 mentres ella se'n millora
 jo me'n sento emmalaltir.
 Lo méu cor que tant volava
 tan meteix està ferit,
 ja no's plau en les altures,

ni al Cel vola tan sovint,
 y oblidantse de les ales
 s'arrossega per lo llim.
 La meva ànima es un arbre
 hont les virtuts feyan nfu,
 y ara ab ses flors y ses fulles (1)
 d'una a una'n van fugint;
 y ¡ay! ja es arbre sense branques
 que un mal vent farà bocins.
 Si no dexo la donzella
 veig que Déu me dexa a mi;
 ¿què faré?, ¿la torno al comte
 o hi poso terra entremitg?
 —Rès d'axò, d'fu lo diable,
 sempre ab pèu fora camí;
 quan un tresor me confian
 jo no'l llenço pas axís.
 —En batalles com aquesta
 sols se salva'l fugitíu.
 —Lo fugir de la batalla
 no es pas de bons paladins.
 —¿Què volèu, donchs, que jo faça?
 —Batallar fins a la fi,
 fins a la fi qui no lluyta
 no's corona al paradís.—

Enganyat per lo diable
 torna a sa cova Garí,
 com una mosca a la tela
 que l'aranya li ha texit.
 Cada mot de ses converses
 per ell es estat un fil,

(1) En les altres edicions: y[ara ab ses flors y fullatges.

sols un fil de terenyina
 que s'ha anat tornant cordill,
 lo cordill ja es ara corda
 que se'l ne dú cap al crim.
 Al baxar de la cinglera,
 entre les roques y'l ríu,
 la campana de Sant Iscle
 no'l saluda com ahí.
 Quan Riquilda'l veu que torna
 d'alegría li somríu:
 —¡Quina estona estareu fora
 sens recordarvos de mil
 —Prou me'n recordo, Riquilda,
 li respòn ab un sospir.
 —¿Donchs ahont vos en anareu
 dexantme soleta ací?
 —A pregar dalt de la serra,
 marxapèu del Infinit.
 —Les pregaríes que allí feyau
 ¿no podèu ferles aquí?
 —Allí l'espai es més ample.
 —Donchs dexàumhi ab vos venir.
 —Ja les serres fan massa ombra,
 aviat serà de nit;
 llegeix tu en ton breviari
 y en lo méu dexam llegir.—
 Resa que resa Riquilda,
 resa que resa Garí,
 ella en son xich llibre d'hores
 de cobertes d'or macís,
 ell en son gros breviari
 mal-folrat de pergamí,
 mira menys los psalms y antífones

que la creù de Jesucrist;
 mes per tant que'ls ulls la miren
 lo séu cor n'està fugint:
 «Tórnatén, fanch, a la terra,
 díu al còs son esperit,
 si per séu me vol ta mare,
 jo al Cel aniré a florir.
 Tórnatén, fanch, a la terra,
 que jo tinch millor partit;»
 y en tant la pols que trepitja
 va sos ulls enterbolint.
 L'ombra crexenta del arbres
 en sa cova ja ha fet níu,
 y les lletres ja no's veuen
 ni la creù de Jesucrist.
 Quan no ovira la creù santa
 gira al Cel sos ulls humits,
 mes un núvol d'ales negres
 l'acabava d'enfosquir;
 negra està com la seva ànima,
 ni una estrella al Cel ha vist:
 La tempesta es xafegosa,
 la donzella's va adormint,
 ab lo rés encara als llavis
 ab lo llibre encara als dits.
 De la creù cercant los braços
 la fà caure del pedrís,
 y en la cova sols hi vetlla
 lo diable malehit.
 Al segón trò que rodola
 triomfava l'enemich.

. . . . .
 . . . . .

Angel bell de la puresa,
 que del món en los jardins
 vas regant de día's lliris
 que hi sembrares a la nit,
 no cerques no'l d'exos boscos
 quan hi baxes al matí:
 lo temporal del cap vespre
 l'ha trencat a mitg-obrir.

VII

LA MORT

A la claror d'un llampech,
 que dexa la vall més fosca,
 se veu pujar a Garí,
 com un boig de roca en roca,
 ab los cabells en esbull
 y la cara tota roja;
 del diable disfressat
 arriba a l'estreta cova,
 y ab les llàgrimes als ulls
 a ses plantes s'agenolla:
 —Perdonàume, pare méu,
 li dfu ab vèu tremolosa,
 lo pecat que he comès jo
 dihèu si Déu lo perdona.
 —¿Donchs quin pecat es lo téu
 que vingas tan a deshora?
 —De ma balma en un racó
 jau esflorada una rosa!
 —Lladre traydor, fuig d'aquí,
 no taques la meva roba.
 —¿Donchs ahont fugiré jo,
 si a mi meteix me faig nosa?

— Vés a amagar al infern
de Montserrat la deshonra,
ans que hi ploga foch del Cel
com a Sodoma y Gomorra.
— Si'm llençau de Montserrat
baxaré per exa roca;
lo ríu que ronca a sos peus
m'obrirà en ses aygues fossa.
— Y a mi ¿quí me la darà,
ja caduch y sense forces,
quan vinga a cercar sa filla
lo Comte de Barcelona?
— Si d'estimbarme'm privau
als llamps cridaré que'm fongan,
ara que estellan los rochs,
ara que'l cingle enderrocan.
— L'escàndol que vas a dar
ab ta mort ¡ay! no s'esborra.
— Donchs com l'esborraré jo?
— De sanch ab sols una gota:
a la que't pot descobrir
vés a teparli la boca.—
Díu, y li allarga un coltell,
un coltell de fulla mora.
— Puix es l'esca del pecat,
vés, enfónzali a la gola,
esfónzali tot seguit,
de mal pas sortirne prompte;
mentres jo sota eix penyal
cavaré la seva fossa.
Díu axí, y dressera avall
devallan com dues ombres,
l'un brandant lo séu coltell,

l'altre al coll l'axada corva.
Eix se'n va cap al soley,
aquell vers la seva cova.
S'hi ou un sospir tremolós
que repetexen les roques,
com d'una lira suàu
quan se romp sa millor corda,
y d'una merla'l xiulet
que dels llavis de la morta
negra surt com un pecat,
y llençant olor de çofre,
vola a contar al infern
de Llucifer la victoria.
Los boxos y romanins,
al cap de no gayre estona,
vegeren dos ermitans
duhent lo còs d'una noya,
més blanca que un glop de llet,
pura com un cant de tórtora.
D'entre la néu del séu coll
vermella sanch ne degota,
com collaret de rubins
que s'esgrana per la molsa;
com a rosada del Cel
les marguerides los copsan
llagrimoses tot besant
sa gran cabellera rossa.
Sols per vèurela la lluna
trau lo cap entre les bromes,
y'ls estels entre llurs plechs
també la miran y ploran.
Quan la tenen dins del clot
ab rochs y terra la colgan.

Acabantla de colgar
 a morts la campana toca,
 recordant al assessí
 que fora sant alguna hora.
 L'axada li cau dels dits
 y del pecat s'esborrona.
 Se gira ab lo séu company,
 veu que cambía de forma,
 dexant caure sos vestits
 com serp que muda d'escorça.
 Los poch cabells que té al cap
 en banyots se caragolan,
 ja són peus de gall sos peus,
 son cinyell cuha horrorosa,
 y rihent a bell esclat
 l'ermità diable's torna.
 Llavors lo bon penitent
 sent anarli'l cap en roda,
 y exclama axís, desmayat,
 al caure sobre la fossa:
 —Campana, la de Sant Iscle,
 que a morts per Riquilda tocas,
 ¡ay! tòcahi també per mi
 que la vida m'es de sobral

Llavors un crit terrible rodola de l'altura,
 ensemps que'n baxa un àngel cobert ab armadura
 forjada ab l'or del Cel;
 a Llucifer aterra sa llança fulguranta,
 y sembla, al retenirlo vençut sota sa planta,
 l'Arcàngel Sant Miquel.

«Per guarda d'exes terres, exclama, Déu m'envía,
 sobre enderrochs del temple de Venus, sèu María:
 allunyan tos paranys;
 y puix per perdre un home nou jorns tu demanares,
 d'eix nou edèm puríssim, hont com la serp entrases,
 te'n trach per *noucent* anys.

Y'ls dos que tu volías per llaços en Espanya
 dels cristians que hi naxen, com blat entre sisanya,
 duràn la flor aquí;
 d'un vell planter de vèrgens serà Riquilda mare,
 de sants y solitaris serà mirall y pare
 lo penitent Garí.»

Li díu, y dura càrrega posantli de cadenes,
 l'encalça a colps de llança per córrechs y carenes
 vers l'antre del infern.

Los Cels asserenantse celebran la victoria,
 y a Llucifer al rebre vençut y sense gloria
 brahola'l foch etern.

La relleutor de la nit,
 y'l plovisqueig de la boyra,
 ab ses besades de gel
 l'anacoreta retornan.
 Bada sos ulls a la llum
 y veu estrelles sens nombre,
 que'l miran, com ulls de Déu,
 ab mirada sempre dolça,
 y abaxa'ls seus sospirant
 de tristor y de vergonya.

Axís que punteja a orient
 lo primer raig de l'aurora,
 baxa a rentarse les mans
 del Llobregat en les ones; (1)
 de tant rentarse les mans
 les aygues se tornan roges,
 però la taca de sanch
 ¡pobre Garí! no s'esborra,
 ni de sa ànima'l pecat
 que'l persegueix com una ombra.
 Demanant a Déu perdó
 emprèn lo camí de Roma,
 despedintse d'aquells llochs
 hont los ulls alçar no gosa:
 «Adéu, lo méu paradís,
 lo téu Adàm t'abandona;
 com ell he trahit mon Déu,
 y'l pecat me'n trau a fora,
 me'n trau a fora descalç,
 tot descalç y sense roba.
 Adéu, mon edèm, adéu,
 adéu, cancell de la Gloria,
 jardí de flors celestials
 hont trenquí la més hermosa.
 L'Arcàngel que he vist dins tu,
 (si no es fantàstica forma)
 quan de Roma tornaré
 ¡m'obrirà les teves portes?

(1) En les primeres edicions: *del Llobregat en les vores.*

VIII

LLAGRIMES

La camí que fà baxant
 un jorn d'hivern lo desfeya,
 esquexats tots sos vestits,
 caminant de mans a terra,
 com a Roma'l Pare Sant
 li donà per penitencia.
 Puix com a bestia ha pecat
 té d'anar com una bestia,
 de dtes al pich del sol
 y de nits a la serena,
 sens alçar los ulls al Cel,
 y vivint d'arrels y d'herba.
 Tot passant lo Llobregat
 sospirava de tristesa,
 veyent en son clar espill
 lo Cel de sa patria bella,
 bonich com un lliri blau
 ab sa rosada de perles.
 Quan de la cova es a dins
 en llàgrimes s'hi desfeya;
 ja no hi niua'l roquerol,
 ja no hi canta l'aureneta,
 de les flors que ell plantà allí

sols ne restan fulles seques,
 de la flor que ell esfullà
 no'n dèu restar pols ni cendra!
 Per entre'l brancatge vert
 no hi aguaytan les estrelles,
 y per no vèurela'l sol
 ab un núvol s'encoberta.
 Ahont ell plantà un lloer
 s'enfilan les romagueres,
 y'ls arsos prenen lo lloch
 al rich cortinatge d'eura.
 La roca va degotant,
 com si's fongués de tristesa,
 va degotant com sos ulls
 una ayga terrosa y freda.
 Plorant al vespre s'adorm,
 plorant de nit se desperta,
 y llàgrimes y senglots (1)
 són lo séu menjar y beure.
 Plora, plora, bon Garí,
 ton jaç ab llàgrimes rega,
 que'l pecat que tu has comès
 sols ab exa ayga se renta. (2)

(1) En les primeres edicions: *y llàgrimes y sospirs.*

(2) En les susdites edicions: *sols ab llàgrimes se renta.*

IX

LO BATEIG

També plora'l comte Jofre,
 ¡quí'l pogués aconhortar!
 D'ençà que hi perdé sa filla
 sempre pensa ab Montserrat,
 de ses serres la més bella,
 de sos castells lo més gran,
 lo de cent torres per banda,
 cent jardins al Cel penjats;
 nous pensils de Babilonia
 hont fan ntu Abril y Maig.
 Un matí de primavera
 se n'hi pujava a caçar,
 ab los goços a la vora,
 ab los falcons a la mà,
 voltat de guerrers y patges,
 plè de fletxes son buyrach.
 La primera que dispara
 se clava al cor d'un senglar;
 si la fletxa es de bon ferre
 de bon cer es son punyal:
 la fera que tombollava
 ja a sos peus estesa jau.
 Mentre'ls patges se la'n portan

a l'espatlla's posa l'arch
y se'n va a beure ayga fresca
allí a la font de Vall-mal.
Quan veu l'endret hont sa filla
prengué d'ell trist comiat,
si no's recorda de beure
ja's recorda de plorar.
¡Bé n'ha plorades de llàgrimes,
bé n'ha plorades a mars!,
mes com avuy en ses galtes
may caygué plor tan amarch:
«¿Donchs hont ets Riquilda amada?
¿donchs hont ets?, díu senglotant;
per donarte un jorn de vida,
trist de mi, 'n daría un any.»
Y'l dolç nom de la donzella
tristament va ressonant,
com los passos dels que viuen
per les tombes dels finats.
Llagrimejan les cingleres
y les floretes del prat,
y'ls aucells que hi refilevan
se posan a sospirar.
De prompte a un tret de ballesta
un corn de caça ha sonat,
los goços s'hi arremolinan,
los ballesters hi fan cap;
han vist a Garí en sa cova
feréstech com un alarb,
y per fera horrible'l prenen
¡tant l'enlletgí lo peccat!
Cent ballestes se li acaran,
mes veyent que era manyach,

lo lligan ab una corda
duhéntselen cap avall,
entre'ls goços que'l mossegan
y les potes dels cavalls.
Ab ells a la cort lo dexan
quan arriban al palau;
ne fan juguina los patges,
l'apedregan los infants,
y ell pensa, besant les pedres,
«més merexen mos pecats».
Passan dies y setmanes,
la Comtesa va de part,
al infantó que deslliura
Déu li dó vida molts anys.
Vestidet de blanca roba
lo portan a batejar,
sos bolquerets són de seda,
son capsó n'es de domàs
brodat d'or y pedres fines
per ninetes de quinze anys.
Les campanes quan l'oviran
se posan a trillejar;
de la Sèu s'obren les portes,
les del Cel no trigaràn.
Desde les fonts del baptisme
¡oh si hi poguesses volar!,
colóm que't rentas les ales
en les aygues del Jordà,
los angelets que t'hi esperan
t'ensenyarian sos cants.
Mes no, no hi voles encara,
vés ta mare aconsolar,
rosadet ton front d'escuma,

en tos dits lo ciri blanch,
 y vestit de roba d'àngel
 que'l món no puga tacar.
 Lo bateja'l senyor Bisbe,
 l'apadrina un pare abat,
 cavallers que l'acompanyan
 són la flor de sos vassalls;
 derrerera comtes y dames,
 fletxes y llances davant.
 Fletxes y llances s'aturen
 a la porta del palau,
 pujan los comtes y dames
 lluhit ròssech del infant.
 Al cap d'amunt de l'escala
 se servexen d'aygamans,
 lo gibrellet n'es de pisa
 que pot servir de mirall,
 la tovallola de cànem,
 no se'n fila de més blanch.
 La taula parada troban
 de verdura, fruyta y rams,
 esquirols, daynes y cèrvols, (1)
 cisnes, ànechs y faysans.
 Les tovalles són brodades,
 la vaxella n'es d'esfalt,
 los gavinetes y forquetes
 lluhexen com un cristall.
 Lo Comte està a cap de taula
 en un sient tornejat,
 dames a dreta y esquerra,
 cavallers ençà y enllà;
 l'infantó dorm vora'l Comte

(1) En les primeres edicions: *esquirols y cabres daynes.*

en un breçolet daurat,
 cada volta que se'l mira
 li torna'l plor cara avall:
 «Si fós viva ta germana,
 t'haurían àngels breçat,
 somnials, fill méu, somnials,
 que ja al món no'n trobaràs.»
 Quan són al llevant de taula
 n'apareix un vell joglar,
 punteja una harpa daurada
 y cançons venen y van,
 cançons d'amor y de guerra,
 de moros y cristians,
 la més bonica de totes
 es de *les Barres de sanch.*

X

LES BARRES DE SANCH

«Dins son palàu de Valldaura
trist està Jofre'l Pelós,
mirant son escut que penja
d'un feix de llances y estochs.
Los cavallers ja li diuen:
—De què està tan neguitós?
—De veure ma adarga llisa
com un llibre sense mots.
—Llisa n'es la vostra adarga,
mes té'l camp de plata y or.
—Be té'l camp d'or y de plata,
mes es un camp sense flors.—
Mentres díu exes paraules
una carta n'ha desclòs;
n'es del gran Carles la lletra,
lo segell d'emperador:
«Los normants entran a França,
»ajudàume'l méu nebot,
»que si vos me dau ajuda
»cada braç valdrà per dos.»
Quan les lletres són llegides,
—Cavallers, anemhi tots.—
Ja's cobreix de fina malla,

ja se'n calça'ls esperons,
cap a França ja se'n volan,
bon camí que Déu los dó.

Quan lo camí se'ls acaba
se'ls comença'l treball fort.
Carles Calvo està en gréu lluyta (1)
y'ls normants li prenen lloch,
com un mur de ferre verge
avençant cap a mitg jorn;
rajan sanch destrals y llances,
les ballestes rajan foch.
A la primera embestida
lo mur de ferre se romp;
los normants van de recules
per escapar de la mort.
A la segona embestida
no se'n vey a cap en lloch.
Los francesos se preguntan:
¿quí es aqueix batallador?
—Lo comte de Barcelona,
lo comte Jofre'l Pelós.—
La darrera de les fletxes
l'ha ferit aprop del cor.
Ja lo n'entran a una tenda
que prengué als normants traydors;
lo primer que lo hi visita
n'es Carles emperador.

Carles mira ses ferides,
ses armes mira'l Pelós,
tot mirant les seves armes

(1) En les altres edicions: *Carles Calvo està en batalla.*

sospirava de tristor.

—No sospirèu, lo bon Comte,
mon metge arriba tantost.

—De les nafres no me'n sento,
sols me sento del honor,
puix en lo camp de batalla (1)
per mon escut no hi ha flors.

—Si'l téu escut n'està sense,
ton pit n'està vermellós.—
Posa'ls dits en la ferida,
los passa per l'escut d'or.

Si'l comte Jofre plorava,
encara plora més fort,
mes ses llàgrimes de pena
ja són llàgrimes de goig.
—Grans mercès, lo rey de França,
grans mercès, l'emperador.
Si no puch tornar a veureus,
Catalunya y Aragó,
est testament vos envíó
escrit ab sanch de mon cor,
gravàulo en totes mes torres,
brodàulo en tots mos penons,
y portàu les quatre barres
a les quatre parts del món.—

Oh soca de nostres comtes,
Déu no't vol arrencar, no;
de les *barres catalanes*
tu'n seràs lo portador;
grans províncies les esperan

(1) En les edicions anteriors: *puix en lo camp de la guerra.*

per gravarles en son front,
los espanyols en ses armes,
los catalans en son cor.»

Quan la gesta es acabada
gira de full lo joglar,
canta les guerres del Comte,
canta sa lluyta ab lo drach,
quan, al sortir de la cova,
li rompé un roure pèl cap,
y atravessantlo ab la llança
com passarell ab lo dart,
s'enarbola per los ayres
ab lo monstre abrahamonat.
Cruxían frexes y alzines,
s'ohían xiscles y brams,
y'l Puig de la Crèu, al càurehi,
s'extremí de feredat.
Lo monstre de Sant Llorenç
a Garí'ls fà recordar,
altre monstre que caçaren
en un bosch de Montserrat.
Lo fan entrar a la sala,
se'l miran de cap a cap,
l'un li troba cara d'home,
l'altre d'ós lo caminar.
Li tiran ossos y'ls dexa,
d'amoxaments no'n fà cas,
sols, humil agenollantse,
besa'ls peus dels convidats.
Mentres besa los del Comte
l'infantó s'es desvetllat,
los àngels que somniava

a Garí li fan parlar:
 —Axecat, Garí, li crida,
 que de Déu ets perdonat.—
 Y la fera tornada home (1)
 de peus se posa a parlar.
 Tots quedan frets com de pedra,
 lo Comte més fret que cap:
 —¿Donchs hont es, díuli, ma filla,
 si ets tu Garí l'ermità?
 —La vostra filla ¡ay! es morta!
 —¿Y quin traydor la matà?
 —Castigàume, comte Jofre,
 que es molt gran lo méu pecat.—
 Les paraules que ha sentides
 fan sos ulls llampeguejar,
 mes prompte'ls ulls s'asserenan
 quan lo cor no està emboyrat:
 li respòn ab vèu amiga,
 tot cobrintlo ab son brial:
 —Al home que Déu perdona
 bé'l pot l'home perdonar.—
 Garí conta, fil per randa,
 de ses penes la més gran,
 com del Cel caygué al abisme,
 com tirà la perla al fanch,
 la perla que'l comte Jofre
 li dugué de vora'l mar.
 Com la cova profanada
 rentà ab llàgrimes de sanch
 que ha plorades nit y día,
 nit y día per set anys.

(1) En les primeres edicions: *Com home alçantsela fera.*

Contant sa vida de fera
 li rebrotan cara avall.
 Los cavallers y les dames,
 plora que més ploraràs,
 fan rahons al comte Jofre
 qui no's vol aconhortar.
 Al sentirho la comtesa
 la n'ha presa gran desmay:
 —Quan haja sortit a missa
 vullch anar a Montserrat,
 díu, per vèuret, filla meva,
 mes que sias pols y fanch,
 los abraços que jo't dava
 mes ay ¡no me'ls tornaràs!

XI

INVENCIÓ DE LA VERGE

Era un vespre d'Abril, a l'hora bella
 en que d'amor la virginal estrella
 baxa al tàlam de púrpura del sol,
 del Llobregat per la ribera ombrosa
 anavan recullint sa vagarosa
 ramada uns pastorets de Monistrol.

Com l'ayga que a ses plantes murmurava,
 reflectían sos ulls la volta blava,
 cercanhi les petjades del bon Déu;
 y ab lo llenguatge pur de l'ignocencia
 retreyan son amor y providencia,
 eix cor que'ns ama y aqueix ull que'ns vèu.

De prompte una llum pura y misteriosa
 baxant del Cel en la montanya's posa,
 seguida d'altres llums en enfilall;
 cadena de metèors lluminosos,
 que arrossegan, al caure tan hermosos,
 la llum del Cel a nostra fosca vall.

Un regalat perfúm de rosa vera
 se vessa per los màrgens y ribera,

com si's tornàs lo riu d'ayga d'olors;
 ensemps que una dolcíssima armonía,
 com rajolí de mel y d'ambrosía,
 per les orelles regalava als cors.

A la volta serena d'hont plogueren
 tornaren les estrelles y's pongueren,
 y'ls pastors, com si haguessen somniat,
 se quedaren tots sols ab ses ovelles,
 y'ls anyells que jugavan davant elles
 entre'ls saules que abeura'l Llobregat.

Quan la pervinca's bada en los herbatges
 a la fontana ho diuen los boscatges,
 la font ho conta al riu, lo riu al mar;
 es que obre'ls ulls la primavera ab ella
 y enamorats lo papelló y l'abella
 los hi van tremolosos a besar.

Axí de les boscuries al restoble
 la nova rodolà del mas al poble,
 del poble riberench a la ciutat,
 y al veure en altre Horeb la mata encesa,
 Gothmar, Bisbe de Vich, que era a Manresa,
 escomet la visió de Montserrat.

Ribera avall les ones acompanya
 cap als peus de l'històrica montanya,
 hont l'enrotllan pagesos y pastors,
 y a l'hora en que ab lo cap dessota l'ala
 se recull en sa branca la cucala,
 se'ls bada'l Cel en rius de resplandors.

Com rosari d'estrelles de llum pura
que esgranassen los àngels en l'altura,
per aclarir la terra ab raigs divins,
hi baxan d'una a una tremoloses,
pluja suàu de lliris y de roses,
com no'n florexen pas en los jardins.

Tothom les veu baxar de la serena
volta al serrat, com perles a l'arena,
mes, àngels de la terra, los infants
veuen que són los àngels de la Gloria
los que en garlanda que'ls semblà il-lusoria (1)
duhen les llums divines en ses mans.

En una cova altíssima que's bada
en mitg d'una gran roca acinglerada
l'esbart de Serafins para son vol;
y a una claror que'n vessa esblanquehida,
desapareix la seva, avergonyida
com les estrelles al sortir lo sol.

Los uns entre penyals y verdes branques
extenen tot volant ses ales blanques,
dant a la balma celestial dosser;
ab citares los altres y psalteris
omplen lo Cel de música y misteris,
la terra d'esperança y de plaher.

Los altres dels turons per les esquerdes
plantan llorers y alzines sempre verdes,
festonejan lo llit dels rierons,
cenyexen ab una eura cada roca,

(1) En les primeres edicions: *Los que en vistosa processó il-lusoria.*

fan rebrotar la més antiga soca
coronantla de boxos y timons.

Cantava'l rossinyol en la ribera
regalades cançons de primavera,
mes calla al ploure lo primer estel,
per escoltar los hymnes de la serra;
¿què valen ¡ay! los càntichs de la terra
al ressonar la música del Cel?

«Sortíu d'entre núvols, bellíssima Aurora;
d'ençà que us va perdre lo món està trist,
la terra us espera, lo Cel vos anyora,
¿volèu que no us ploren los ulls que us han vist?

«Sortíu, rica Perla, de vostra petxina,
que us vol Catalunya posar en son front,
per gerro prenèula, roser sens espina,
y s'omplan d'aromes Espanya y lo món.

«Vindràn reys y reynes a fervos visita,
corones y ceptres posantvos als peus;
un níu en eix cingle tindrèu per ermita,
més pur que ses aygues, més blanch que ses neus.

«Sortíu, per retaule tindrèu la montanya,
per músichs los àngels y algún rossinyol,
lo Cel per corona, lo món per peanya,
per llanties de plata la lluna y lo sol.

«Tindrèu en les boyres bonichs cortinatges,
de nit les estrelles, de día la llum,

les ales dels àngels durànvos missatges,
les ales dels ayres cançons y perfúm.

«Lo lliri, oferintvos encens y ambrosía,
axeca entre jonsa son càlzer en flor;
l'aucell per mirarvos, Estrella del día,
estira ses ales y canta d'amor.

«Princeses y santes tindrèu per servirvos,
per moços y patges angèlichs infants,
acorts y pregaries vindrà a oferirvos
després de les vèrgens los monjos cantants.

«Y ab monjos y ascetes serà aquexa serra
un rusch plè de bresques de mística mel,
de mel que recullen los sants de la terra,
voltant com abelles la rosa del Cel.»

Axís a les angèliques canturies,
ressonan com un temple les boscuries,
mes prompte'ls serafins prenen lo vol,
girant a la montanya'ls ulls hermosos,
com los gira a la llum que'ls hi ha desclosos
l'enamorat y tendre rossinyol.

Al perdres en lo Cel la clariana,
s'abaxan tristos a la fosca plana
los ulls que fà plorar l'anyorament,
y'l cor se vessa en resos y pregaries,
que rodan per les selves solitaries
fins a apuntar l'aurora a solixent.

Montanya dels misteris, ¿quina rosa
en tes castes entranyes s'es desclosa,
que'ls Serafins la baxen a olorar?
Exa ombrívola selva que'ls convida
¿quina font té de renaxença y vida
que no's veuen ses aygues regalar?

Si són aygues d'amor déxans ne beure,
si ets estrella cayguda déxat veure,
y de ton cel ensenyans lo camí,
que es aspre y llarch lo terrenal viatge,
y no té'l món una ombra de brancatge
hont prenga alè lo pobre pelegrí.

Al raig primer de l'alba matinera,
del Bisbe en seguiment, per la dressera
lo poble's va enfilant montanya amunt:
quatre hòmens ab destrals obren la vía,
y com l'hisop l'alzina s'humilfa
perque'ls romeus li passen per demunt.

Entre ginebres, pinatells y arbossos
onejan cabells blanchs y cabells rossos,
com vora'l gessamí ginesta en flor;
y's veuen entre cotes de burgesos
les túniques de llana dels pagesos,
la rústega pellissa del pastor.

Suàu olor de paradís los guía
vers les timbes altíssimes hont nía
de Catalunya l'Aliga gentil;
una eurera li fà de cortinatge,
los ulls no veren més serena imatge
ni més reclòs y místich camaril.

Tal del Tabor en la sagrada cima
als tres dexebles seus que tant estima
se mostraria un jorn lo Redemptor;
com néu sa vestidura blanquejara,
seria com un sol la seva cara
dins una alba de cèlica claror.

Com los rahims de l'eura que volteja
la cova, al sol sa cara moreneja,
en sa mà dreta un petit món floreix,
que ella mostra a son Fill perque l'ampare,
y assegut a la falda de la Mare,
Ell somrihent l'ampara y beneheix.

Bisbe y pastors de genollons la miran,
y extàtics oran, cantan y suspiran;
tanta hermosura'ls ha robat lo cor:
Gothmar la pren en sos ditxosos braços,
y ressona per timbes y ribaços,
la lletania que inventà l'amor.

«Estrella del matí, Mística Rosa,
hont com abella tot un Déu se posa»,
diuen los uns en chor acompassat:
«Causa de nostre goig, diuen los altres,
pregàu, Mare de Déu, per tots nosaltres,
en vostra Casa d'or de Montserrat.»

Y'l nom sempre dolcíssim de Maria
omple'l Cel y la terra d'armonia.
Nota robada als cants del serafí,
entrènat en mos hymnes amorosos,
que fins los carts se tornan olorosos
si'ls acompanya un brot de romaní.

Del Llobregat s'aturan les onades
tot parlantne a les flors enamorades;
tot escoltant eix càntich de dolçor,
volant s'aturan los aucells enlayre;
llençan vinyes y boscos mes aflayre
y'l Cel asserenat més resplandor.

Y serra enllà la processó anguilleja,
com un colóm Maria al mitg blanqueja,
colóm del Cel que vol niuar aquí:
prop d'hont l'esperan ja Aciscle y Victoria
com heralts de la Reyna de la Gloria,
se fa immovible en lo verdós camí.

La portavan gojosos a Manresa,
però de Catalunya la Princesa
vol veure son realme d'aquí estant;
estrella d'Orient de tota Espanya,
vol guiar, desde'l cim d'exa montanya,
als que'l sol del Messías cercaràn.

—¡Miracle!, l' Bisbe crida, ¡gran miracle!—
entre boxos li fan un tabernacle
de sos mantells y brostes y verdor;
per sa Regina aquell verger l'adora,
los passarells la prenen per l'aurora,
les donzelles per l'astre del amor.

Com la conquilla que en la mar s'esberla,
per rebre y estojar la rica perla,
la serra es mitg-partida a solixent;
Déu ab ses mans metexes l'ha desclosa
per estojar la Perla més hermosa
que li han ofert les platges d'Orient.

De son retaule engarlandat de fulles
 ell axecà les gòtiques agulles,
 hont l'àliga se cança de pujar;
 féu ses columnes de turons de marbre,
 hont com aucells al cimeral del arbre
 pujaràn los ascetes a niuar.

Y la Reyna del Cel y de la terra
 per trono pren la catalana terra,
 sos penyals gegantins per respatller;
 los núvols per cortina de sa arcoba,
 lo Llobregat per franja de sa roba,
 y'l cor dels catalans per encenser.

XII

CONCLUSIÓ

Mentres guarnexen l'altar
 plorant los Comtes arriban,
 lo comte Jofre'l Pelós
 y sa esposa Vinidilda.
 Los guía Joan Garí
 per entre rochs y verdices;
 si ploran ells de tristor,
 no plora ell pas d'alegría.
 La Comtesa ja li'n díu:
 —¿Donchs hont es la meva filla?
 —Son còs es aquí enterrat,
 la seva ànima al Cel siga;
 si no conegués lo clot, (1)
 prou l'herba conexeria,
 l'herba que sols ha crescut
 ab mos plors amorosida.—(2)
 La fossa que ell ha signat
 s'escàu als peus de María,
 sota un roser de pastor
 que de roses l'ha guarnida.

(1) En les primeres edicions: *si no conegués la fossa.*

(2) En les susdites edicions:

regada ab llàgrimes mías.

La fossa que ell assenyala

Al arrencarne'l roser
 se sent una vèu molt prima,
 del magall als primers colps (1)
 ne surt l'hermosa Riquilda.
 Hermosa com may ne surt,
 rastre de mort no tenia,
 sinó un collaret de sanch
 com de seda carmesina.
 —Mare meva, no plorèu,
 pare—dñu—só encara viva,
 qui m'ha guardada tant temps
 no sé si cal que us ho diga,
 ¿quí podria haver estat
 sinó la Verge Maria?
 Quan, empès per Lluçifer,
 Garí m'arrencà la vida,
 en sos braços me copsà (2)
 la Verge com una filla,
 me tornà l'ànima al còs
 y, en un llarch somni de ditxa,
 féu passar davant mos ulls
 sa bella historia y la mía.
 Me féu veure Montserrat,
 del temps alçant la cortina,
 en cada cima una crèu,
 en cada falda una ermita,
 en quiscuna un ermità
 d'aucellets ab companyia.
 Un gran monestir vegí

(1) En les anteriors edicions: *Als primers colps de l'axada.*

(2) En les primeres edicions:

la Verge en sos dolços braços,   me prengué com una filla.

entorn d'immensa basílica,
 y en ella'ls monjos y abat
 cantant la *Salve Regina*.
 La Montanya era un gran rusch
 compartit en cel·les místiques,
 hont com abelles los sants
 anavan sempre y venían.
 Vingué jove un genovès,
 cercant un món que somnia,
 y al ser vell tornà a venir
 a portarne les primícies.
 Vingué un Capità ferit,
 ¡oh que ditxosa ferida!
 quan d'aquexa se curà
 una altra al cor ne tenia, (1)
 una ferida d'amor
 que per molts fou medecina.
 De fundadors y de sants
 ne vingué una lletania,
 passaren reys pelegrins,
 passaren reys y regines,
 los pobles en processó
 y en romiatge les viles.
 Als tristos donà conhort,
 als cegos donà la vista,
 als malaltiços salut,
 als morts, com a mi, la vida.
 Sols per tornàrvosla a vos

(1) En les primeres edicions en lloch dels dos següents versos deya:

dona a un pobre sos vestits
 y'ls seus de sarja s'abriga,
 dexà una espasa d'acer
 y altra de foch ne rebia

per revivar en lo món,
 l'amor de Jesús que hi minva.
 Passaren Sants fundadors
 en granada lletania

jo la volguí, mare mía,
 que sent lo somni del Cel
 millor estava adormida.
 Mes ay, per tenirme als braços,
 no'm tregàu dels de María,
 aquí hont he passat set anys
 dexàume passar la vida.—
 Sa mare's posa a plorar,
 son pare plora y sospira,
 veyent esquexar del cor
 la branca que hi renaxía.
 Mes, com es Déu qui li pren,
 lo bon comte se resigna:
 —Quédát, Riquilda, li dtu,
 la Verge't vol per amiga,
 farèm aquí un monestir
 de monges benedictines,
 y abadessa'n seràs tu,
 clavell de ma clavellina.
 Un monjo de Monistrol
 pujarà a dirvos la missa,
 y si algun àngel del Cel
 no baxa pas a servirla,
 ho farà Joan Garí
 baxant de la seva ermita.—

Llavors lo bisbe Gothmar,
 ornat ab bàcul y mitra,
 mira les planes y cims
 y exclama ab vèu que'ls domina:
 —Oh patria, sobre ton front
 ¡quina Estrella hi ha sortida!
 ample com es lo téu Cel

de cap a cap l'illumina.
 Fugirà a sa resplendor
 lo moro que't té cativa,
 y crexeràs, crexeràs
 com arbre vora la riba,
 y no cabent en ton llit
 dels Pirineus a marina,
 la terra't darà sos regnes,
 la mar te darà ses illes.
 ¡Oh Verge de Montserrat,
 que fèu trono d'exa cima,
 siàu per segles y segles
 de Catalunya Regina:
 defensàula ab vostre braç,
 ab vostre mantell cobríula!
 Son Comte està a vostres peus
 fentvos present de sa filla;
 arrel que us dona sa flor
 que arrel de bon arbre s'ía;
 coronàulo de cimals
 lo més xich com una alzina,
 que n'ús d'àligues té al cim
 y devall pobles abriga.

XIII

DESTRUCCIÓ DE MONTSERRAT

(NOU CENTS ANYS DESPRÉS)

Quan l'àliga francesa del món ja ensenyorida
caygué vora les plantes del Montserrat, ferida
del Bruch en l'aspre camp;
la que a son vol estreta trobava l'ampla terra
sentí la pôr per volta primera, d'exa serra
al veure exir lo llamp.

Y en son vol, a recules, giranti'ls ulls encesos,
exclama: «Si a aqueix cingle poden pujar francesos,
lo dexaràn desert;
lo foch ha de passarne com infernal escombra,
del monestir y ermites no'n restarà ni l'ombra,
dels boscos ni ram vert.»

¡Y axí ho compleix! Ascetes, fugíu dels ermitatges,
los que al séu cant unfau lo vostre entre'ls brancatges,
rossinyolets, fugíu;
que ho crema tot y arrasa lo monstre de la guerra,
y ab l'arbre de cent branques y'l temple que s'atterra,
s'atterra vostre níu.

Adéu, càntichs de salve, de virolays y trobes,
adéu, antigues cel-les pèl monjo sempre noves,
adéu, temple y altar;
trencàu vostres violes, ¡oh patges que hi cantavau!
rossos àngels que a l'hora de l'alba hi refilevau,
veníuhi ab mi a plorar.

Per terra s'arrossegan com al hivern les fulles
los mantells de la Verge, los palis y casulles,
brodats de l'or més pur;
ab lo copó hont cabía la Magestat Eterna,
y ab los riquíssims càlzers beurà dins la taberna
lo llavi més impur.

Les arque cisellades, los platejats sagraris,
vessant rellíquies santes, los vells relliquiaris
devallan serra avall,
derrera les imatges hi baxan les peanyes,
los mitg-cremats retaules derrera les aranyes
de primorós cristall.

La llantia del rey moro rodola feta esberles
als peus dels qui's disputan los diamants y perles
del resplendent viril;
infern se torna eix místich vestíbul de la Gloria,
ressonan dins lo temple renills ab la cridoria,
y udols al camaril.

Recorts de Terra Santa que'ls pelegrins dexaren,
resents que reys y comtes demunt l'altar posaren,
pèl sabre són trinxats;
del Papa Adrià, de Carles primer dolces memories,
llorers de cent batalles, de cent realmes glories,
vilment són trepitjats.

Lo trono que a la Verge donà'l duch de Cardona
per abastar d'estrelles l'explèndida corona
fà al lladre d'escambell;
dels morts tornats a vida trocejan la mortalla,
dels cors que infants y vèrgens han duyt en presentalla
ne passen lo coltell.

Sols regna dins la casa de Déu l'arma homicida,
en les piques de marbre de l'ayga benehida
s'abeuran los cavalls.

Los llibres que lluhfan ab l'or de nostra historia,
ahont totes les pàgines són pàgines de gloria,
servexen d'encenalls.

Lo monestir esclata per tots sos quatre cayres,
los texinats y voltes a pans volan pèls ayres,
llençant llampechs de llum;
les cúpules són negres, gegantes xemeneyes,
que escupen a glopades de pólvora y de teyes
la flamarada y fum.

Lo místich claustre gòtich, l'esglesia bisantina,
cayent l'un sobre l'altre, barrejan en ruina
sos archs y capitells;
llençant pilars y jàceres llur càrrega fexuga,
quiscún com cariatide que sostenir no puga,
s'ajauen sobre d'ells.

Del hort entre les plantes roda'l canó y udola,
per sobre'l mur com gàrgola trayent l'encesa gola:
se sent olor de sanch,
y'ls corbs ab qui'ls exèrcits partexen les despulles,
cantant, baxan a veure sagnar santes cogulles
en mitg de pols y fanch.

¿Què fèu en exes tombes, oh flor de nostres avis?
¿què fèu, abats y bisbes, vells hèroes, sants y sabis,
Riquildís y Gari;
los duchs de Ribagorça, Moncades y Cardones,
guerrers, barons y comtes, y tu rey de les ones,
oh gran Vilamarí?

Alçau vostres espases de ferre y d'alabastre,
d'aqueixos que us trepitjan, inichs, no'n quede rastre,
mes ¡oh dolor! cayèu,
cayèu d'exos porfirichs corcers que també cauen,
y ab vostre escut y llances, al llit de foch hont jauen,
se fonen com la néu.

Sagrat alberch dels àngels, ermites y boscuries;
retaule hont se dexaren pintades nou centuries,
¿axís vos esborràu?
¿Tot un tresor de patria grandesa que'ns restava,
avuy com una flama de ciri que s'acaba,
nos díu adeusiàu?

¿Nau bella que la Verge guiava, axís naufragas?
¿Llar patria hont s'encenia lo cor, axís t'apagas?
Ploràu, vèrgens de Sió'n,
en la montanya santa s'atterra'l santuari,
y'ls pelegrins que hi venen diràn demà al pujarhi:
¿ses torres ahont són?

En mon llit s'ajagueren ahí, responderà l'herba,
desde'l panell jo abrigo llur magestat superba;
tornàusen pelegrins;
la mà ab que avuy esborro son temple y ermitatges,
perque de llunyes terres no hi vingan romiatges,
n'esborrarà'ls camins.

Oh temps, ¿axís nos robas? ¿De l'astre que's veu pondre
ab tots sos raigs la rica corona s'ha de fondre?
¡Edat antiga, adéu!
De tot lo que'ns dexares rès no'n quedà en un día...
mes no, que ab vostra imatge quedareu vos, María,
que tot ho tornarèu.

CANÇONS

A LA VERGE DE MONTSERRAT

*Ab los aucells que alegran vostra serra
vullch, Marta, cantarvos mos amors;
si pobres són mos càntichs en la terra,
feu que en lo Cel ne cante de millors.*

VIROLAY (*)

*Rosa d' Abril, Morena de la serra,
de Montserrat Estel,
illuminàu la catalana terra;
guiàunos cap al Cel.*

A B serra d'or los angelets serraren
exos turons per fervos un palàu:
Reyna del Cel que'ls Serafins baxaren,
dàunos abrich dins vostre mantell blau.

Alba naxent d'estrelles coronada,
Ciutat de Déu que somnià Davit,
a vostres peus la lluna s'es posada,
lo sol sos raigs vos dona per vestit.

(*) Aqueix hymne fou escrit per encàrrech de la Junta del Milenar de Montserrat, per servir de lletra a les composicions musicals que optassen al segon premi del Certamen. (N. del A.)

Dels catalans sempre serèu Princesa,
dels espanyols Estrella d'Orient,
siàu pèls bons pilar de fortalesa,
pèls pecadors lo port de salvament.

Donàu consol a qui la patria anyora
sens veure may los cims de Montserrat;
en terra y mar ohfu a qui us implora,
tornàu a Déu los cors que l'han dexat.

Mística Font de l'ayga de la vida
rajàu del Cel al cor de mon pahís;
dons y virtuts dexàuli per florida;
fèune, si us plau, lo vostre paradís.

Ditxosos ulls, Maria, los que us vejan,
ditxós lo cor que s'obre a vostra llum;
Rosa del Cel que'ls Serafins voltejan,
a ma oració donàu vostre perfúm.

Cedre gentil del Líbano corona,
Arbre d'encens, Palmera de Sió,
lo fruyt sagrat que vostra amor nos dona,
es Jesucrist, lo Redemptor del món.

Ab vostre nom comença nostra historia,
y es Montserrat lo nostre Sinaí:
sían per tots l'escala de la Gloria
exos penyals coberts de romaní.

*Rosa d'Abril, Morena de la serra,
de Montserrat Estel,
il·luminàu la catalana terra;
guiàunos cap al Cel.*

A MONTSERRAT

HYMNE DEL MILENAR

*Pugèm, fills de Maria,
pugèm a Montserrat;
mil anys hà que hi sortia
lo Sol del Principat.*

ESTANT encara en vida,
la Verge benehida
nos dona ja'l séu cor;
sant Pere, ab l'embaxada,
l'Imatge'ns ha portada,
sant Lluch fou l'esculptor.

Per trono y per corona
prenia Barcelona,
de tantes flors jardí.

Eularia l'enramava,
Sever l'anomenava
sa estrella del matí.

Fugint de la gent mora
la celestial Pastora
dexà'l ramat fidel;
y en mitg d'exa montanya
de flors sols s'acompanya,
de flors y aucells del Cel.

Un día a la vesprada
la serra illuminada
vegeren los pastors;
vegeren llums molt belles
baxarhi, com estrelles
d'hermosos resplandors.

Lo bisbe sab la nova,
trobà dintre una Cova
l'Imatge més gentil;
los àngels la voltejan,
y'ls arbres que l'ombrejan
li fan de camaril.

La dú cap a Manresa,
mes la real Princesa
no vol passar avant;
se queda aquí a la serra
per benehir la terra
d'aquexos cims estant.

De reys sou visitada,
de reynes coronada

Estrella d'Israel:
los Sants de nostra terra
passan per vostra serra
quan pujan cap al Cel.

La terra catalana
vos vol per Sobirana,
Espanya us vol per Nort;
prenèula Vos per filla,
y avuy que'l món perilla
trayèu lo món a port.

L'HERBA DEL AMOR (1)

Si jo fós un aucellet,
oh gentil Verge Maria,
volaria a Monserrat,
lo cor de la patria mia.

*Cap al Cel,
cap al Cel me'n volaria,
cap al Cel.*

Sentiria'l rossinyol
cantant ab l'escolania,
sota vostre camaril,
la Missa de trench de dia.
Pujaria altar amunt,
en vostra ma'm posaria,

(1) Aquesta poesia no s'estampà en les primeres edicions de *Cançons de Montserrat*.

y allí ab àngels y escolans
exa cançó cantaria:

—Una herbeta só olorat,
jo prou la conexeria;
m'ha donat lo mal d'amor,
joh que dolça malaltia!
Si jo la pogués cullir,
me sembla que'm guariria.
Del *Safreig* als *Degotalls*
la cerco de nit y dia,
la cerco pèl Monestir
y sa hermosa rodalia.
Al entrar al temple sant
son aroma ja sentia;
ja me'n pujo al camaril
hont me diuen que s'hi cria;
ja en vostres braços la veig,
joh gentil Verge Maria!,
que l'herba n'es vostre Fill,
amor de l'ànima mia.—

*Cap al Cel,
cap al Cel me'n volaria
cap al Cel.*

CANÇÓ DE L'ESTRELLA

A un brillant Estel
li digué la terra:
Floreta del Cel,
pòsat en ma serra;
quan veu que s'hi posa,
ma patria ditxosa
li díu ab amor:

*Estrelleta o Rosa,
flor d'or,
Estrelleta o Rosa,
quédal en mon cor.*

L'estrellada nit
ne té gelosía
y en son camp florit

ara la voldria;
mes ma patria bella
díu a sa Poncella
sempre ab més amor:

*Roseta o Estrella,
flor d'or,
Roseta o Estrella,
fés Cel del meu cor.*

6 de Setembre de 1879.

CANÇÓ DEL PELEGRÍ

HE vist les dotze ermites
 mes ¡ay! sens ermitans;
 no hi fan dolces visites
 los àngels com abans.
 L'aucell encara hi n'ha,
 les flors s'hi han quedat.
Mes ¡ay! Maria
m'ha enamorat.

Com la de *Sant Geroni*
 d'ermita no n'hi ha;
 he vist la del *dimoni*,
 ¡malhaja l'ermità!
 sols ell muntar podria
 l'altiu *Cavall Bernat*.
Mes ¡ay! Maria
m'ha enamorat.

He vist lo *cap del Lloro*,
 he vist lo *cap del Gos*,
 he vist lo *roch del Moro*
 y l'espadat Montgròs,
 la vella Ferreria
 dessota un roch pelat.
Mes ¡ay! Maria
m'ha enamorat.

He vist la *font de l'Eura*,
 he vist la *font del Pi*,
 lo rossinyol s'hi abeura
 cantant al dematí;
 sentint sa melodia
 lo cor ses ales bat.
Mes ¡ay! Maria
m'ha enamorat.

He vist en ampla Cova
 lo *niu de Mansuet*;
 l'infern, diuen que's troba
 un poch més avallet.
 Més coses contaria
 aquell que hi haja estat.
Mes ¡ay! Maria
m'ha enamorat.

Allà *dels monjos* miro
 la llarga *Processó*,
 fins l'escolà hi oviro,
 que es un gegant turó.

Cecilia salmodia
no lluny del gran flautat.
Mes ¡ay! María
m'ha enamorat.

La roca *Foradada*
cap a Ponent se vèu,
immensa portalada
de gegantina Sèu;
potser Déu la volia
per la de Montserrat.
Mes ¡ay! María
m'ha enamorat.

He vist sota una roca
plorar los *Degotalls*;
si'l bés del sol hi toca
són perles sos cristalls,
perletes que Déu cría
y cull la flor del prat.
Mes ¡ay! María
m'ha enamorat.

M'agradan les canturies,
m'agrada'l camaril,
los prats y les boscuries
hont riuen Maig y Abril.
Safreig y Escolania,
los monjos y l'abat.
Mes ¡ay! María
m'ha enamorat.

CANÇÓ DELS ESCOLANS

MARÍA'ns es mare,
Jesús nos es pare,
los àngels hermosos
són nostres germans,
que al Cel nos responen
quan cantan y sonen
als peus de la Verge
los seus escolans.
Aucells de María,
cantem nit y dia.

Vestida de rosa
ja l'alba amorosa
al món anuncia
l'exida del sol.
Del Sol que'l món salva
María n'es l'alba;

cantèmlí corrandes
com fà'l rossinyol.
Aucells de Marta
cantèm nit y dia.

Cantèmlí corrandes,
texímlí garlandes
de lliris y roses
y herbetes d'olor.
Seguímlí los passos,
viscàm en sos braços,
dormím en sa falda
la sòn del amor.
Aucells de Marta,
cantèm nit y dia.

Apar exa serra
lo Cel de la terra;
si'ns deyan los àngels
son càntich novell,
diría tal volta
la gent que'ns escolta:
si aquí no es la Gloria
ja n'es lo cancell.
Aucells de Marta,
cantèm nit y dia.

CANÇÓ DE LES ERMITES

Portí corona de dotze ermites,
les habitavan tretze ermitans;
desde la terra semblan petites,
desde la Gloria semblavan grans.
De una a una me les han preses
les dotze perles del méu collar,
les dotze llanties per Déu enceses,
¡ay! ja no creman en mon altar.
Oh Catalunya, só ta Patrona;
tórnam si't plau,
les dotze estrelles de ma corona,
que de més pures no'n té'l cel blau.

Com los ascetes d'aquexa serra
l'home sospira per ser felíç;
¡mes ay! no penso trobar en terra
les flors que naxen al paradís.
Perque'n cullissen ells les primícies

n'hi queya alguna de sos jardins,
mes l'home's tanca l'hort de delícies
hont l'esperavan los Serafins.

Oh Catalunya, só ta Patrona;

tórnam, si't plau,

*les dotze estrelles de ma corona,
que de més pures no'n té'l cel blau.*

Aquí la vida se'ls escorría
com riereta d'ones de mel;
hora tras hora, día tras día,
cantant volavan tots cap al Cel.
Quan hi trucava la mort traydora,
—Entra, li deyan, ja estich a punt;
¿del món vols traurem? ja n'estich fora;
dels bens que robas no'n tinch ni un.—

Oh Catalunya, só ta Patrona;

tórnam, si't plau,

*les dotze estrelles de ma corona,
que de més pures no'n té'l cel blau.*

Com dotze cordes de ma harpa hermosa
totes batían per amor méu;
eran l'escala misteriosa
per hont pujava l'ànima a Déu.
La terra ab ella ja al Cel no encaxa,
puix se romperen sos escalons;
l'home no hi puja, l'àngel no hi baxa
junts a cantar-me tendres cançons.

Oh Catalunya, só ta Patrona;

tórnam, si't plau,

*les dotze estrelles de ma corona,
que de més pures no'n té'l cel blau.*

Sota una teula de la capella
l'aucell penjava son níu d'amor;
menjar prenia de sa escudella,
ab ell Matines cantava a chor.
Ara llur cel-la cau en ruines;
tant sols hi niuan los escorpins
entre les roses y clavellines
que encara hi troban los pelegrins.

Oh Catalunya, só ta Patrona;

tórnam, si't plau,

*les dotze estrelles de ma corona,
que de més pures no'n té'l cel blau.*

¿Vostres abelles hont són volades,
cel-les desertes, ruscós sens mel?
hont se'n volaren vostres niuades,
níus d'aureneta penjats al Cel?
Per primavera tornan a Espanya
les que en Octubre tristes se'n van;
les que niuavan en ma montanya,
¿per primavera no hi tornaràn?

Oh Catalunya, só ta Patrona,

tórnam, si't plau,

*les dotze estrelles de ma corona,
que de més pures no'n té'l cel blau.*

SALVE DELS MONJOS

*Salve, Maria
de Montserrat;
qui en Vos confia
serà salvat.*

SALVE, Regina,
Mare divina
del Redemptor,
vida y dolçura,
port de ventura
del pecador.

Lo Cel vos dona
real corona
d'estrelles mil,
y exa montanya
vos dona Espanya
per camaril.

*Salve, Maria
de Montserrat;
qui en Vos confia
serà salvat.*

A Vos eleva
la prole d'Eva
son cor plorant;
arch de bonança,
nort d'esperança
del navegant.

Com una rosa
ma patria us posa
sobre'l séu cor;
Rosa en poncella,
siàu l'estrella
del séu amor.

*Salve, Maria
de Montserrat;
qui en Vos confia
serà salvat.*

Los ulls hermosos
giràu piadosos
a aqueix món trist;
en ell guiàunos,
y al Cel mostràunos
a Jesucrist.

Salve, Morena,
de gracia plena,

Llum d'Israel;
Flor de la serra,
Sol de la terra;
Porta del Cel.

*Salve, Maria
de Montserrat,
qui en Vos confia
serà salvat.*

CANÇO DE LA MORENETA

*Nigra sum, sed formosa.
(CANT. 1.)*

MORENETA'n sou,
es que'l Sol vos toca,
es que us toca'l Sol,
lo Sol de la Gloria.
*Moreneta'n sou,
moreneta y rossa.*

Angels d'ales d'or
vos farfan ombra;
Vos no'n volèu, no,
volèu ser pastora,
tant sols per vetllar,
desde un cim de roca,

vostre blanch ramat
de viles y pobles.
Moreneta'n sou,
moreneta y rossa.

Per besarli'ls peus
Llobregat s'acosta,
y al vèurels tan purs
s'atura en sa vora;
besa'l setial,
lo besa y se'n torna.
Moreneta'n sou,
moreneta y rossa.

Catalans, veníu.
María us anyora,
té'l sol per vestit,
lo Cel per corona,
per trono un mont d'or,
per cambra una gloria;
veníula a adorar,
que'ls àngels no gosan.
Moreneta'n sou,
moreneta y rossa.

CANÇÓ DEL MARINER

QUAN ab un pèu en la barca
me despedesch de ma esposa,
que en lo braç encara'm posa
nostre fill tan amorós;
rosantlo ab llàgrimes tendres
alço'ls ulls a vostra serra:
si no puch tornar a terra
amparàulos a tots dos.
Lluny de ma patria bella,
en calma o en tempestat,
siàu la meva estrella,
Verge de Montserrat.

Quan jo perdo la ribera
de ma dolça Catalunya
y l'onada ja m'allunya
de quant ama lo cor méu;
miro aquexa gran montanya

com un far que encara'm gufa,
 com los braços de Marfa
 que'm diguessen, Fill, adéu!
*Lluny de ma patria bella,
 en calma o en tempestat,
 siàu la meva estrella,
 Verge de Montserrat.*

Mos companys, oh patria amada,
 ¿per qué'm diuen de què ploro?
 sabent prou lo que t'anyoro
 tantes lleugues mar endins:
 giro'ls ulls que se humitejan
 y no veig terres d'Espanya,
 y no't veig a tu, montanya,
 mirador dels Serafins.

*Lluny de ma patria bella,
 en calma o en tempestat,
 siàu la meva estrella,
 Verge de Montserrat.*

Al mirarla tan hermosa
 dich tornant del llarch viatge:
 «No es pas lluny lo méu vilatge
 quan ja oviro'l campanar.»
 Ab mon fill entre sos braços,
 no es pas lluny l'esposa mía;
 ¡ay! mon cor vèurels somnia
 de genolls en vostre altar.

*Lluny de ma patria bella,
 en calma o en tempestat,
 siàu la meva estrella,
 Verge de Montserrat.*

CANÇÓ DE LES FLORS

QUAN les floretes riuen
 ab les abelles,
 ¿no sabèu lo que diuen
 elles ab elles?
 De tota flor que crfa
 mont y ribera,
*N'es la Verge Maria
 sa Fardinera.*

Ja la Pervinca bada
 sos ulls blavosos,
 ja'n veu obrir la prada
 de més hermosos,
 ja sembra pedreria
 la primavera:
*Que es la Verge Maria
 sa Fardinera.*

A l'ombra del Ginebre
 ríu la Centaura,
 y borralló de gebre
 que'l sol hi daura,
 la blanca Setelía
 díu riallera:
*Que es la Verge Maria
 sa Fardinera.*

Lo Galleret rumbeja
 sa barretina,
 quan al matí festeja
 la Clavellina.
 Díu a la Floravía
 la Didalera:
*Que es la Verge Maria
 sa Fardinera.*

Arrasserat a un Sàlzer
 lo Lliri bada,
 bada al matí son càlzer
 plè de rosada;
 l'altar de la que'l cría
 sa flayre espera:
*Que es la Verge Maria
 sa Fardinera.*

Per vestidura's posa
 l'alta Ginesta
 sa roba d'or hermosa
 de cada festa;

¿per quí s'enjoyaria
 tan matinera?
*Per la Verge Maria
 sa Fardinera.*

L'Hisop a fer asperges
 se n'entra al temple,
 dels angelets y verges
 prenent exemple;
 portant sa crèu lo guía
 la Passionera:
*Que es la Verge Maria
 sa Fardinera.*

D'espines coronada
 floreix la Rosa,
 de les flors de la prada
 la més hermosa;
 la que ab la Verge's cría
 se torna vera:
*Que es la Verge Maria
 sa Fardinera.*

Pèl bosch que més ombreja
 va la Viola,
 porque ningú la veja
 va tota sola.
 La flor que s'humilía
 sempre prospera:
*Que es la Verge Maria
 sa Fardinera.*

CANÇÓ DELS AUCELLS

FESTIU Rossinyol
que voltas l'ermita,
polsant ta harpa d'or
de nit y de día,
Reyetó y Pinçà
de vèu argentina:

Cantàu
amors a Maria,
cantàu.

Tu que ploras tant,
Tortoreta viuda,
vina, que entre flors
ton amor hi niua;
Cueta gentil,
del pagès amiga:

Cantàu
amors a Maria,
cantàu.

Calandria, alça'l vol
y canta y refila,
que'l sol del amor
se'n puja a mitg-día.
Cantant Cel amunt,
Cotolíus, seguíula:

Cantàu
amors a Maria
cantàu.

Vina, Guatlla, aquí,
que bon blat s'hi cria
de grà saborós,
de daurada espiga.
Áliga real,
coronada Griva:

Cantàu
amors a Maria,
cantàu.

Cadenera, fuig
de la floravía,
que es la seva flor
voltada d'espines:
la Flor que hi ha aci
al Cel es cullida:

Cantàu
amors a Maria,
cantàu.

Piteja, Pinçà;
Perdíu, escotxina;
ronca, blanch Tudó;

Passarell, refila;
 puix àngels del Cel
 vos dexan la lira;

*Cantàu,
 amors a Maria,
 cantàu.*

Si fuigs de la nit,
 Aureneta, vina,
 tan aprop del Cel
 aquí sempre es día;
 lo sol no s'hi pòn,
 la lluna no hi minva:

*Cantàu
 amors a Maria,
 cantàu.*

GENTIL PASTORETA

GENTIL Pastoreta,
 Sol de Montserrat:
*Vullch ser ovelleta
 de vostre ramat.*

Jesús es l'anyell
 de vostra ramada,
 Pastora estimada,
 guiàume prop d'Ell;
 guardàume en sa pleta
 vora'l Llobregat:

*Vullch ser ovelleta
 de vostre ramat.*

Floresca ta vora,
 ríu d'arenes d'or,
 que'l sol del amor
 hi surt a tot hora.

Del Cel l'aureneta
ja en terra ha niuat:
*Vulch ser ovelleta
de vostre ramat.*

Donàume la mà
per dexar la terra,
que per exa serra
cap al Cel se va.
Qui us segueix, hereta
la felicitat:
*Vulch ser ovelleta
de vostre ramat.*

Dàume flors divines
del jardí de Sió,
que al jardí del món
hi veig sols espines.
Rosa moreneta,
clavell encarnat:
*Vulch ser ovelleta
de vostre ramat.*

¡Que hermosa es l'ermita
que hermosa sou Vos!
sagrari olorós
que l'Etern habita;
tan bella us ha feta
que'l cor li heu robat:
*Vulch ser ovelleta
de vostre ramat.*

CANÇÓ DE LA ROSA (1)

I

COLOMET que volas,
tes ales tingués,
aniria a veure
mon amor hont es.
*Rosa catalana,
flor d'or,
Rosa catalana,
qui us tingués al cor.*

II

Allí a l'alta serra
té son níu de flors,
y angelets y monjos
li cantan amors.

(1) Aquesta poesia no s'estampà en les edicions anteriors de *Cançons de Montserrat*.

III

També li'n cantava
quan era escolà,
y ara que'n só fora
faig sinó plorà.

IV

¡Oh! Allà vulch la fossa
hont tinch lo breçol;
colomet que hi volas,
d'igasli si'm vol.

*Rosa catalana,
flor d'or,
Rosa catalana,
qui us tingué al cor.*

CANÇÓ DELS SEGADORS

QUE hermosa n'es la terra
vestida ab l'or del blat,
que hermosa es vostra serra,
Verge de Montserrat!
Altíssima senyora,
no sou Vos segadora:
mes com a qui us anyora
lo sol vos ha colrat.

*Lo blat es ros
com Vos,
hermosa Moreneta;
lo blat es ros
com Vos;
guardau los segadors.*

Son camp lo pagès llaura,
de blats Vos lo vestíu,

y en và lo sol los daura
 si Vos no'ls benehíu.
 Donàunos bona anyada;
 quan vé la pedregada,
 a vostres peus lligada
 dexàula com lo ríu.

*Lo blat es ros
 com Vos,
 hermosa Moreneta;
 lo blat es ros
 com Vos;
 guardàu los segadors.*

En mitg de la bandera
 pintada vos duyèm
 y al cim d'una garbera
 segant vos posarèm.
 D'espigues coronada,
 guiàu Vos la segada,
 siga en la mar daurada
 cada volant un rèm.

*Lo blat es ros
 com Vos;
 hermosa Moreneta;
 lo blat es ros
 com Vos,
 guardàu los segadors.*

L'espiga ja's doblega,
 posèmnos los didals,
 que'ns cridan ja a la sega
 formigues y pardals.
 Si ab vostra companyia

veníu, tres colps al día
 dirèm l'*Ave Maria*
 tot esmolant la falç.

*Lo blat es ros
 com Vos,
 hermosa Moreneta;
 lo blat es ros
 com Vos;
 guardàu los segadors.*

LA CORONA DE FLORS

*Textim per Maria
corona de flors,
ja que ella'ls envia
ses dolces olors.*

I

CULLÍM del Rosari
les Ròses florides,
d'olor enriquides,
d'olor y de mel;
a la Passionera
juntèm la Nadala,
a angelets de l'ala
del color de cel.

2

Lliguèm ab lo Lliri,
que es flor de puresa,

la Centaura encesa
de la caritat,
la fulla del Trèbol,
que apar en'l herbatge
bellíssima imatge
de la Trinitat.

*Textim per Maria
corona de flors,
ja que ella'ls envia
ses dolces olors.*

3

Didals de la Verge
cullím y sa Agulla,
de l'Eura la fulla
que sembla'l cor séu.
Pensaments que als àngels
son amor inspira,
la flor que al sol mira
com l'ànima a Déu.

4

La Margueridoya,
que es flor de ignocencia,
brot de paciència,
remey de tot mal;
l'Angèlica pura
que es flor sens espina,

la Perpetuina
que es flor immortal.
Textm per Maria
corona de flors,
ja que ella'ls envia
ses dolces olors.

5

Dexèm en sa branca
la Dalia superba,
busquèm entre l'herba
la Viola humil.
Cullím Primaveraes
símbol d'esperança,
l'Iris de bonança,
la Palma gentil.

6

De flors ja texirem
la vostra corona,
lo cor que us la dona
que us sia fidel;
mes ¡ay! al trencarse
lo fil de la vida,
per Vos retexida,
tornàunosla al Cel.
Textm per Maria
corona de flors,
ja que ella'ls envia
ses dolces olors.

A SANT LLUIS (*)

HYMNE DELS LLUISOS A MONTSERRAT

Lliri de puresa,
castíssim Lluis;
lliri de puresa,
flor del paradís.

QUE dolça es ta essencia,
que hermós es ton cor,
vessant ignocencia
com la rosa olor!

(*) Aqueix hymne fou escrit a petició d'algunes Associacions de Lluisos y cantat per ells en sos romiatges a Montserrat, ab música del mestre García Robles. (N. del A.)

Sou lliri purfssim
que, al nàxé un matí,
la mà del Altíssim
porta a son jardí.

Sou fill de Maria,
de Cristo germà,
dolcíssima guia
que'l Cel nos donà.

Aqueix lliri vostre
plantàulo en los cors.
¡Oh! fèu lo cor nostre
verger d'exes flors.

Oh Verge Maria,
eix lliri sagrat
vostra llum l'obria,
sol de Montserrat.

Lluisos d'Espanya,
seguím nostre estel,
del plà a la Montanya,
de la terra al Cel.

CANÇÓ DEL POETA

Díu que era blanca y rossa
de Montserrat la Flor;
blanca com una gebre,
rossa com un fil d'or:

*La vida mia,
rossa com un fil d'or,
la mia Amor.*

Dels àngels es la Reyna,
germana de les flors,
un Déu la pren per Filla,
per Mare'l pecador:

*La vida mia,
per Mare'l pecador,
la mia Amor.*

Estrelles la coronan
d'una alba de claror,

la lluna l'ha calçada,
l'ha vestideta'l sol:

*La vida mia,
l'ha vestideta'l sol,
la mia Amor.*

Si n'era blanca, blanca
com néu de Canigó;
mes s'es tornat morena
guardant anyells pèl bosch:

*La vida mia,
guardant anyells pèl bosch,
la mia Amor.*

Pastora moreneta,
Vos, que'ls pexèu les flors,
ab los anyells y ovelles
guardàume a mi y tot:

*La vida mia,
guardàume a mi y tot,
la mia Amor.*

A vostres peus trencada
vos dexo ma harpa d'or;
si al Cel me'n dau un altra
mon cant serà més dolç:

*La vida mia,
mon cant serà més dolç,
la mia Amor.*

ADÉU A MONTSERRAT

RIHENT vaig arribarhi,
plorant dexo l'altar;
¿podré, Verge, tornarhi
ja que me'n tinch d'anar?
Aquí la nit es dia,
lo cel aquí es més blau:
*Adeusiàu, Maria;
Maria, adeusiàu.*

Oh Verge, per medalla
donàume vostre cor,
prenèu en presentalla
lo méu de pecador,
y a mi, Mareta m'fa,
prenèume per esclàu:
*Adeusiàu, Maria;
Maria, adeusiàu.*

Vostra maneta hermosa
 dexàumela besar,
 y a Cristo que hi reposa
 dexàumel adorar.
 ¡Oh dolça companyia,
 oh sempre hermós palàul!
Adeusiàu, Maria;
Maria, adeusiàu.

Sortint de vostra ermita,
 un dó us demanaré,
 tornàume la visita
 l'instant que'm moriré.
 Estrella que al Cel guía
 guiàumhi Vos, si us plau:
Adeusiàu, Maria;
Maria, adeusiàu.

Ditxoses aurenets
 que li cantàu amors,
 ditxoses violetes
 que li robàu olors.
 La flor que ab Vos se cría
 té vostra olor suàu:
Adeusiàu, Maria;
Maria, adeusiàu.

Passant per exos pobles
 diré que vinch del Cel,
 y'ls cantaré unes cobles
 mes dolces que la mel.

May més me n'aniría;
 però si a Vos us plau:
Adeusiàu, Maria;
Maria, adeusiàu.

Baxant encara'm giro
 per veure aqueix sant lloch;
 ja'l blanch colóm no oviro,
 ja'l colomar tampoch:
 capella hont Ella n'ía,
 penyals que l'abrigàu:
Adeusiàu, Maria;
Maria, adeusiàu.

HYMNE DE LA CORONACIÓ

*Rebèu exa corona
de perles y brillants,
Reyna del Cel, siàu Reyna y Patrona
dels catalans.*

DÓNANS, oh Cel, florons de tes estrelles;
Abril y Maig, donàunos vostres flors;
mes la virtut encara val més que elles:
jóvens y vells, posèmhi nostres cors.
Si són prou purs per coronà a María,
l'alba sos raigs nos donarà a texí,
en cada raig brillants de gran valía,
cada brillant lo cor d'un Serafi.

Núvols daurats servexen de cortina
a vostre altar, que té per llantia'l sol;
lo firmament vos fa de mantellina
y a vostres peus refila'l rossinyol.
Per pedestal Déu vos ha dat la terra,
l'immensitat per ample camaril;
són sos grahons les timbes d'exa serra,
hont Llobregat vos besa'ls peus humil.

Per coronar la terra catalana
Déu vos hi féu eix trono portentós;
ja fà mil anys que'n sou la sobirana,
ja'n fà dos mil que'l séu amor sou Vos.
Baxàu a vols, oh Serafins y Arcàngels,
com celestials abelles a la flor;
pujàu, pujàu, poetes, ab los Àngels,
a festejar la Reyna del amor.

Diu que per dot Déu vos donà l'Espanya;
guardàula Vos, guardàula eternament;
guiàula a Déu, desde exa gran montanya,
com als tres Reys l'estrella d'Orient.
En nostres cors sembràuhi la puresa
que fà sentir l'olor del paradís,
la dolça pau, la caritat encesa.
¡Si a vostre amor lo món ingrát s'obrís!

Vos en lo Bruch nos dareu la victoria:
del patri amor es Montserrat la font.
Oh sol d'Abril, ton resplandor de gloria
no es prou brillant per coronar son front.
Angel guardià de nostra Catalunya,
seyèu tot temps al cim de Montserrat;
si del séu cor la Verge may s'allunya,
may se pondrà lo sol del Principat.

*Rebèu exa corona
de perles y brillants,
Reyna del Cel, siàu Reyna y Patrona
dels catalans.*

GOIGS

DE NOSTRA SENYORA DE MONTSERRAT (*)

PUIX floríu com una rosa
 en lo cor del Principat:
Miràunos sempre amorosa,
Princesa de Montserrat.

Quan Jesús en crèu expira,
 angelets ab serra d'or
 serravan vostra cadira,
 gentil Reyna del amor;

(*) Exos Goigs obtingueren lo premi ofert per la Redacció de la *Veu del Montserrat* en lo Certamen de 1880 de la Joventut Catòlica de Barcelona. Aquexa Associació obrí generosament un concurs oferint un premi a qui millor los posàs en música. (N. del A.)

vos la feren tan hermosa
 que hi seguereu de bon grat:
Miràunos sempre amorosa,
Princesa de Montserrat.

Barcelona us ha tinguda
 com sa perla un rich anell,
 mes del moro combatuda
 vol salvar tan rich joyell;
 la montanya s'es desclosa
 per tenirlo ben guardat:
Miràunos sempre amorosa,
Princesa de Montserrat.

Les estrelles vos mostravan
 molts dissaptes a uns pastors,
 mentre'ls àngels les baxavan
 tot cantant hymnes a chors;
 d'aqueix Cel que en terra's posa
 vol gosarne'l bon Prelat:
Miràunos sempre amorosa,
Princesa de Montserrat.

Vostra olor de primavera
 va guiantlo al lloch felíç
 hont floríau, Rosa vera
 del roser del paradís.
 Lo perfúm d'aquexa Rosa
 per lo món serà escampat:
Miràunos sempre amorosa,
Princesa de Montserrat.

En sos braços vos ha presa,
 plorant llàgrimes d'amor,
 per portarvos a Manresa
 hont tindrèu retaule d'or.
 Processó magestuosa
 va cantant per lo serrat:
*Miràunos sempre amorosa,
 Princesa de Montserrat.*

Arribant ahont sou ara
 no volèu passar avant;
 com que sou la nostra Mare,
 volèu vèurens d'aquí estant;
 a sa Mare bondadosa
 Déu per fills nos ha donat:
*Miràunos sempre amorosa,
 Princesa de Montserrat.*

En vostra santa capella
 vos vingué a veure Colón,
 y potser foreu l'estrella
 que'l guiareu al Nou Món.
 Quan als peus d'Espanya'l posa
 Vos un temple hi heu fundat:
*Miràunos sempre amorosa,
 Princesa de Montserrat.*

A Joan d'Austria guiareu
 a les aygues de Lepant,
 ab ses naus allí enfonzareu
 a Mahoma agonitzant.

Ab la crèu victoriosa
 la mitja lluna ha eclipsat:
*Miràunos sempre amorosa,
 Princesa de Montserrat.*

Sant Ignaci de Loyola
 fundà ab Vos la Companyia;
 y aprengué en la vostra escola
 qui fundà l'Escola-Pia;
 de Nolasch guia animosa,
 molts catius heu llibertat:
*Miràunos sempre amorosa,
 Princesa de Montserrat.*

Desde'l cim de exa montanya
 benehíu nostre pahís,
 benehíu tota l'Espanya,
 fèune vostre Paradís.
 Dels fidels Pastora hermosa,
 benehíu vostre ramat:
*Miràunos sempre amorosa,
 Princesa de Montserrat.*

Puix floríu com una rosa
 en lo cor del Principat:
*Miràunos sempre amorosa,
 Princesa de Montserrat.*

ODES

A LA REYNA DE CATALUNYA

DESDE exes altes cimes, ¡que gran es l'estrellada,
Verge de Montserrat!
Es lo mantell esplèndit de Reyna coronada
de nostre Principat.

Cobríulo'n com ab l'ala de vostra providencia,
puix sou son àngel bò:
cobríu ses tres germanes caríssimes, Valencia,
Mallorca y Aragó.

Donàu abrich a Espanya, la malmenada Espanya
 que ahí abrigava'l món,
 y avuy es com lo cedre que veu en la montanya
 descoronar son front.

Més gran es que l'Europa, més gran es que la terra
 lo vostre mantell blau,
 a aquell que s'hi sopluga y a aquell que se'n desterra
 daulos abrich si us plau.

A LA VERGE DE MONTSERRAT

Tu honorificentia populi nostri.
 JUDITH, c. 15 v. 10.

PER què, castell ciclòpich, montanya catalana,
 tos mil gegants de pedra de vetlla sempre estàn?
 si un jorn *Babels caygudes* devallan a la plana
 a cada pas que donen un poble xafaràn.

¿Per què sempre en batalla, tità de nostra terra,
 axecas tos cent braços encara al firmament,
 fent rodolà al abisme la roca que s'atterra,
 y cel enllà lo núvol d'isttu que'l llamp encén?

Abaxa'l cap, oh monstre, la Verge te domina,
 ses divinals petjades venceren ton encís,
 seràs lo més gran trono de la més gran Regina,
 millor sols poden darli les valls del Paradís.

Miràulo dins sa Cova, semblant a l'Establía,
 los àngels hi devallan al vespre a voliors,
 y guiats per sos càntichs y llums que anyora'l día
 l'Infant que porta als braços adoran los pastors.

Miràula en son retaule de gòtiques agulles,
 entretallat fà segles per esculptors divins,
 entre ses mil garlandes y rams de flors y fulles
 los monjos caps hi oviran de rossos Serafins.

Servintli de corona, les virginals estrelles
 son front de reyna adoran, sos peus lo Llobregat
 ornantlos ab les perles y flors que té més belles.
 Varons los de la fama, seguíulo a Montserrat.

Seguíulo aquí y la Verge prenèu per capitana,
 a ríus com la néu fosa baxant del Pirinèu,
 puix per gravà ab sa historia l'història catalana
 eix obelisch de roques alçà la mà de Déu.

Per ella exes piràmides de Memfis ha portades,
 amunt, montanyes sobre montanyes apilant,
 del fruyt que monstra l'arbre gegant en ses brancades
 deü segles hà que'n viuen los pobles del voltant.

¡Com crexes y t'axampas, oh patria, a la seva ombral
 La soca de tos Comtes fou son primer devot,
 y arrèu ab son aussili de serrahins t'escombra,
 mes vol sa aymada filla María a quí ho deü tot.

Borrell ja ve, sos passos los Berenguers seguexen;
 darrera nostres comtes arriban nostres reys,
 com quan se pon un astre nous astres aparexen,
 dexantnos per estela ses gestes y ses lleys.

Ja arriba'l rey don Jaume, altíu com exa serra;
 miràulo, la corona li estreteja al front,
 se gira a les onades per demanar més terra;
 ¡si hagués nascut més d'hora lo somni de Colón!

¡Colón! també l'Estrella del mar aquí invocava,
 l'Estrella que la terra promesa li ha mostrat,
 per çò en lo primer temple que Amèrica fundava
 se col la Moreneta gentil de Montserrat.

Aquí de Carlomagne lo ceptre d'or rebía
 qui'ls regnes governava de la meytat del món,
 son fill que allí en Lepanto l'altra meytat vencía
 a vostre nom, oh Verge, també abaxava'l front.

Los hèroes de Mallorca, de Nàpols y d'Atenes,
 miràu hont esmolaren ses llances de gegant;
 de vostre amor ses ànimes, María, anavan plenes
 y per plantarvos temples no'ls era'l món prou gran.

Aquí Napoleó ses àligues guerreres
 vegé axalar y caure vençudes prop del Bruch;
 y desde Otger a Manso jamay en ses fronteres,
 jamay lluytà la patria sens vostre braç fexuch.

Lo doll de sa eloqüència que frà Vicens vessava
en font d'eterna vida lo vingué a beure aquí;
quan del Judici als pobles a predicar baxava
per un Moysès preníanlo baxant del Sináí.

Ignaci de Loyola vos oferí l'espasa,
y una altra li'n donareu de flames y de llum;
Lluís Gonçaga créxer sentí dins vostra casa
son lliri que omple encara la terra de perfúm.

Tabor de nostra Espanya, per tos grahons de roca
¡que sants, que reys y hèroes pujaren cap al Cell!
¿Quína àliga en tes torres un vespre no s'ajoca?
¿quín rossinyol no hi canta de l'alba al clar estel?

Poetes de ma patria, heralts de sa grandesa,
veníu també a escalfarvos en tan beneyta llar!
vos faràn lloch los àngels prop sa real Princesa,
posàu per presentalla la lira en son altar.

No es fill, no, d'exa terra qui del séu cor s'allunya:
si n'es de gran un poble son campanar ho díu:
marlets té de montanyes lo téu, oh Catalunya:
Montblanch en mitg d'Europa no s'alça més altíu.

La Verge es de ton geni la resplendent estrella
que fà mil anys l'Altíssim posà sobre ton front:
mentres tos fills la adoren, beuràn dins sa capella
bellesa, fè, amor patri en la divina font.

¡Que hermosa n'es! Parlàune, turons, a les planicies;
aucells a les arbredes, ayrades al jardí;
son cor es per qui hi entre tancat hort de delícies,
sos braços son garlandes de menta y romaní.

Lo sol d'exes montanyes emmorení sa cara
y apar la Sulamitis del cant de Salomó;
sos polsos se coronan de llum de l'alba clara
y té l'olor de roses del hort de Jericó.

¡Que hermosa n'es! a l'ombra de timbes y brancatges
apar una pastora que vetlla'l séu ramat
de pobles blanquinosos, masíes y vilatges,
que baxan com ovelles a beure al Llobregat.

Vetllàunos sempre, oh Reyna del Cel, desde exa serra,
perçò vos l'ha donada per trono'l Criador;
vostre mantell abrigue los pobles de la terra
y tornarà a florirhi lo regne del amor.

ALS CATALANS DE FILIPINES (1)

QUE M'HAN ENVIAT UNA CORONA DE LLORER D'ARGENT

GERMANS de Filipines, rebí vostra corona,
de argent finíssim que fongué l'amor,
y d'un rey a la testa trobantla pariona,
la volguí per la Reyna del méu cor.

(1) Aquesta poesia la publicám íntegra en la pág. 267 de nostre volúm, formant part de *Caritat* que es ahon la inclogué per primera vegada l'Autor.

LOS POETES A LA VERGE DE MONTSERRAT

EN LO ROMIATGE QUE HI FEREN LOS TROBADORS CATALANS
DE FRANÇA Y D'ESpanya LO 8 DE MAIG DE 1883 EN CE-
LEBRACIÓ DE LA VINTICINQUENA DELS JOCHS FLORALS.

Exaltasti sicut aquila nidum tuum.

PER què Déu ha creat los puigs de marbre
del Montserrat altiu?
L'Omnipotent planta sovint un arbre
sols per penjarhi un nú.

Lo nú es vostre temple, Mare amada,
nosaltres los petits,
vivím de vostre amor ab la becada
y ab llet de vostres pits.

A tots Vos nos covàu; mes als poetes
més amorosament,
perque volèm cantant com aurenets
a cada jorn naxent.

Perque donèm resignació a qui plora,
coratge a qui recàu,
y a qui més trist ací en lo món s'anyora
mostrèm lo Cel més blau;

perque siàm dels que no hi veuen guía,
dels combatents confort;
perque en mitg de la nit mostrèm lo día,
la vida dins la mort.

Vos avuy nos pujareu a les grades
de vostre soli excels;
Pastora, 'ns heu guiat a vostres prades;
Estrella, a vostres Cels.

A vostres peus, oh divinal María,
¡que hi fà de bon estar!
¡Que son ditxosos l'aucellet que hi nía,
la flor que hi ve a esclatar!

¡Ditxós lo cor que de la terra lliure
ací us pot assolir!
¡Ditxós qui pot ab nostra Reyna viure,
ditxós qui hi pot morir!

Són aquexes montanyes les agulles
de vostre soli d'or;
d'una atzevara colossal les fulles
d'hont Vos ne sou la flor.

Vos sou la flor; nosaltres, les abelles,
vivim de dolça mel,
y no trobant en terra flors prou belles,
giràm los ulls al Cel.

Giràm los ulls al Cel, y a vostres plantes,
abelles o aligons,
al desplegar les ales dalejantes
ohim vostres lliçons.

May més, may més nostra ànima s'allunya
de vostre regi altar:
oh Aliga real de Catalunya,
duhèunos a volar.

Portàunos a volar en vostres ales
pèl camp del infinit,
fins a mirar en les emprees sales
lo Sol de fit a fit.

MONTSERRAT Y LA ESGLESIA

Non prevalebunt

FA cent y cent mil anys que'l Llobregat
 anguilejant llisquívols s'arrossega
 als peus del Montserrat,
 que ab dents de llima com riquier rosega.
 Mes es treball perdut: com més descalça
 ab enorme ribot l'immensa soca,
 apar que creix y s'alça
 aquell retaule monstruós de roca,
 que més y més s'arbora y s'ageganta,
 dexant veure en sa testa verdejanta
 sa corona comtal, que per florons
 té un rengle de turons.

Axís l'Esglesia santa,
 alçada sobre'ls segles gegantina,
 passat, present y esdevenir domina.

L'error ab furia barbre,
 d'immunda ploma ab manuella vil
 va alçapremant sos fonaments de marbre;
 l'impietat blasfema y l'heretgia,
 com monstres del abisme, nit y día
 enfonzan la destal al tronch del arbre
 fà dos mil anys. Quan ne farà cent mil
 d'aquexa lluyta per tirarla a terra,
 semblarà que s'axeque, com la serra
 del aspre Montserrat
 al secular rosech del Llobregat.

DEXTRAM SCRIPTORIS

BENEDICAT

MATER HONORIS

PASSIÓ
DE
NOSTRE SENYOR JESUCRIST

JESUCRIST, la Passió vostra
ajudàumela a cantar;
mes morint per culpa nostra
¿què faré sinó plorar?
Si plorant pujo al Calvari,
Vos al Cel me pujarèu,
puix l'escala per pujarhi
es l'escala de la Crèu.

Cristians, per darnos vida
vol morir lo Salvador,
dantse a tots per despedida:
¡dolç senyal de son amor!
Sos dexebles són a taula
fent ab Ell l'últim sopar,
quan los pasma sa paraula
de que'ls vulla'ls peus rentar.

Pere diu, tot fentse enrere:
—Vos a mi no'm rentarèu.
—Si Jo'ls peus no't rento, Pere,
no entraràs al regne méu.

—Donchs rentàumels, responfa,
peus y mans, ànima y tot;
quan per Vos rentat jo sía
rès del món tacarme pot.—

Ab ses llàgrimes los renta,
cada peu un bés o dos;
los exuga, y quan s'assenta
tè'l parlar més amorós:
—Jo só Mestre de vosaltres;
mes ¿sabèu per què us rentí?
perque amèu los uns als altres
com Jo a tots vos estimí.

Beneheix lo pà:—Prenèune,
que es mon Còs sacramentat.—
Beneheix lo ví:—Bevèune,
es la Sanch que Jo he vessat. (1)
Lo méu Cor a tots convida:
qui ab fervor combregarà,
si es mort, cobrarà vida;
si es víu, no morirà.

Mes, combrega entre nosaltres
qui vol ferme trahició;—
y mirantse'ls uns als altres (2)
tots li diuen:—¿Seré jo?

(1) En la primera edició, que's publicà en 1873, aquest vers y'ls dos següents deyan:

es la sanch que he derramat.
Qui beurà sanch benehida,
qui carn mia menjarà,

(2) En la metexa edició: *y aguaytantse'ls uns als altres.*

—Es aquell que'l bocí'm prenga,
puix ab ell menjo en un plat,
jay de qui traidor me vengal
¡tant debò que no fós nat!—

Ja ab sa dolça companyia
Jesucrist se'n baxa al Hort,
hont los díu en sa agonía
que està trist fins a la mort:
—Orèm tots, que al veurem pendre
mon ramat s'escampará;
y si es prop qui m'ha de vendre,
no es pas lluny qui'm negará.—

S'agenolla, y mentres ora (1)
reb lo càlzer de dolor;
primer glop que n'assabora,
no pot més lo Redemptor.
—De mon llavi apartat sía,
Pare, eix càlzer de pecat,
mes no's faça, no, la mía,
sinó vostra voluntat.—

Jesucrist ja es a la vora
de la mar de la passió,
ja de l'ona que'l devora
sent la furia y l'amargò.
Veu del mals la pertinacia,
veu dels bons l'ingratitut;

(1) En la primera edició aquesta estrofa diu axí:

Duli un àngel mentres ora	—Que per mi, si us plau, no passe
lo càlzer de dolor;	Pare, eix càlzer de pecat
primer glop que n'assabora	però no la meva's faça,
no pot més lo Redemptor.	sinó vostra voluntat.

de tants hòmens la desgracia,
que per sempre s'han perdut. (1)

Claus, martell, açots y espines
tots plegats al Cor los sent;
suhor d'ayga y Sanch divines
per la terra va corrent.
Los seus dormen y'ls desperta:
—Axecàuvos; ve'l traidor;
¿no estarèu una hora alerta
per vosaltres, ab qui mor?

Com un llamp a tots consterna
de cadenes drinch confús,
y ja veuen la llanterna
dels que cercan a Jesús.
Lo traidor Judas que'ls mena,
los ha dit entrant al hort:
—Tingàu a punt la cadena,
y a qui bese lligàu fort.—

Jesús dñu:—¿A qui cercàu?
—A Jesús de Nazaret.
—¿Donchs, Jo só!—y la turba cau
vora'ls peus del que escomet.
Dues voltes los aterra;
dues voltes que ha parlat,
quan:—Alçàuvos, dñu, de terra;
hora es ja de ser lligat.—

Arribant Judas lo besa:
—Amich méu, ¿què vens a fer?

(1) Aquesta estrofa no s'estampà en la primera edició.

¿D'un bés fals ab la finesa
tu m'entregas presoner?—
A Sant Pere que feria:
—Enveyna'l coltell, ha dit,
qui de coltell feriria,
de coltell serà ferit.

Mes diumenge me rebereu
entre palmes y llorer,
y ara ab pals y armes esquereu
com si fós un bandoler.—
Dona'ls braços als que'l prenen,
còs y ànima al dolor;
les cadenes que'l detenen
són cadenes del amor.

Mentres lligan y engrillonan
al que fà rodar los Cels,
sos dexebles l'abandonan
com anyell als llops cruels.
¡Trist de mi! pecant un día
vos dexí, Jesús, també;
mes, oh dolça companyia,
ja may més vos dexaré. (1)

Afrontarlo Anàs intenta,
y ab mà fèrrea'l seu criat
un revés tan fort li venta
que per terra l'ha tirat.
Jesucrist, obrint la boca,
manso y dolç li respongué:

(1) Aquesta estrofa no s'estampà en la primera edició.

—Si he dit bé, ¿per què se'm toca?
si he dit mal, digas ¿en què?—

Mes que aquesta bofetada, (1)
crits y colps dels enemichs,
sent Jesús la relliscada
del millor del seus amichs:
general d'un rey tan noble,
de lluny, Pere, pas per pas,
va seguintlo ab tot lo poble
desde Anàs cap a Caifàs.

A l'entrada trist se queda
de la sala del concell,
a escalfarse en nit tan freda.
—També aqueix anava ab Ell,—
prompte diuen les criades
de la casa de Caifàs.
Pere díu per tres vegades:
—A Jesús no'l coneix pas.—

Lo gall canta, y ell sospira,
ell sospira de dolor,
y veyent que Crist lo mira,
són sos ulls un mar de plor;
puix li apar que encara escolta
lo que deya ahí a sopar:

(1) Aquesta estrofa y la següent en la primera edició se troban compendiades axí:

Tot seguint Sant Pere al poble
de Anàs cap a Caifàs
veu dar colps al Rey més noble
y escupirli a cada pas;

quan davant d'unes criades
que li diuen Galilèu
ha jurat per tres vegades
no conexé'l Mestre séu.

—Ans que'l gall cante una volta,
tres, perjur, m'has de negar.—

Si com ell no volèm caure,
al perill no'ns exposèm,
que si Déu no'ns ve a traure
dins sos llaços morirèm.
Si ja som al precipici,
bon Jesús, dàunos la mà;
si'ns miràu ab ull propici,
Llucifer nos dexarà. (1)

Quan los falsos testimonis
a Jesús han acusat,
dihent que es per los dimonis
si ha tres morts ressucitat;
ell pregunta:—¿Ets tu'l Messías?—
Díu:—Jo só—y ab crit molt fort
van cridant llengües impfes:
—¡Blasfemà! ¡digne es de mort!—

Nit terrible fou aquesta
per lo nostre Salvador;
plouen colps sobre sa testa,
vils insults sobre son cor.
D'ulls tapantlo ab sa mà dreta
un que ab l'altra l'ha afrontat:
—Endevina, si ets profeta,
díu, qui es que t'ha pegat.— (2)

(1) y (2) Aquestes estrofes no s'estamparen en la primera edició.

Judas tem que'l poble'l mata
y un rosech lo té confús:
—Veusaquí'ls diners de plata,
mes tornàume'l bon Jesús.—
Li responen:—¿Què'ns importa
dels diners ni del pecat?—
y ell llençantlos a la porta,
dalt de un arbre s'es penjat.

A la sala del Pretori (i)
va Jesús entre enemichs,
que li fan l'acusatori
de mentides y embolichs.
Ell escolta l'insolencia
y a Pilat no respòn rès;
qui admirat de sa ignocència
prompte a Herodes l'ha remès.

Lo mal jutge se n'alegra;
veurà a Aquell que may ha vist;

(1) Aquesta estrofa y les cinch següents les compendià l'Autor, en la primera edició, d'aquesta manera:

De Pilat a la presència
quan l'acusen no diu rès;
y ell planyent tanta ignocència
prompte a Herodes l'ha remès,
qui rebentne gran despreci
sols per sè excomunicat
disfressantlo com a neci
fà tornarlo a Ponç Pilat.

—
Que un dels presos dexe lliure
li demanan, com era ús:
—¿Quin volèu que jo deslliure,
a Barrabàs o a Jesús?—

—A Barrabàs dona vida,
a Jesús mort y torment.—
Y engegant al homicida
fà açotar al ignocent.

—
Sis butxins lo vergassejan,
per tot sanchna'l blanch Anyell,
com a llops lo butxinejan
ab flagell sobre flagell;
a bocins sa carn s'arrena,
cada açot un esboranch,
quan d'un colp la corda's trenca,
y ha caygut en rius de sanch.

però sa ànima es molt negra
per mirarshi Jesucrist.
Volent veure algún miracle,
lo pregunta y no respòn:
no està, no, l'etern Oracle
a mercè de tot lo món.

Ell ho pren com a despreci,
y'l remet a Ponç Pilat,
fent posar vestit de neci
al que es font de veritat.
La divina Sapiència
es tractada de dement,
perque l'home en sa demència
s'es cregut omniscient.

Al Pretori de tornada
torna a veure Ponç Pilat
la figura transmudada
d'aquell lliri trepitjat.
Desitjant salvar sa vida
trau un lladre de presó,
y a aquell poble deicida
parla axís desde'l balcó:

Quan la Pasqua'ns ve a somriure
llibertar a un pres era ús;
¿quin volèu que jo deslliure,
Barrabàs o bé Jesús?
—A Barrabàs dona vida;
a Jesús mort y torment.—
Y engegant al homicida,
fà açotar al Ignocent.

Sis sayons sobre Ell se llançan
 com sis llops sobre un anyell,
 se rellevan quan se cançan
 y açots plouen demunt d'Ell.
 Se li rompen ¡ay! les venes;
 sa carn pura va a bocins;
 y Ell en mitg de tantes penes
 va pregant per sos butxins.

—«¿Què t'he fet, morint, me crida,
 pecador, en què t'he ofès?
 no tinch part sense ferida;
 fill méu, no m'açotes més;
 mes m'açotas, punys y clavas,
 sent Jo'l Déu que t'ha criat,
 y tants colps ma vida acabas
 quants retornas al pecat.»—

Ab espines afrontoses
 coronaren son pur front,
 ab espines de les roses
 que jo cerco per lo món:
 per mantell un drap vestintli
 s'agenollan a sos peus,
 y ab la canya percutintli:
 —Déu te guard', Rey dels jueus.—

Tot mostrantlo en tal figura:
 —*Ecce Homo*, dtu Pilat;
 al blanch lliri d'hermosura,
 veusaquí com l'hem posat.
 —*Tolle, tolle!* ¡crucifical!
 cridan tots al jutge inich;

de morir digne judicial,
 o ets de Cèsar enemich.—

Llavors dona la sentència
 de morir clavat en crèu,
 y entregantlo a sa potencia:
 —Fèune, dtu, lo que volèu;
 mes sa sanch sobre vosaltres;
 jo me'n vullch rentar les mans.—
 Cridan tots:—Sobre nosaltres:
 cayga sobre'ls xichs y grans.—

Abraçant la Crèu pesada
 Jesús llença un gran sospir:
 —Vina, vina esposa amada,
 que en tos braços vullch morir:
 ells seràn d'amor los llaços,
 que relligan l'home a Déu;
 pecadors, seguíu mos passos,
 y ab Mi al Cel arribarèu.—

Li obre'ls muscles la crèu dura,
 y a tres passes cau malmès.
 Al carrer de l'Amargura
 ¡ay! sa Mare l'ha escomès;
 de neguit son cor esclata:
 —Filllet méu, ¿donchs hont anàu?
 —A morir per gent ingrata;
 Mare meva, Adeusiàu.

Tots l'escupen y li pegan,
 y ab la sogà que dú al coll

tant l'estiran y arrossegan
que'l camí de sanch es moll.
Crèu tant grossa l'agobía,
mos pecats encara més;
cada recayguda mia
lo fà caure al fanch estès.

Morint ja ab tanta ferida,
han llogat al Cirinèu,
allargantli un punt la vida,
per donarli mort de crèu.
Puix la mà tots hi hem posada,
ajudèmla en sos dolors,
y ab sa sanch malaguanyada
barregèmla nostres plors.

La Verònica ab coratge
de suhò y pols l'ha exugat;
y en sa toca reb sa imatge
com un sol ennuvolat:
si ab los fets com ab la boca
tots servissem al Senyor,
¡ay! l'imatge d'exa toca
passaria a nostre cor.

Cada pas una cayguda,
y ¡ay! ningú li ha dat la mà;
un jument té qui l'ajuda,
y Ell sols té qui'l matarà.
A unes dones y a nosaltres:
—No plorèu, díu, sobre Mi,
mes ploràu sobre vosaltres
y'l pecat, que es mon butxí.—

Isaach que va al suplici
de la crèu portant lo feix,
en l'altar del sacrifici
vol ser víctima Ell meteix.
Ab sa Sanch immaculada
vol rentarnos de pecat;
sols després d'exa regada
florirà l'humanitat. (1)

Al Calvari li llevaren
lo vestit davant de tots,
y arrencantlo renovaren
les mil llagues dels açots.
Deshonestos, deshonestos,
que adoràu per Déu al fanch,
no donèu torments d'aquestos
a qui us dona vida y sanch.

Ja en la crèu la mà li clavan (2)
que al malalt dava salut;
ja sos peus, que sempre anavan
hont patia un desvalgut.
Si s'escruxen les montanyes,
María, als colps de martell,
¿què faràn vostres entranyes
d'hont nasqué tan rós y bell?

Escolantse gota a gota
ja ab la crèu lo van alçant,

(1) Aquesta estrofa no s'estampà en la primera edició.

(2) En lloch d'aquest vers y'ls tres següents, en la primera edició se llegeix:

Rompen venes, nirvis trencan, caminant peu sobre peu;	peus y mans casi li arrencan de genolls sobre'l pit séu.
--	---

fent florir la terra tota
lo dolç plor del arbre sant;
quatre rius d'amor ne rajan,
quatre rius del paradís;
fins que a beure'ls cors hi vajan
may lo món serà felíç.

Trets de lloch tots los seus ossos
se podrián ben contar;
molls de sanch té'ls cabells rossos;
los ulls tèrbols de plorar.
—Si ets Messías, un li crida,
¿com no baxas de la crèu?—
y Ell, pregant per l'homicida:
—Perdonàulo, díu a Déu.

Perdonàulos tots, mon Pare,
que no saben lo què fan,—
y girantse envers sa Mare,
li encomana Sant Joan:
—Ací tens la Mare meva;
y aquí, Vos, lo fill amat.
Pecador, sa Mare es teva;
vina, vina al séu costat.

Lo mal lladre renegava,
mes respòn lo lladre bò:
—A mi y tu'l delictè'ns clava,
més Jesús no ho mereix, no:
¡Al tornar Vos a la Gloria
recordàus de mi, infelíç!—
—Donchs ab Mi a cantar victoria
vuy seràs al Paradís.—

Mira a dreta, mira a esquerra,
sos dexeables ja no hi són;
veu al Cel càstich, y a terra
improperis, creus y afront.
Com ses mans son Cor s'esquexa,
nú morint y en soledat:
—Pare méu, quan tot me dexa,
¿per què m'heu desamparat?

Troba sols fel y vinagre
al obrir sos llavis sechs:
¡quan li donan fel més agre
les blasfemies y renechs!
Ab un crit dolç y fortíssim
díu després:—¡Tot es finit!
¡en los braços del Altíssim
encomano l'esperit!

Per no vèurel com moría
s'eclipsaren lluna y sol;
fent extrems com d'agonía
l'univers vestit de dol.
Cel y terra s'extremexen,
vel del temple es esquexat;
sols més durs no's mitgpartexen
nostres cors que ho han causat.

No restantli alè de vida,
nos donà la sanch del Cor,
hont la llança envermellida
nos obrí'l Cel del amor:
sols per rèbrens ab mil besos
baxa'l cap al expirar,

ab los braços ¡ay! extesos
per podernos abraçar.

Sols després de tal batalla
s'hi pogué acostar la mort;
mes la mort rompé la dalla
al donarli un colp tan fort:
sos portals obrí la Gloria,
y la raça d'Israel,
cantant hymnes de victoria
se'n pujà dels llims al Cel. (1)

De la crèu lo devallaren
Nicodemus y Joseph,
y en los braços que'l breçaren
¡quant mudat sa Mare'l reb!
embalsamantli a besades
ulls y galtes, mans y Cor,
la ferexen ¡ay! plegades
set espases de dolor.

¿Què s'es feta la bellesa,
gentil rosa de Sarón,
nevat lliri de puresa
que embalsamas tot lo món?
Mans inicues te dexaren
sense forma ni color;
y en los peus que't trepitjaren
tu vessares ton olor. (2)

Ploràu, Angels que cantareu
la nit santa de Nadal;

(1) y (2) Aquestes estrofes no s'estamparen en la primera edició.

ales d'or que l'abrigareu,
venfu ara a amortallal.
Mes la fosca sepultura
ja a María l'ha robat,
que ab son càlzer d'amargura
plora en trista soledat.

Tot cumplint les profecies
se desvetlla gloriós,
y al Sepulcre les Maries
ja no hi troban lo séu còs;
troban sols Angels que'ls diuen:
—No'l cerquèu aquí enterrat!
mes cercàulo entre'ls que viuen
a Jesús ressucitat.—

Son front sembla'l de l'aurora,
d'or finíssim son cabell;
sol de Pasqua que l'adora
no es, no, tan rós y bell;
Benedictus cantaria
sortint dels llims Israel,
y un chor d'Angels respondria:
—En la terra y en lo Cel.—

A sa Mare's dextera veure,
que's comença d'anyorar,
y a Tomàs que no hi vol creure
les cinch llagues va tocar.
Després puja a l'alta Gloria,
que algún día Déu nos dó,
per haver cantat l'història
de la santa Passió.

ESPASES DE DOLOR (1)

Bon Jesús, l'hermosa testa
 ¿qui ha d'espines coronat?
jo só l'ingrat;
 coronàume a mi la testa
 que sovint ha mal pensat.
Castigàume, però perdonàume;
ja'm sab gréu d'haver pecat.

Bon Jesús, los dolços llavis
 ¿qui de fel ha amarguejat?
jo só l'ingrat;

(1) Aquesta poesia sols s'estampà en la primera edició, publicada en 1873.

amarguejàumen los llavis
 que sovint han malparlat.
Castigàume, però perdonàume;
ja'm sab gréu d'haver pecat.

Bon Jesús, los peus y braços
 ¿qui a la Crèu vos ha clavat?
jo só l'ingrat;
 ¡ay! clavàumhi'ls peus y braços
 que sovint han mal obrat.
Castigàume, però perdonàume;
ja'm sab gréu d'haver pecat.

Bon Jesús, a vostra espatlla
 ¿qui exa Crèu ha carregat?
jo só l'ingrat;
 carregàumela a l'espatlla
 que tant peresosa ha estat.
Castigàume, però perdonàume;
ja'm sab gréu d'haver pecat.

Bon Jesús, a la cintura
 ¿qui exa soga us ha lligat?
jo só l'ingrat;
 ¡ay! lligàula a ma cintura
 que ha seguit la vanitat.
Castigàume, però perdonàume;
ja'm sab gréu d'haver pecat.

Bon Jesús, vostres entranyes
 ¿qui ab la llança ha traspasat?
jo só l'ingrat;

travessàume les entranyes
que tant de pedra han estat.
Castigàume, però perdonàume;
ja'm sab grèu d'haver pecat.

Oh Maria, ab set espases
¿qui us ha'l Cor martiritzat?
jo só l'ingrat;
dàu al méu exes espases,
puix tan poch vos ha estimat.
Castigàume, però perdonàume;
ja'm sab grèu d'haver pecat.

A. M. D. G.

TAULA

Pàgs.

IDILIS Y CANTS MÍSTICHS

Pròlech.	9
Cor de Jesús, hort coronat d'espines.....	17
Cant d'amor.	19
Místich desposori de Santa Catarina.	22
Anyorança.	25
La fugida a Egipte.	29
L'herba del amor.	32
Les tres volades.	35
Dolç cativeri.	37
Santa Teresa de Jesús.	38
Marina.	40
Santa Cecília.	44
Fulcite me floribus.	46
L'harpa sagrada.	47
A una nina de cinch anys.	49
Càntich de l'esposa.	50
Als estels.	54
Rosalía.	57
La Crèu.	60
Jesús infant.	64

	<i>Págs.</i>
L'arbre de la vida	67
A la mort de D. Joseph Coll y Vehí	69
Sant Francesch s'hi moria	71
Mon cor es un llibre....	75
¿Qui com Déu?	76
Talis vita finis ita	85
Maria Immaculada	86
Lo llit de flors	89
Lo llit d'espines	91
Somni de la Gloria	94
Lo Sant nom de Jesús	97
Sospirs	100
Les cinch roses	101
Al cor de Jesús: Primer	103
Al cor de Jesús: Segón	104
¿Què'ls diuen a les roses les abelles...	105
Jesús y Santa Gertrudis	106
Sortint de Cadiz	107
La Verge dels Dolors	108
Jesús als pecadors	110
Lo pecador a Jesús	113
Betharram	116
Sota l'ombreta	118
A Maria: Oració	120
Santa Maria Magdalena	121
A Jesús crucificat	123
L'ovella perduda	126
Plor de la tórtora	128
Perque miro les estrelles...	132
Sant Joseph	134
Volada de l'ànima	135
Cap al Cel	139
Jesús y l'ànima (Traducció)	141
Lo romiatge de Santa Teresa	142
Super flumina	145
Mort de Santa Gertrudis	146
A mon Déu	149
La filla de Maria: Cançó pastoril	152
Alabances al Santíssim	154
La Sagrada Família	156
L'escultor de la Verge de Montserrat	158
Dolça visita: Epissodi de la vida del Beat Gofredo	162
Mon àlbum	165
La capella	166

	<i>Págs.</i>
La B. Juliana, Abadessa	170
A un viatger	176
Lo noy de la mare: Cançó del breçol	178
Anyorança del Cel	181
Notes	187

CARITAT

Al Excel·lentíssim Senyor Bisbe de Barcelona	191
La Caritat	193
¿Per què cantan les mares	195
Lo cego d'Alama	197
La mort del rossinyol	199
La boyra	202
L'atzebara y la flor	203
Lo Rector de Vilanova	205
¡Amunt!	208
Amor	210
Lo lliri blau	212
Lo Bruel: Tradició	214
¡Pobra mare!	218
En Comilles	220
Resignació	222
La mort del escolà	225
La cegueta	227
Amor de mare	229
Amor de fill	231
La rosa marcida	233
Bon missatge	235
Jesús a sos amichs	237
En l'enterro d'un nin	240
La cuereta	241
A la mort de D. Antoni López	245
Jesús als noys	248
Perquè'l Déu de la pau permet la guerra?	250
¡Ingratit!	251
L'eura: Als excursionistes	252
Recort de Murcia	256
La viuda del escultor	258
La ginestayre	261
Mane nobiscum, Domine	265
Als catalans de Filipines que m'han enviat una corona de llorer d'argent	267

	<i>Págs.</i>
La vèu de l'Atlàntida	270
Hymne a Sant Felip Neri	274
Jesús y l'infant.	276

MONTSERRAT

¿Qui'n fou lo serrador?	281
Sant Lluch.	284
La font del miracle.	285
Don Jaume en Sant Geroni.	288
Colóm	292
La roca del diable.	295
L'Abat Garriga.	298
Nàufrech ditxòs: (Full del llibre dels miracles)	301
La espasa de Sant Ignaci.	304
La mort del escolà.	307
Fra Joseph de les llanties	309
La Reyna dels Jochs Florals	313
Milenaria.	317

Llegenda de Montserrat.	319
I.—L'ermità	319
II.—Lo pou del diable.	324
III.—Lo cap de núvol.	327
IV.—Riquilda.	330
V.—Montanya amunt.	335
VI.—La tempesta	338
VII.—La mort	343
VIII.—Llàgrimes	349
IX.—Lo bateig.	351
X.—Les barres de sanch.	356
XI.—Invenció de la Verge.	362
XII.—Conclusió.	371
XIII.—Destrució de Montserrat.	376

Cançons.—A la Verge de Montserrat	381
Virolay.	383
A Montserrat: Hymne del milenar.	385
L'herba del amor	388
Cançó de l'estrella.	390
Cançó del plegri.	392
Cançó dels escolans	395
Cançó de les ermites.	397

	<i>Págs.</i>
Salve dels monjos.	400
Cançó de la Moreneta.	403
Cançó del mariner.	405
Cançó de les flors	407
Cançó dels aucells.	410
Gentil pastoreta.	413
Cançó de la Rosa	415
Cançó dels segadors	417
La corona de flors.	420
A Sant Lluís: Hymne dels Lluisos a Montserrat.	423
Cançó del poeta.	425
Adéu a Montserrat.	427
Hymne de la coronació.	430
Goigs de Nostra Senyora de Montserrat.	432
Odes.—A la Reyna de Catalunya	437
A la Verge de Montserrat.	439
Als catalans de Filipines que m'han enviat una corona de lloret d'argent	444
Los poetes a la Verge de Montserrat en lo romiatge que hi feren los trobadors catalans de França y d'Espanya lo 8 de Maig de 1883 en celebració de la vintinquena dels Jochs Florals.	445
Montserrat y la Esglesia.	448

PASSIÓ DE NOSTRE SENYOR JESUCRIST

Jesucrist, la Passió vostra.	453
Espases de Dolor	470

*Aquest primer volum de les Obres
Complettes de Mossen Jacinto
Verdaguer s'ha acabat
d'estampar en casa de
la Vda. de Joseph
Cunill, lo dia 2
de Septembre
de l'any
1905.*

